

GRONINGER MUSEUM
JAARVERSLAG 2006

IN MEMORIAM FRANS HAKS

Op 23 december 2006 overleed volkomen onverwacht op 68-jarige leeftijd de oud-directeur van het Groninger Museum, Frans Haks. Twee weken voor zijn overlijden was hij nog volop én enthousiast in Groningen aanwezig, samen met zijn partner Johan Ambaum, bij de opening van de tentoonstelling van Gallen Kallela.

Tot op het laatst voelde Frans Haks zich nauw betrokken bij alles wat het Groninger Museum betrof. Wanneer er één directeur is, die een onuitwisbaar stempel op het Groninger Museum heeft gedrukt, is dat Frans Haks. Met zijn inhoudelijk beleid, in de jaren tachtig, en zijn initiatief tot de bouw van het huidige museum heeft hij het Groninger Museum een eigen positie binnen de kunstwereld gegeven. Zijn betekenis is ook beduidend groter geweest dan louter Groningen: hij heeft op zijn kenmerkende wijze een hele eigen bijdrage aan de kunst in Nederland en daarbuiten geleverd.

Door zijn durf, zijn eigenzinnigheid, zijn doorzettingsvermogen en zijn omgang met de kunst is er op een frisse en vernieuwende manier tegen kunst aangekeken. Frans Haks zorgde er voor dat traditionele grenzen binnen de kunstmusea verlegd werden. In zijn manier van verzamelen en het werken aan collecties, had Frans een open en nieuwsgierige blik. Hij was geïnteresseerd in wat zich ook vooral buiten de musea afspeelde; hij onderkende als een van de eersten binnen de musea het belang van de nieuwste trends en pikte deze op. Zo introduceerde hij speelse vormgeving, de geënceneerde fotografie, de cultuur van de videoclip, de popcultuur, kortom een andere mentaliteit binnen het Groninger Museum. Hij zag bijvoorbeeld het belang van wat hij Super & Popular noemde- goed gemaakte en succesvolle producten op het grensgebied van entertainment, reclame, kunst en design. Tevens liet hij het publiek voor het eerst kennismaken met Business Art, een samensmelting van kunst en zakenwereld. Ook door zijn vernieuwende manier van presenteren wist hij de gevestigde kunstwereld een nieuwe kijk op kunst te geven.

Van die nieuwe mentaliteit en kijk op kunst is de realisering van het nieuwe Groninger Museum het onmiskenbaar en absoluut hoogtepunt; *zijn* museum, onorthodox, kleurrijk als Frans zelf, een theater voor en van de kunst. Alles kwam in dit gebouw dankzij zijn opvattingen, inbeeldingsvermogen en doorzettingsvermogen samen.

Het is een voorrecht in die traditie te werken en het levenswerk van Frans Haks voort te zetten. Het Groninger Museum en de kunstwereld zijn schatplichtig aan Frans Haks. Het beleid van het Groninger Museum is om die koers welke hij is ingeslagen uit te bouwen en die nalatenschap in ere te houden.

Kees van Twist
Directeur

ENKELE PUBLICATIES VAN FRANS HAKS:

Environments, Studium Generale Rijksuniversiteit Utrecht beeldende kunst - environments / inl. Frans Haks. - Utrecht: Rijksuniversiteit Utrecht, 1968. - ongepagineerd: ill. - met biogr., bibliogr.

Toeval. Studium Generale 1972 Rijksuniversiteit Utrecht / inl. Frans Haks, ... [et al.]. - Utrecht: Rijksuniversiteit Utrecht, 1972. - losbladig: ill.

Museum in motion?: het moderne museum voor moderne kunst ter discussie / red. Carel Blotkamp, Marjon van Caspel, Frans Haks. - Den Haag: Staatsuitgeverij, c.1978. - 385 p.: ill. - met biogr. - ISBN 90-12-01533-2

Kunst van Nu in het Groninger Museum: aanwinsten 1978-1982 = Kunst unserer Zeit im Groninger Museum: Neuerwerbungen 1978-1982 / voorw. Frans Haks, Antje von Graevenitz. - 2e herz. dr. - Groningen: Martinipers, 1982. - 108 p.: ill. - met bibliogr., biogr. - ISBN 90-6633-009-0

Kunst in de jaren '90: business art, varkens en dessert-architectuur? / Frans Haks. - Haarlem: Lumiance,

1990. - 47 p.: ill. - (Tekst uitgesproken tijdens de 1e Lumiance Lezing op 9 sept. 1990 in Gebouw Paradiso te Amsterdam)

Mellini, Stella, Starck, De Lucchi: Het Nieuwe Museum = the new Groninger Museum / Frans Haks, Alessandro Mendini. - Groningen: Groninger Museum, 1992. - 19 krt.: ill. - ISBN 90-71691-20-9

Atelier Mendini: Alessandro e Francesco Mendini progetti dal 1989-1996 / Frans Haks. - Milaan: L'Archivolta, 1996. - 158 p.: ill. - (I Menhir; 13). - met bibliogr., biogr. - ISBN 88-7685-091-0

Een Calculerende Terriër: Frans Haks, logboek van het Groninger Museum, 16 januari 1986/31 december 1995 / Frans Haks. - Amsterdam: De Arbeiderspers, 1997. - 406 p. - ISBN 90-295-2089-2

What a wonderful world!: music videos and the art historian / Frans Haks. - In: Künstlerischer Austausch = Artistic Exchange; pp. 235-239. - Akten des XXVIII. Internationalen Kongresses für Kunstgeschichte Berlin, 15.-20. Juli 1992

Waar dédain toe leiden kan / Frans Haks. - In: Maatstaf; vol. 46, nr 3 (1998), p. 57-64

Een pissende poes in museumland / Frans Haks; red. Steven Kolsteren, Nienke Noorman. - Groningen; Amsterdam: Groninger Museum; de Arbeiderspers, 1999. - 527 p.: ill. - ISBN 90-295-2168-6

Het nut van genot / Frans Haks. - In: Items; vol. 18, nr 1 (1999), p. 33

VOORWOORD

In het jaarverslag van 2005 signaleerde de Raad van Toezicht de spanning tussen de ambitie van het Groninger Museum en de beschikbare middelen. De Raad van Toezicht stelde zich achter de directie van het Groninger Museum om zich sterk te maken voor structurele verbetering van de financiële situatie om deze ambitie en de doelstellingen in de toekomst te kunnen waarborgen. Daarom is de Raad van Toezicht ook verheugd te kunnen constateren dat in 2006 - mede dankzij het opstellen van een plan van aanpak dat met de Raad van Toezicht in de reguliere vergaderingen werd besproken - de inspanningen van de directie zijn geslaagd en dat de gemeente en provincie het Groninger Museum hebben toegezegd een bredere financiële structurele ondersteuning te verlenen.

Het jaar 2006 is voor het Groninger Museum financieel een moeilijk jaar geweest vanwege het ontbreken van de gebruikelijke internationale blockbuster-tentoonstelling aan het begin van het jaar, die normaliter wordt ondersteund door een van de 'revolving' fondsen. Door het ontbreken van een dergelijke tentoonstelling aan het begin van het jaar kwamen de inkomsten uit bezoekersaantallen in 2006 onder druk te staan.

Dankzij een flexibele programmering, het opstellen van het plan van aanpak en de daaruit voortvloeiende bezuinigingen, en dankzij de eenmalige steun van de Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum vanwege het nieuwe depot en de loyaliteit ten opzichte van het museum van Gasterra, heeft het Groninger Museum dit jaar met een klein positief resultaat afgesloten.

Dat het Groninger Museum een stevige positie heeft verworven binnen de Nederlandse museumwereld werd extra ondersteund door het feit dat de Bankgiroloterij het museum heeft opgenomen in de groep van beneficiënten voor een periode van vijf jaar.

De erkenning van de activiteiten van het museum en het financieel ondersteunen van de versteviging van de collectie door de Bankgiroloterij wordt door de Raad van Toezicht bijzonder gewaardeerd.

Het afgelopen jaar heeft de Raad van Toezicht vier keer vergaderd en de Ondernemingsraad ontmoet.

Ter afsluiting kan daarom worden gesteld dat de directie en de medewerkers - ondanks de moeilijkheden waarmee ze zich geconfronteerd zagen en dankzij alle inspanningen - vol vertrouwen en financieel structureel versterkt de toekomst tegemoet kunnen treden.

Otto von der Gablentz
Voorzitter Raad van Toezicht
April 2007

INLEIDING

Het jaar 2006 was voor het Groninger Museum een moeilijk jaar. Desondanks kon aan het einde van het jaar met tevredenheid worden geconstateerd dat het fundament is gelegd voor een stevige financiële positie van het Groninger Museum voor de komende vier jaar wanneer het gaat om de exploitatie, maar ook de opbouw en versterking van de collectie.

Aan het einde van het jaar ontvingen we het droeve nieuws van het plotselinge overlijden van oud-directeur Frans Haks. Hij is van onschatbare waarde geweest voor het Groninger Museum, zowel voor het karakter van het museum als ook voor de realisering van het huidige, nog steeds spraakmakende gebouw. Elders in dit jaarverslag wordt bij zijn betekenis voor het museum stilgestaan.

Het Groninger Museum organiseerde in 2006 verscheidene tentoonstellingen die staan voor de opvattingen en mentaliteit van het Groninger Museum en werden gecombineerd met vele educatieve projecten. Het belang dat het museum aan educatie hecht heeft ertoe geleid dat dit onderdeel is opgenomen als een van de hoofddoelstellingen (naast het maken van presentaties en het beheer en behoud van de collectie) van het plan van aanpak dat het museum in 2006 heeft geformuleerd om ook in de toekomst zijn stevige positie – zowel inhoudelijk als financieel – te kunnen behouden.

Dankzij de inspanningen van velen – medewerkers, gemeente en provincie, Stichting Kunstbezit & Oudheden en Gasterra – en ondanks het iets lager aantal bezoekers van 157.000, sloot de exploitatie dit jaar met een positief resultaat van € 7680.

Behalve dit bescheiden positieve resultaat kan het Groninger Museum door de toezegging van de structurele verhoging van de subsidie door de provincie en het uitzicht op de structurele verhoging van de subsidie door de gemeente, de ambities waarmaken die het heeft voor de toekomst. Naast de versterking van de structurele subsidies spelen daarbij ook het plan van aanpak van het museum (waarin met name de bedrijfsvoering kritisch tegen het licht werd gehouden en bezuinigingsmaatregelen werden getroffen), de programmering voor de komende vier jaar en een gerichte aanpak van de commerciële activiteiten een belangrijke rol.

Het negatief vermogen, dat in 2005 groeide, kan nu door de hierboven genoemde maatregelen en ondersteuning in vier jaar worden weggewerkt of tot bijna nihil worden verminderd.

Een belangrijke inhoudelijke voorwaarde voor deze realisering is dat het tentoonstellingsbeleid het strakke stramen van voorgaande jaren blijft volgen: een grote tentoonstelling met een negentiende-eeuws of vroeg twintigste-eeuws thema, een tentoonstelling gewijd aan de moderne en hedendaagse kunst en de presentatie van jong en/of experimenteel talent in het najaar. Daarnaast zullen de tentoonstellingen in het Ploegpaviljoen worden voortgezet op het gebied van expressionisme en de invloed daarvan, en zullen de presentaties van de eigen collectie op Mendini 1 en in het Starckpaviljoen onverminderd blijven plaatsvinden. De kerncollecties van het eigen museum dienen in het museum permanent zichtbaar te zijn voor het publiek.

Het jaar 2006 werd geopend met de tentoonstelling *Professor Van Giffen en het geheim van de wierden*. In deze tentoonstelling werden archeologische vondsten uit de collectie van het Groninger Museum getoond naar aanleiding van de bijzondere figuur van Professor van Giffen die een onuitwisbare en vernieuwende bijdrage heeft geleverd aan de archeologie in Nederland. Er waren in de tentoonstelling ook vele bruiklenen te zien uit andere musea uit binnen- en buitenland, met name Duitsland.

Het thema was het onderzoek dat Professor Van Giffen verrichtte naar de Noord-Nederlandse wierden en de opgravingen. De tentoonstelling toonde zowel de vorm van onderzoek van vóór Van Giffen, als de wijze waarop hij het onderzoek benaderde en daarmee drastisch veranderde. Het was tevens het eerste project in samenwerking met het Groninger Forum, dat resulteerde in een uitgebreid activiteitenprogramma zowel in het Groninger Museum als bij de verschillende partners van het Groninger Forum.

Hoewel de tentoonstelling als zodanig een geslaagd project was en ook in zijn soort een succes behaalde op het gebied van bezoekerscijfers in vergelijking met andere archeologie tentoonstellingen, betekende deze tentoonstelling qua bezoekersaantallen een moeilijke start voor het Groninger Museum wat betreft de inkomsten uit bezoekers; ruim 55.000 bezoekers minder dan we gewend zijn aan het begin van het jaar.

De zomertentoonstelling stond in het teken van een grote tentoonstelling met recente sculpturen van de Britse beeldhouwer Marc Quinn, een van de kunstenaars uit de groep van de Young British Art. Het museum heeft al enkele jaren Quinns belangrijke beeldengroep *Seven Deadly Sins* in langdurig bruikleen van een Nederlandse particulier en vond het tijd om aan deze beeldhouwer een solotentoonstelling te wijden. Een belangrijk thema van Quinn is het menselijk lichaam en hoe de schoonheid of volmaaktheid van het lichaam kan worden benaderd. Bijzondere beelden waren de portretten van de zwangere, fysiek zwaar gehandicapte Alison Lapper en het portret van het roemruchte model Kate Moss in yogahouding. De tentoonstelling is positief kritisch ontvangen in zowel de Nederlandse als internationale pers. Het bronzen beeld *Sphinx* van Kate Moss was voor het eerst te zien in Groningen en sierde de voorpagina's van de grote internationale bladen.

De vorig jaar geplande tentoonstelling *Miguel Rio Branco. Out of Nowhere* vond plaats in het najaar en bestond uit installaties en fotocollages van deze Braziliaanse kunstenaar. De periode van deze presentatie viel samen met de fotomanifestatie Noorderlicht in Leeuwarden en in de Groningse Galerie Noorderlicht was vroeg werk van Miguel Rio Branco te zien, zodat zijn hele ontwikkeling van fotograaf tot beeldend kunstenaar te volgen was. Het centrale thema in zijn werk is het sociale engagement dat hij in zijn installaties met behulp van foto, film, muziek en gevonden materialen tot zijn eigen, indringende wereld maakt.

Dit jaar stond het Ploegpaviljoen in het teken van de meer nationale context rondom de Ploegschilders, hoewel het Groninger Museum daarnaast ook zijdelings deelnam aan het Rembrandt-jaar door de tentoonstelling *Van Cuyp tot Rembrandt. De verzameling Hofstede de Groot* die in november 2005 geopend werd. De twee belangrijke tentoonstellingen met De Ploeg als thema die in 2006 zijn gerealiseerd waren *Jan Jordens en tijdgenoten* en *Beeld van een verzameling*. De tentoonstelling van Jordens was belangrijk voor een herbezinning van de positie van Jordens als Ploegschilder. Deze tentoonstelling toonde aan dat Jordens eerder ingedeeld moet worden als verwant aan de Ecole de Paris in plaats van de Ploeggroep.

Op Mendini 1 en in het Starckpaviljoen is in grotere en kleinere wisselende presentaties aandacht besteed aan de eigen collectie en de betekenis daarvan voor het eigen gezicht en imago van het museum. Zo werd een overzicht gegeven van de fotografie van Anuschka Blommers & Niels Schumm als resultaat van het stipendium dat zij drie jaar lang ontvingen van het Groninger Museum.

Daarna volgde de tentoonstelling *De zilveren eeuw in Groningen*, waarin de schilderijen van de achttiende-eeuwse schilder Wassenbergh gecombineerd werden met werk op papier van tijdgenoten en met Gronings meubilair en zilverwerk uit dezelfde periode. Door de opstelling werden outfits van de hedendaagse modeontwerpers Viktor & Rolf uit de museumcollectie verweven. Het is een wijze van presenteren, van combineren van oud en nieuw, die kenmerkend is voor het Groninger Museum.

De oosterse keramiek was dit jaar opgesteld in relatie tot de hedendaagse collectie keramiek die het museum bezit. Later dit jaar kon de bezoeker de laatste serie ontwerpen van Studio Job bekijken in samenhang met het oosters porselein.

In de Blauwe Zaal werd aandacht geschonken aan recente schilderijen van Jan Cremer en werd de tentoonstelling *Cha Cha Fenomeen Herman Brood* georganiseerd, waarbij onder meer zijn complete, nog steeds intact zijnde atelier werd getoond. Met name de laatste tentoonstelling was een uitzonderlijke tentoonstelling voor het Groninger Museum. Daarmee werd betekenis gegeven aan de rol van Herman Brood als veelzijdige kunstenaar en werd een publiek naar het museum getrokken die minder vaak

een museum bezoeken.

Rondom het atelier waren de schilderijen te zien en in de loop naar het atelier kon de bezoeker de levensloop van Herman Brood in foto's bekijken. Daarbij was een specifieke presentatie met vroeg werk van Anton Corbijn ingericht in een van de ovale zalen, geflankeerd met recent ontdekte filmopnamen van de allereerste 'live'-optredens van Brood.

Deze presentatie hing nauw samen met het activiteitenprogramma van het Groninger Forum, met de samenwerking met de Groninger Archieven bij het restaureren van de oude filmopnamen, en met de wereldpremière van de film 'Wild Romance' in Groningen. Tijdens de opening van de tentoonstelling trad Wild Romance op, de oude band van Brood. De tentoonstelling trok opvallend veel zogenaamde volbetaalde bezoekers, hetgeen er op wees dat het bezoekers waren die minder regelmatig een museum bezoeken. Daarmee droeg deze tentoonstelling bij aan de politieke doelstelling om een groter en breder publiek naar de musea te trekken.

Het jaar werd afgesloten met de opening van de tentoonstelling *Akseli Gallen-Kallela. De magie van Finland*. Opnieuw bracht het Groninger Museum hiermee een relatief onbekende kunstenaar uit het Noordoosten van Europa. Deze tentoonstelling past dan ook in de traditie van eerdere tentoonstellingen in de afgelopen jaren als *Ilja Repin. Het geheim van Rusland* en *Het Russische Landschap*. De opening werd verricht door de President van Finland en voorzitter van de Europese Unie, Tarja Halonen. Zij was tevens beschermvrouwe van de tentoonstelling. Het Lahti Symphony Orchestra speelde in de Oosterpoort "Lemminkäinen-suite" (op. 22) van Jean Sibelius, waarna ruim 1000 genodigden de tentoonstelling konden bezichtigen in het Groninger Museum.

Het Groninger Museum heeft het afgelopen jaar – los van overige aankopen ten behoeve van de collectie – een tweetal belangrijke werken voor het museum kunnen verwerven: een bronzen sculptuur van Marc Quinn, *Sphinx* (Kate Moss) ten behoeve van de uitbreiding van de collectie hedendaagse kunst en het schilderij *Sitzender Akt* van Albert Müller als aanvulling op de internationalisering van de Ploegcollectie. De sculptuur van Marc Quinn past bij een ander werk dat het Groninger Museum in langdurig bruikleen in de collectie heeft en beide zijn sleutelwerken, zowel in het oeuvre van de kunstenaar als ook voor de hedendaagse beeldhouwkunst van het museum. Het schilderij van Müller versterkt de relatie van de kerncollectie Ploegschilders met de Zwitserse expressionisten. Dit werk kon aan de permanente collectie worden toegevoegd door de gulle schenking van het echtpaar Maan die het werk voor het Groninger Museum aankocht. Een bijzondere schenking die de sterke band van de Groningers met het werk van de expressionisten en de collectie van het Groninger Museum onderstreept. Voor het museum zijn dergelijke donaties van onschatbare betekenis.

In het verlengde hiervan zijn wij zeer verheugd te kunnen melden dat het Groninger Museum met ingang van 2006 is toegelaten tot de groep beneficiënten van de Bankgiroloterij voor een periode van 5 jaar. Het is een erkenning voor de positie van het Groninger Museum en het gevoerde beleid in de afgelopen jaren. Dit betekent dat aan het museum gedurende deze periode € 300.000 per jaar ter beschikking wordt gesteld voor versterking van de collectie of waarvan een deel van het bedrag ten goede komt aan restauratieprojecten. Dit bedrag zal voor het eerst worden uitgekeerd in 2007.

De Raad van Toezicht en de directie zijn verheugd door de steun die ze het afgelopen jaar hebben ontvangen van de gemeente en provincie Groningen, Stichting Fonds Culturele Relatie-evenementen Gasunie en Gasterra, de Stichting Fonds Kunst & Economie en de Bankgiroloterij. Hierdoor kunnen de ambities voor de toekomst zoals beschreven in het beleidsplan 2004-2008, in het meerjarenprogramma en het plan van aanpak worden waargemaakt en uitgevoerd.

Kees van Twist
Directeur

Patty Wageman
Adjunct-directeur

PRESENTATIES

MENDINI 0

PROFESSOR VAN GIFFEN EN HET GEHEIM VAN DE WIERDEN

16 DECEMBER 2005 – 9 APRIL 2006

51.528 BEZOEKERS

De boeiende geschiedenis van het onderzoek van de Noord-Nederlandse wierden werd gepresenteerd aan de hand van de persoon van Professor Dr. Albert Egges van Giffen (1884-1973). Deze oud-conservator van het Groninger Museum heeft de kennis van de wierden door zijn baanbrekende opgravingen enorm vergroot.

De tentoonstelling toonde de wereld vóór de komst van Van Giffen ondermeer met een kabinet van Oudheden ingericht met antieke vitrinekasten. Er was veel aandacht voor de commerciële exploitatie van de wierden. Deze destructieve industrie vormde de achtergrond voor vragen naar het verleden. Een geleerd genootschap benoemde in 1908 Van Giffen als assistent. Eenmaal conservator in het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden bleek de natuurwetenschappelijke benadering een heel andere dan destijds gebruikelijk. Die klassieke benadering van de Leidse archeologen Holwerda werd verbeeld met een zaal met klassieke beelden. Het vormde een duidelijk contrast met de kleiarcheologie in de omliggende zalen. Prachtig was de middenzaal met 22 van de mooiste objecten die alle speciaal werden uitgelicht.

De driedimensionale weergave van een tweeduizend jaar oude door Van Giffen opgegraven boerderij uit Ezinge bracht het onderzoek van Van Giffen dicht bij de mensen. Indrukwekkend was het dubbel paardengraf uit Ezinge dat het centrum vormde van een zaal gewijd aan het grafritueel.

Op de tentoonstelling waren een aantal bijzondere voorwerpen te zien van het Geld + Bank museum Utrecht en het Rijksmuseum van Oudheden uit Leiden. Een groot aantal voorwerpen werd uitgeleend door het Fries Museum, Noordelijk Archeologisch Depot en verschillende afdelingen van de Rijksuniversiteit Groningen. Van groot belang waren ook de maquettes van het Niedersächsisches Landesinstitut für historische Küstenforschung.

De tentoonstelling vormde de eerste presentatie van het Groninger Forum. De samenwerking met de verschillende partners resulteerde in een uitvoerig programma van lezingen, kleine presentaties in Openbare Bibliotheek, Groninger Archieven en Noordelijk Scheepvaartmuseum, excursies, films en andere activiteiten. In de trapzaal werd een leenbibliotheek archeologie ingericht.

Bij de tentoonstelling verscheen een gelijknamig boek onder redactie van Egge Knol, Wietske Prummel en Alexandra Bardet, waarin verhalen staan over de ontwikkeling van het onderzoek van de wierden en de grote rol die Van Giffen daarin speelde. Er is ook veel aandacht voor de huidige kennis van de wierdenarcheologie. Het boek is prachtig geïllustreerd met foto's van Hans Sas en John Stoel.

MARC QUINN. RECENT SCULPTURE

29 APRIL 2006 – 27 AUGUSTUS 2006

45.961 BEZOEKERS

In de zomer van 2006 organiseerde het Groninger Museum een solotentoonstelling van Marc Quinn, één van de belangrijkste Britse kunstenaars van dit moment. Het was de eerste grote museale presentatie van hem in Nederland. Marc Quinn (London 1964) behoorde tot de spraakmakende groep Young British Artists die begin jaren negentig de internationale kunstwereld veroverde. Ten tijde van de tentoonstelling was die hype wel voorbij en veel kunstenaars van die generatie hadden intussen een indrukwekkend oeuvre opgebouwd. In Nederland is hun werk, op een klein aantal uitzonderingen na, zelden op grote schaal te zien geweest.

Quinn maakt sculpturen, ruimtelijke installaties, foto's en schilderijen. Zijn materiaalkeuze varieert van traditionele materialen als brons, glas en marmer tot minder voor de hand liggende als ijs, brood, bloed, lood en zelfs DNA. Bij alle uiterlijke diversiteit is Quinns thema echter constant: bezinning op zowel de vergankelijkheid als de schoonheid en wonderbaarlijkheid van het leven. Quinn gebruikte voor zijn vroege werk vaak zijn eigen lichaam als uitgangspunt. Veel aandacht kreeg hij bijvoorbeeld met zijn sculptuur *Self*, uit 1991, een zelfportret gemodelleerd met vijf liter van zijn eigen bloed die permanent bevroren in

een speciale vitrine wordt tentoongesteld. Het was wegens praktische redenen niet mogelijk om Self te laten zien in de tentoonstelling. Wel was *Emotional Detox, The Seven Deadly Sins* (1995) opgesteld in het Coop Himmelblau paviljoen. De serie van zeven zelfportret bustes toont dramatische poses waarmee de kunstenaar zowel letterlijk als figuurlijk zijn lichaam en geest lijkt te willen ontgiften. Deze serie, in het bezit van een Nederlandse particulier, bevindt zich sinds 2000 als langdurig bruikleen in de collectie van het Groninger Museum.

De tentoonstelling ging vooral over het werk van na 1999, het moment waarop Quinn zich in zijn werk richtte op 'de ander'. *The Complete Marbles*, een serie portretsculpturen van mensen die één of meerdere ledematen missen, is daar een voorbeeld van. Deze serie van Quinn is sterk maatschappelijk geïnspireerd en kan onder andere worden opgevat als een pleidooi voor de emancipatie van de gehandicapte mens. Het bekendste werk uit deze serie is *Alison Lapper, Pregnant*, een beeld van een zwaar gehandicapte, zwangere vrouw, die meer dan levensgroot in marmer op de zogenaamde Fourth Plinth, de lege zuil op Trafalgar Square werd vereeuwigd. Het beeld dat Quinn van Lapper maakte werd in september 2005 in Londen onthuld en zal daar tot in 2007 te zien blijven. Een levensgrote Alison was te zien op de tentoonstelling in de ovale zaal.

Verder waren op de tentoonstelling onder meer te zien: bronzen sculpturen gebaseerd op opengebarsten popcorn, met de titel *The Big Bang* over het ontstaan van alles en de evolutie. Ook geïnspireerd op de evolutietheorie waren er DNA portretten van Quinn zelf, van Sir John Sulston, de wetenschapper die aan de wieg stond van deze daarvoor benodigde kloontechnologie, en van supermodel Kate Moss. Van deze laatste genoemde maakte de kunstenaar een sculptuur waarbij het model zich in een onmogelijke yogapositie wringt, *Sphinx* genaamd. Het beeld kreeg door de *celebrityfactor* Kate Moss veel pers aandacht en het museum kocht het werk aan voor de collectie. Bij de tentoonstelling verscheen in samenwerking met NAI Uitgevers een boek.

MIGUEL RIO BRANCO. OUT OF NOWHERE

17 SEPTEMBER 2006 – 3 DECEMBER 2006

36.819 BEZOEKERS

Het werk van Miguel Rio Branco laat zich niet gemakkelijk in woorden vangen en beweegt zich tussen muziek en beeld, bewegende en stilstaande beelden, film en fotografie, schilderkunst en collage. Deze veelzijdige benadering van de beeldende kunst, het over de verschillende grenzen gaan van al deze kunstvormen, is één van de opvallende aspecten van de uiterlijke kenmerken van het werk van deze Braziliaanse kunstenaar. Behalve het gebruik van de verschillende media, spelen kleur - waarin intensiteit en soberheid elkaar afwisselen - en de onderwerpen, die een vergelijkbare afwisseling van lyriek en realiteit kennen, een belangrijke rol.

De tentoonstelling had de opzet van een labyrint en gaf de bezoeker de mogelijkheid te dwalen door de wereld van Miguel Rio Branco, die een afspiegeling is van de echte wereld, maar tegelijkertijd een weergave is van een nieuwe wereld zoals de kunstenaar hem ziet. In beide werelden heersen dood, eenzaamheid, liefde, religie en geweld. Door geen vast pad te volgen, waren er voor de bezoeker onverwachte ontmoetingen, die soms confronterend dan weer poëtisch konden zijn. Dergelijke ontmoetingen moesten de bezoeker echter ook uitdagen zich af te vragen wat hij nu eigenlijk zag, hem dwingen eens stil te staan bij de stroom van beelden die op hem afkwam. Soms leek er geen licht te zijn aan het einde van een tunnel, waren beelden vanuit een schuine hoek genomen of bleek plotseling de samenhang van sommige bij elkaar geplaatste beelden te ontbreken waardoor de wereld opnieuw uit balans raakt. Op een ander moment in de tentoonstelling werd de kijker echter weer meegevoerd op de ritmiek van de beelden die door hun herhaling schenen te dansen. Het hart van de tentoonstelling nodigde uit tot contemplatie, vanwege de rust die de beelden opriepen, de traagheid waarmee ze elkaar opvolgden en door de muziek die deze begeleidde.

Deze tentoonstelling kwam tot stand met medewerking van Magnum Photos Paris. Speciaal voor de tentoonstelling vervaardigde Miguel Rio Branco een multiple (kunstwerk in oplage).

AKSELI GALLEN-KALLELA (1865-1931). DE MAGIE VAN FINLAND

17 DECEMBER 2006 - 15 APRIL 2007

In navolging van de tentoonstellingen op het gebied van Russische kunst en andere voor Nederland onbekende kunstenaars of stromingen uit de negentiende eeuw, bracht het Groninger Museum aan het eind van 2006 *Akseli Gallen-Kallela. De magie van Finland*. Deze in zijn eigen land zeer beroemde en gewaardeerde kunstenaar kreeg hiermee voor het eerst sinds zijn dood in 1931 de retrospectieve tentoonstelling buiten Finland die hij verdient. Gallen-Kallela is van onschatbare waarde voor de kunstgeschiedenis in zijn eigen land en heeft Finland zijn identiteit gegeven waar het gaat om het collectieve visuele geheugen. Het nationale epos de *Kalevala* – een mythologische vertelling over de schepping van de wereld en Finland in het bijzonder - werd in het midden van de negentiende eeuw opgetekend na eeuwenlange mondelinge overlevering in een tijd dat Finland eerst onder Zweeds bewind stond en sinds 1809 groothertogdom van Rusland was. Akseli Gallen-Kallela gaf dit epos een gezicht door het te voorzien van schilderijen, tekeningen, boekversieringen en door verhalen uit het epos in de wereldtentoonstelling van 1900 in Parijs als onderwerp te nemen voor fresco's in het Finse paviljoen. Hiermee vestigde hij ook meteen zijn eigen naam.

In de tentoonstelling werd een beeld gegeven van zijn ontwikkeling als kunstenaar en hoe hij telkens weer werd aangetrokken door het verhaal van de *Kalevala*. Bij de indeling werd gekozen voor thema's als: zijn opleiding in Parijs; zijn heimwee naar Finland en de voorstellingen van het Finse land en de bevolking; portretten van vrienden, opdrachtgevers en familie; het Finse land in een later stadium in zijn carrière; Afrika en de schilderijen die Gallen-Kallela maakte ten behoeve van het Jusélius Mausoleum waarvoor hij opnieuw fresco's ontwierp en uitvoerde. De werken die hij baseerde op de *Kalevala*, sommige op zeer groot formaat, vormden het hart van de tentoonstelling. De trapzaal werd ingericht als prentenkabinet om ook zijn talenten op het gebied van de druktechnieken te kunnen tonen, die hij als eerste in Finland introduceerde.

Zijn ontwikkeling als realistische schilder in de voetsporen van de Franse schilder Jules Bastien-Lepage, de invloed van de Parijse academie en de zoektocht naar een eigen beeldtaal en manier van schilderen, maar ook de invloed van de internationale ontwikkelingen als het symbolisme en expressionisme, kwamen in deze thematische indeling allemaal aan bod. De tentoonstelling bestond uit 189 werken en was afkomstig uit verscheidene Finse musea waaronder Ateneum National Art Gallery, Helsinki; The National Gallery, Londen; Belvedere, Wenen en enkele belangrijke particuliere bruikleengevers. De samenstellers waren: dr. David Jackson, Senior Lecturer in History of Art aan Leeds University, dr. Janne Gallen-Kallela-Sirén, directeur Tampere Art Museum en drs Patty Wageman, adjunct-directeur Groninger Museum. Bij de tentoonstelling verscheen een catalogus in een Nederlandse en Engelse editie, uitgebracht door NAI Uitgevers, Rotterdam, met tekstbijdragen van bovengenoemde samenstellers en drs Adriaan van der Hoeven, docent Finoegrië aan de Rijksuniversiteit Groningen.

De tentoonstelling kon worden gerealiseerd dankzij een financiële bijdrage van de Stichting Fonds Kunst & Economie. Daarnaast verzorgde de Avro als mediapartner de documentaire bij de tentoonstelling en werd de opening van de tentoonstelling mede mogelijk gemaakt dankzij Groninger Seaports.

PLOEGPAVILJOEN

JAN JORDENS EN TIJDGENOTEN – LYRISCH ABSTRACTE KUNST 1948-1962

18 FEBRUARI 2006 - 17 SEPTEMBER 2006

Uitgangspunt van de tentoonstelling *Jan Jordens en tijdgenoten - Lyrisch abstracte kunst 1948-1962* is het late, abstracte werk van Jan Jordens (1883-1962). Van 1918 tot aan 1950 maakte hij met onderbrekingen deel uit van kunstenaarskring *De Ploeg*. In 1950 richtte hij met zes andere Groninger kunstenaars, onder wie Jan Alting, Ekke Kleima en Jan van der Zee, de schildersgroep *Het Narrenschap* op. In 1960, toen hij de zeventig al ruim gepasseerd was, trad hij toe tot de *Kunstenaarsgroep Nu*, die voornamelijk uit jongere kunstenaars bestond. Voor hen vormde het eigentijdse werk van Jordens een bron van inspiratie. In tegenstelling tot Ploegschilders als Jan Wiegers en Johan Dijkstra liet Jordens zich eerder beïnvloeden door de Hollandse en Franse schilderkunst dan door het Duits expressionisme. Daardoor nam zijn werk vanaf het begin een aparte plaats in binnen de Groninger moderne kunst. In de vooroorlogse jaren maakte hij een ontwikkeling door die verliep van een gematigd expressionistische stijl naar een aan Picasso en

Braque gerelateerd gematigd kubisme. Na zijn pensionering als docent tekenen in 1948 kwam zijn werk tot volledige ontplooiing en wist hij aansluiting te vinden bij lyrisch abstracte vormen van schilderkunst uit binnen- en buitenland. De vrijmoedige manier waarop hij putte uit de verworvenheden van geestverwanten, belette niet dat hij een uiterst persoonlijke stijl ontwikkelde. Zijn abstract-expressionistische schilderijen uit de jaren vijftig en vroege jaren zestig tonen zijn sterke hang naar vorm en de voortdurende wil deze te doorbreken. Ze kenmerken zich door een doorwerkte verfhuid, waarbij soms het schilderproces belangrijker schijnt dan het uiteindelijke resultaat.

In de tentoonstelling werd zijn werk getoond naast dat van generatie- en oud-Ploeggenoten Wobbe Alkema, Job Hansen, Hendrik Werkman en Jan van der Zee; in Holland verkerende kunstenaars Gerrit Benner, Willem Hussem, Jaap Nanninga en Piet Ouborg; schilders van de École de Paris Jean Bazaine, Roger Bissière, Alfred Manessier, Serge Poliakoff en Nicolas de Staël; en ten slotte dat van jongere Groningse kunstenaars Jo van Dijk, Jan Loman, Ruloff Manuputty, Martin Tissing, Fie Werkman en Henri de Wolf. De tentoonstelling wilde daarmee aantonen dat het werk van Jordens in gebed was binnen en een wezenlijk aspect vormde van het Groninger modernisme, hoezeer het raakvlakken vertoonde met het werk van tijdgenoten buiten Groningen en onderdeel was van de stroom van West-Europese abstract-expressionistische schilderkunst. Bij de tentoonstelling is de monografie *Jan Jordens – 'Geen kunstenaar der voleinding, maar des wordens'* verschenen. Dit boek werd mogelijk gemaakt dankzij financiële steun van Stichting Beringer Hazewinkel. Het Openluchtmuseum Het Hoogeland te Warffum toonde van 18 februari tot 8 mei werk van Jordens uit de vooroorlogse (Ploeg)jaren.

BEELD VAN EEN VERZAMELING

30 SEPTEMBER 2006 - 25 FEBRUARI 2007

De tentoonstelling *Beeld van een verzameling* werd georganiseerd ter gelegenheid van de 80ste verjaardag van mr. W.R.H. Koops (Groningen, 1925). De expositie liet de hoogtepunten uit zijn privécollectie zien. Koops verzamelt al vele decennia, en heeft een representatieve collectie expressionistische kunst rond De Ploeg opgebouwd. Zijn collectie omvat naast een aantal belangrijke schilderijen van onder anderen Jan Altink, Jo van Dijk, Johan Dijkstra, Jan Franken Pzn., Jan Jordens, Marten Klompien, Alida Pott en Jan van der Zee vooral werken op papier. De kern hiervan bestaat uit, in veel gevallen, unieke tekeningen en grafiek van de belangrijkste kunstenaars van De Ploeg. Deze werken zijn ingebed in een brede kunsthistorische context. Er bevinden zich bladen grafiek in de collectie van Europese expressionisten als Erich Heckel, Ludwig Meidner, Otto Mueller, Ernst Barlach, Heinrich Campendonk, Lyonel Feininger, Jozef Cantré en Leo Gestel, die stilistische verwantschappen vertonen met het werk van Ploegleden. Naast werken uit de collectie Koops werden schilderijen getoond die het Groninger Museum heeft verworven dankzij financiële steun van de Stichtingen J.B. Scholtenfonds en H.S. Kammingafonds, de Stichting Beringer Hazewinkel, alsmede schilderijen uit het bezit van de Stichting De Ploeg.

De selectie concentreert zich op de bestuursperiode van Koops in voornoemde stichtingen. Door deze werken in de tentoonstelling te integreren wordt de verbondenheid tussen het Groninger Museum en de genoemde stichtingen verduidelijkt, en ook de rol die bevlogen personen als Koops daarbij kunnen spelen. Bij deze tentoonstelling verscheen het boek *In het Spoor van De Ploeg – De verzameling Wim Koops*, dat mogelijk werd gemaakt dankzij financiële steun van de Stichting Beringer Hazewinkel, met als auteurs Alma Burema en Han Steenbruggen.

MENDINI 1

ANUSCHKA BLOMMERS & NIELS SCHUMM

26 FEBRUARI 2006 - 5 NOVEMBER 2006

Anuschka Blommers (1969) en Niels Schumm (1969) behoren tot de meest gevraagde Nederlandse mode- en portretfotografen van hun generatie. Sinds hun afstuderen in 1996 aan de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam werken ze samen. Ze exposeerden internationaal in enkele groepstentoonstellingen en in Nederland onder andere in *SuperNova* in het Stedelijk Museum Bureau Amsterdam (1998/99) en in solotentoonstellingen bij galerie Torch in Amsterdam. In hun werk geven Blommers en Schumm blijk van een eigenzinnige visie op het fenomeen modedocumentatie, waarin begrippen als glamour, schoonheid, identiteit en transformatie een rol spelen. Zo werken ze bijvoorbeeld vaak met vrienden of familieleden in

plaats van met professionele modellen, of laten ze beroemde modeontwerpers of stilisten in de rol van model optreden. Dankzij het gebruik van de technische camera, die details haarscherp vastlegt, hebben de foto's een hoge mate van realisme, terwijl de afwachtende houding van de modellen juist de kunstmatigheid van de foto's benadrukt.

Het Groninger Museum toonde voor het eerst werk van hen in 2001 in de groepstentoonstelling *Stroomversnelling*. In de middenzaal waren toen dertien foto's te zien uit hun monumentale serie *The Influence*, een reeks portretten van invloedrijke jonge mensen uit de modewereld die Blommers & Schumm maakten in opdracht van het Britse modeblad *Self Service*. De reeks werd tevens de eerste aankoop in het kader van het Groninger Museum stipendium, een speciale aankoopregeling die met het duo werd afgesloten en die met de huidige tentoonstelling op Mendini 1 wordt afgerond.

DE ZILVEREN EEUW IN GRONINGEN

18 NOVEMBER 2006 – 6 MEI 2007

In de achttiende eeuw ontbrak het de stadsregenten en jonkers niet aan welvaart. Zij richtten hun huizen prachtig in met kunstvoorwerpen. De Groningse elite liet zich portretteren door verschillende kunstenaars. De voornaamste schilder van de Groninger society was Jan Abel Wassenbergh (1689–1750).

Wassenbergh was ook bedreven in wandvullende schilderijen. Zijn kinderen Jan Wassenbergh en Elisabeth Geertruida Wassenbergh schilderden ook. De schilder Wassenbergh wordt getoond te midden van veel mindere tijdgenoten als Antiquus, Luitje van der Werff, Jacob Buijse en anderen, terwijl in de middenzaal te zien is hoe de puissant rijke familie Sichterman zich liet schilderen door Hollandse meesters als Cornelis Troost en Philips van Dijk. In deze tijd werden de tafels versierd met prachtige stukken zilver, terwijl langs de wanden mooie kasten stonden. Voorbeelden van deze kunstnijverheid werden getoond. Het Nederlandse modeontwerpersduo Viktor & Rolf, beiden geboren in 1969, onderzoeken het grensgebied van mode en kunst. Zij laten zich regelmatig inspireren door de kunst en kleding uit vroegere tijden. Elf outfits werden te midden van de 18^e eeuwse kunst gepresenteerd.

Bij de presentatie verschenen twee artikelen in het Museummagazine, terwijl drs. Joop van Roekel een boek publiceerde: *De schildersfamilie Wassenbergh, een palet van tijdgenoten*.

OVERIGE PRESENTATIES

KERAMIEK VAN MING TOT MEMPHIS. EAST MEETS WEST

13 NOVEMBER 2004 - 1 OKTOBER 2006

STARCK-PAVILJOEN

De collectie Oosterse keramiek van het Groninger Museum behoort tot de belangrijkste Nederlandse verzamelingen op dit gebied. Een groot deel daarvan bestaat uit het bekende blauwwitte en polychrome exportporselein, maar ook voorwerpen van rood steengoed zijn ruim vertegenwoordigd. De vele duizenden keramische objecten zijn vooral gemaakt tijdens de Ming- en de Qingdynastie, een periode die meer dan vijf eeuwen omvat. De voorwerpen variëren van alledaagse thee- en koffieserviezen tot kostbaar uitgevoerde kaststellen en reusachtige pronkvazen. Typisch Oosterse vormen wisselen af met modellen die aan Europese voorbeelden zijn ontleend, terwijl er evenzeer sprake is van een wisselwerking van Oosterse en Europese versieringsmotieven. Uit deze rijke verzameling werd voor deze tentoonstelling een bonte selectie gemaakt, die werd geconfronteerd met de eind twintigste-eeuwse keramiek van het Italiaanse designcollectief Memphis en van Alessandro Mendini, eveneens uit de eigen collectie van het Groninger Museum. Met de combinatie van de op het eerste gezicht totaal verschillende werelden van de Ming- en Memphis-keramiek werd aangetoond hoe verrassend dicht Oost en West in feite bij elkaar liggen. Ook het oude China kende al dan niet vermeende extremiteiten in vormgeving en decoratie zoals wij die met de postmoderne ontwerpen van Memphis associëren. Van Ming tot Memphis werd samengesteld door Titus Eliëns, hoofd collecties van het Gemeentemuseum Den Haag en bijzonder hoogleraar in de geschiedenis van de industriële vormgeving in relatie tot de kunstnijverheid aan de Universiteit Leiden.

STEVEN GONTARSKI – THE VISITORS

4 DECEMBER 2005 - 19 FEBRUARI 2006

PRENTENKABINET

Met deze serie tekeningen sloeg Steven Gontarski (Philadelphia, 1972) een nieuwe weg in na de sculpturen die in 2004 in het Groninger Museum te zien waren tijdens de tentoonstelling *Nachtelijke uitspattingen*. In 2004 werd Gontarski door een kunstcommissie in Frankrijk gevraagd om een monument te ontwerpen voor twee tieners die bij een verkeersongeluk om het leven waren gekomen. Doordat Gontarski tijdens het werken aan dit project ook zelf een naaste verloor, werd zijn betrokkenheid bij het onderwerp gedenken alleen maar groter. Parallel aan zijn werk aan de opdracht in Frankrijk begon hij daarom aan een serie tekeningen en schilderijen van mensen die hij kende. Hij werd daarbij geïnspireerd door portretten van jongvolwassenen gemaakt door kunstenaars van de noordelijke Renaissance, waarvan hij de kwaliteiten van licht en schaduw bewonderde, en het vermogen om beelden te scheppen van eeuwigdurende jeugd. Gontarski beschouwt deze tekeningen en schilderijen meer als 'voortzettingen van' dan als 'herinneringen aan' de geportretteerden, onaangetast door het verstrijken van de tijd. De tentoonstelling 'The Visitors' bestaat uit portretten van enkele vrienden, enkele vreemden, en enkele dieren, allemaal door Gontarski uitgenodigd om hem in zijn studio te bezoeken.

GRONINGER VAANDELS

10 FEBRUARI 2006 - 11 JUNI 2006

OVAAL WEST

Een selectie van 22 vaandels van diverse Groninger organisaties daterende uit de periode 1875-1940. Het toonde de identiteit van deze organisaties die politiek, religieus en qua onderwerpen verschilden, maar in hun uitdrukkingmiddel zo sterk onderling overeen kwamen. Naast de eigen collectie waren twee vaandels geleend van de Jozefkerk om zo naast socialistische, christelijke, joodse en algemene verenigingen ook het Rooms-katholieke element te tonen. Bij de presentatie verscheen een digitaal zaalblad.

ZEVENTIENDE EEUWSE NEDERLANDSE TEKENINGEN TEKENINGEN UIT DE COLLECTIE VAN HET GRONINGER MUSEUM

17 FEBRUARI 2006 - 18 JUNI 2006

PRENTENKABINET

In het prentenkabinet werd een keuze uit de zeventiende-eeuwse tekeningen uit de eigen collectie getoond. Naast enkele figuurstudies en historiestukken waren vooral landschappen te zien. Deze landschappen zijn te verdelen in twee groepen: het Nederlandse en het Italiaanse. Nederlandse kunstenaars uit de zeventiende eeuw baseerden hun schilderijen en tekeningen veel meer dan voorheen op wat zij om zich heen zagen. De tekenkunst speelde een belangrijke rol bij het weergeven van de werkelijkheid: tekenen was de snelste en meest directe techniek om observaties vast te leggen. Mooie voorbeelden hiervan zijn de landschappen van Valentin Klotz, Wouter Knijff en Roeland Roghman. Niet alleen het Nederlandse landschap trok de aandacht van de kunstenaars, ook het Italiaanse landschap had een enorme aantrekkingskracht. Veel Nederlanders maakten de lange reis naar Rome om de overblijfselen van de Klassieke Oudheid te bestuderen en om kennis te nemen van de beroemde kunstwerken van de Renaissancekunstenaars. Noorderlingen die zich ook na hun terugkeer in Nederland toelegden op de weergave van dit landschap werden *italianisanten* genoemd. Tekeningen waren belangrijk voor het werk van de italianisanten. Tijdens het verblijf in Rome schetsten zij de interessante plaatsen in de stad, de ruïnes, de rivier en de schilderachtige plekjes in de omringende *campagna*. Het Italiaanse landschap en de ruïnes zijn te zien op de tekeningen van onder meer Bartholomeus Breenbergh en Nicolaes Berchem.

JAN CREMER. ZEEGEZICHTEN

8 APRIL 2006 - 22 OKTOBER 2006

BLAUWE ZAAL

De tentoonstelling *Jan Cremer. Zeegezichten* bestond uit 20 recente, monumentale zeeschilderingen. De serie is ontstaan in de periode 2003-2005. Het onderwerp sluit aan bij het artistieke temperament van de kunstenaar en zijn natuurlijke hang naar vrijheid. In zijn zeegezichten laat Jan Cremer de schilderkwast en schildermes met brede gebaren over het doek gaan. In de zeeserie grijpt Cremer terug op een oerthema

dat in de poëzie, literatuur en schilderkunst een eeuwenlange traditie kent en omgeven is van dromen, sentimenten en angsten. Cremers zeeën nodigen niet zozeer uit tot mijmeren over leven, dood, eindigheid en oneindigheid, maar laten de gebalde krachten van natuur en schilderkunst ervaren. De schilder kan de zon laten schitteren in kleuren rood, geel, oker en blauw. Hij kan een storm oproepen met woeste gebaren van kwast, paletmes en centimeters dikke verf op doek.

De schilderijen van kalme en ontombare azuurblauwe en kleurlaaiende zeeën zijn registraties van waarnemingen, maar verbeelden tegelijkertijd de gesteldheden van zijn persoonlijk gemoed. Ze staan dan ook in de traditie van de abstract-expressionistische schilderkunst die in de jaren vijftig in Nederland mede door hem werd ingezet en aangevoerd.

GELOVEN IN GLANS. KERKZILVER IN GRONINGEN

16 JUNI 2006 - 24 OKTOBER 2006

OVAAL WEST

Een overzicht van zowel rooms-katholiek als protestants kerkzilver uit eigen collectie werd in de ovale zaal getoond. Sinds de jaren zeventig heeft het museum de zilverschatten van drie grote binnenstadskerken. Langs de wanden werd in vitrines rooms-katholiek zilver getoond. In het midden een opstelling van het avondmaalszilver van Martini- en Aakerk. Het vele zilver voor deze presentatie werd verzorgd door Gartje Leemhuis. Bij de presentatie verscheen een zaalblad, dat ook digitaal verkrijgbaar is. De presentatie *Geloven in glans* sloot aan bij de week van de geschiedenis met het thema *Geloof en Bijgeloof*. De conservator hield in die week een voordracht over de tentoonstelling in het museum.

HENDRIK DE VRIES (1896-1989)

23 JUNI 2006 - 5 NOVEMBER 2006

PRENTENKABINET

Voor veel mensen is Hendrik de Vries vooral bekend vanwege zijn gedichten. Toch zullen zijn tekeningen hen niet vreemd voorkomen, zijn beeldende werk ligt namelijk in het verlengde van zijn literaire. De Vries haalde zijn inspiratie uit een droomwereld vol geheimen en zijn werk laat veel aan de fantasie over.

Hendrik de Vries werd in september 1929 lid van de kunstenaarsvereniging De Ploeg. Hij schreef een aantal belangrijke inleidingen bij groepstentoonstellingen, maar als schilder en tekenaar nam hij een uitzonderingspositie in. De kunstenaars van De Ploeg gingen uit van de werkelijkheid voor hun schilderijen, maar voor De Vries vormde de fantasie het uitgangspunt. In de periode van 1924 tot 1936 ondernam De Vries jaarlijks vakantie-reizen naar Spanje. Hij kwam daar in aanraking met dansmuziek en dansliederen die hem, ook in zijn tekenkunst, het meest beslissend zouden beïnvloeden.

Hij had in Spanje veel contact met zigeuners en vond in hun wereld een bron van inspiratie. Vooral de zigeunermeisjes en -vrouwen fascineerden hem. Thuis tekende hij deze zigeunervrouwen, meestal als danseressen. Hendrik de Vries werkte steeds uit het hoofd en uit de herinnering, zo tekende hij ook de Spaanse landschappen.

Op 22 september verscheen van de hand van auteur Jan van der Vegt de biografie van Hendrik de Vries bij uitgeverij J.M. Meulenhoff. De presentatie van het boek vond plaats tijdens een drukbezochte bijeenkomst in Coop Himmelb(l)au.

OOSTERSE KUNSTNIJVERHEID – JOB SMEETS & NYNKE TYNAGEL

25 OKTOBER 2006 - 17 JUNI 2007

STARCK-PAVILJOEN

Het werk van Studio Job werd getoond in combinatie met een selectie uit de verzameling Oosterse kunstnijverheid. Chinees en Japans porselein, lakwerk, houtsnijwerk en enkele uit ivoor geneden objecten uit de collectie van het Groninger Museum vormden een verrassende combinatie met de hedendaagse en eigenzinnige vormgeving. Van hen waren onder andere te zien een gedeelte uit de collectie *Oxidized* (2003) en meer recente werk uit de series *Biscuit* (2005), *Still Life* (2004-2006) en *Paper Collection* (2006). De jarenlange fascinatie van Studio Job voor het werken met papier en karton komt in deze laatste genoemde collectie tot uiting. In het Groninger Museum werden de uit deze materialen vervaardigde buf-fetkast, kabinet, spiegel en de imposante kroonluchter getoond. De porseleinen objecten uit de series *Biscuit* (2005) en *Still Life* (2004-2006) zijn geproduceerd door Koninklijke Tichelaar Makkum.

CHA CHA. FENOMEEN HERMAN BROOD

5 NOVEMBER 2006 - 28 JANUARI 2007

BLAUWE ZAAL EN OVAAL WEST

Op 5 november 2006 zou Herman Brood (1946-2001) zestig jaar zijn geworden. Ter gelegenheid daarvan ging op die dag de film *Wild Romance* over het leven van Brood in Groningen in première en werd in het Groninger Museum een tentoonstelling over hem geopend. De tentoonstelling concentreerde zich rond het atelier van de kunstenaar, de plek waar Brood veel van zijn schilderijen maakte, muziek componeerde, teksten schreef en zijn onconventionele levenswijze vrij spel had. Dit atelier, gelegen aan de Spuistraat in Amsterdam, is sedert de dood van Brood vrijwel onaangeroerd gebleven, en werd in zijn geheel nagebouwd in de grote middenzaal – de blauwe zaal – van het Ploegpaviljoen. Voorts gaf een kleine selectie schilderijen en tekeningen een beeld van zijn beeldend kunstenaarschap. Daarnaast waren in ovaal west foto's van Anton Corbijn te zien die hij sinds de jaren zeventig van Brood maakte. Het Groninger Museum wilde daarmee aandacht vestigen op de uiteenlopende, maar alle met 'rock 'n roll' verbonden aspecten van Broods persoonlijkheid, als ook op de artistieke kwaliteiten van zijn beeldend werk.

AFBEELDINGEN

TENTOONSTELLING *GELOVEN IN GLANS* (FOTO MARTEN DE LEEUW)

TENTOONSTELLING *MIGUEL RIO BRANCO. OUT OF NOWHERE* (FOTO MARTEN DE LEEUW)

TENTOONSTELLING MARC QUINN, *RECENT SCULPTURE* (FOTO MARTEN DE LEEUW)

TENTOONSTELLING *CHA CHA. FENOMEEN HERMAN BROOD* (FOTO MARTEN DE LEEUW)

TENTOONSTELLING *BEELD VAN EEN VERZAMELING* (FOTO MARTEN DE LEEUW)

TENTOONSTELLING *NIEUWE AANWINSTEN 2005-2007* (FOTO MARTEN DE LEEUW) ELISABETH GEERTRUIDA WASSENBERGH, *TERUGKEER VAN*

TENTOONSTELLING *JAN JORDENS EN TIJDGENOTEN - LYRISCH ABSTRACTE KUNST 1948-1962* (FOTO MARTEN DE LEEUW)

ALBERT MÜLLER, *SITZENDER AKT*, OLIEVERF EN WASVERF OP DOEK, 1925, 110 X 90 CM, AANKOOP

AANWINSTEN

De aanwinsten voor de collectie zijn onderverdeeld in de collectieonderdelen die het Groninger Museum rijk is: archeologie, geschiedenis en regionale kunstnijverheid; De Ploeg; hedendaagse kunst. Zoals verderop in de dit jaarverslag uit de lijst van aanwinsten zal blijken zijn in het onderstaande niet alle aanwinsten uitgebreid toegelicht, alleen de meest cruciale werken zijn hier geselecteerd. In andere gevallen gaat het om zinnige aanvullingen van bepaalde collectieonderdelen. Het beleid van de Groninger Museum is erop gericht om de collectie daar waar nodig is uit te breiden hetgeen betekent dat een schenking of legaat zorgvuldig wordt afgewogen in relatie tot de bestaande collectie. Schenkingen, legaten of aankopen worden bewust gedaan en er wordt gekeken of ze het geheel van de collectie ten goede komen en daadwerkelijk vitale onderdelen van de collectie versterken.

ARCHEOLOGIE, GESCHIEDENIS EN REGIONALE KUNSTNIJVERHEID

De belangrijkste aankoop van dit jaar is een erg klein schilderij (26 bij 21 cm). Het is een genrestukje van Elisabeth Geertruida Wassenbergh, dochter van de society schilder Jan Abel Wassenbergh (1689-1750). De Vereniging van Vrienden van het Groninger Museum maakte de aankoop mogelijk. Elisabeth Geertruida Wassenbergh (Groningen 1729 – Groningen 1781) werd in haar tijd geroemd voor haar fijne schilderwerk en vergeleken met niemand minder dan Gerard Dou. Helaas is van haar oeuvre maar een klein deel bewaard gebleven. Het betreft in de eerste plaats een aantal aardige portretten in het Groninger Museum, waaronder die van haar ouders. Een bijzonder zelfportret verwierf het museum in 1995 van de Vereniging van Vrienden van het Groninger Museum. Haar andere werk bestaat uit zogenaamde genrestukjes. Het lijkt erop dat Elisabeth Geertruida Wassenbergh haar onderwerpen dicht bij huis zocht. Het Groninger Museum heeft sinds 1959 een klein schilderijtje van een vrouw aan een wastobbe met op de achtergrond een haard. Het nu verworven schilderij toont een jonge vrouw die aan haar meesteres of moeder een stuk visvlees laat zien, klaarblijkelijk gekocht op de vismarkt. De scène speelt zich af in het slaapvertrek. Het leuke is dat talloze elementen in de kamer bekend zijn uit de studie van het Groninger interieur door Johan de Haan. Die elementen dateren uit de achttiende eeuw, maar soms ook uit de eeuw daarvoor. Het spaanse stoeltje met rode zitting is 17e eeuws (onlangs kreeg de Menkemaborg zo'n stoeltje). De binnenkozijnen zijn eveneens 17^e eeuws, maar de kaptafel en spiegel zijn eigentijds. Op de tafel staat een zilveren speldebakje waarvan het Groninger Museum een voorbeeld heeft. Op de achtergrond is een paviljoenbed te zien bestaande uit een ledikant met een losse hemel van gordijnen. Waarschijnlijk was een mengeling van oude en nieuwe elementen kenmerkend voor veel interieurs. Niet iedereen kon in alles de nieuwste mode volgen. Ook nu nog, en zeker honderd jaar terug, worden er talloze oude elementen in het interieur bewaard. Deze nieuwe aanwinst van het museum is niet alleen een zeldzaam voorbeeld van het werk van een 18^e eeuwse kunstenares, maar ook een kijkje in een Groninger slaapkamer uit die tijd. Kortom een mooie aanwinst voor Groningen

Het Groninger Museum was in de gelegenheid om met financiële hulp van de Vereniging van Vrienden van het Groninger Museum een bijzondere gouden munt uit de 9^e eeuw na Christus te verwerven. Het betreft een solidus die gemaakt is naar het voorbeeld van de solidi die Lodewijk de Vrome in 814 liet slaan ter herinnering aan zijn kroning. Deze munten werden in Noord-Nederland erg gewaardeerd. Er werden volop nabootsingen in vele varianten gemaakt. Dit is op Europese schaal bijzonder. Voor zover bekend zijn ze alleen in Groningen gemaakt. De munten vormden in 1951 onderwerp van studie van de beroemde Engelse numismaat Grierson uit Cambridge. Het aangekochte exemplaar werd gevonden in Stedum en is van 1964-1993 als bruikleen in de collectie geweest. Deze munten werden niet zozeer gebruikt als betaalmiddel maar vooral als diplomatiek geschenk. De munt wijst er, samen met talloze muntschatten uit de 9^e eeuw, op dat Noord-Nederland in die tijd een rijk en welvarend gewest was. Hoewel vrij veel van dit soort munten bekend zijn, is hun aantal in publieke verzamelingen klein. Een voorbeeld met een duidelijke herkomst in het Groninger wierdengebied is dan ook een bijzondere aanwinst.

De protestantse gemeente Ezinge heeft het Groninger Museum het avondmaalszilver van de hervormde kerk van Ezinge in bruikleen gegeven. Het vormt een mooie aanwinst voor de collectie Groninger zilver. In 25 mei 1671 schonken Duijt Elema en zijn tweede vrouw Abeltje Mellema de kerk een schotel, beker en twee bakjes voor de viering van het Heilig Avondmaal. De schotel voorzien van een lange inscriptie met

alle titels van de schenker en zijn vrouw, alle voorwerpen voorzien van hun beider familiewapen. Het zilver was al meermalen in het Groninger Museum te zien, ondermeer bij de grote zilvertentoonstelling in 1975 en bij de *Gouden Eeuw in Groningen* in 1997. Het is een mooi voorbeeld van eenvoudig maar tegelijk imponerend zilverwerk voor het avondmaal van een dorpskerk. Extra leuk is deze aanwinst omdat het Groninger Museum ook een portret heeft van de schenker Duiet Elema van Allersmaborg.

Een bijzondere in Japan gemaakte kendi uit 1660-1680 werd aan het museum geschonken door de heer J.W.C. Loonen (1923-2006) uit Brabant. Het stuk was in 2000 een van de weinige particuliere stukken op de tentoonstelling van topstukken *Fine and Curious, Japanese Export Porcelain in Dutch Collections*. Een kendi is een drink- en schenkan bestaande uit een bolvorm met een smalle hals op een standvoet met een brede tuit met een kleine opening. Men dronk door de tuit terwijl men de kan bij de hals beet pakte. De kendi was oorspronkelijk een Indiaas voorwerp, maar werd later in China en Japan ook van porselein gemaakt. Kendi's werden in de 17^e eeuw op bescheiden schaal naar Nederland geëxporteerd. Ze komen ook voor in Indonesië. De kendi werd daar, soms voorzien van een zilveren deksel, gekoesterd als familiebezit. De nieuw verworven kendi is daar een voorbeeld van. Er zit een mooi zilveren Javaans montuur op. De schenker kocht de kendi begin jaren vijftig in Bogor – West Java voor ongeveer 25 euro en een klamboe. Hij wist dat hij iets opmerkelijks had en bij een hele reeks verhuizingen bleef het tot verbazing van de familie steeds heel. Nieuwsgierig naar de betekenis toonde de eigenaar in het najaar van 1999 de kendi aan mevrouw Trudy Laméris van het programma *Tussen Kunst en Kitsch*. Zij kon het stuk direct plaatsen. De eigenaar wilde het stuk in een openbare verzameling plaatsen en het Groninger Museum is vereerd en dankbaar hiervoor te zijn uitgekozen.

DE PLOEG

Sitzender Akt van de Zwitserse kunstenaar Albert Müller is een aanwinst die een beslissende wending geeft aan de collectie expressionisme van het Groninger Museum. Evenals Wieggers vond Müller inspiratie in het werk van Kirchner. Het in 1925 geschilderde doek werd mede namens Emmaplein Foundation geschonken door de heer en mevrouw Maan.

De heer Luppo Klaassen schonk het museum een door Wieggers geschilderd portret, waarop de voormalige eigenaar als vierjarige jongen poseert, en een krijttekening van een Zwitsers berglandschap. Beide werken maakten deel uit van de overzichtstentoonstelling die in 2001 in het Groninger Museum werd gehouden en werden afgebeeld in het begeleidende boek (H. Steenbruggen (red.), *Jan Wieggers – de ceremoniemeester heeft het spel laten beginnen*, De Ploeg 6, Groninger Museum, Groningen 2001, p. 180 en p. 181a). Het portret is exemplarisch voor de stijl die Wieggers in de periode 1929-1934 ontwikkelde en is een van de laatste schilderijen die hij voor zijn vertrek naar Amsterdam maakte. Het behoort tot de beste en meest gevoelige portretten die Wieggers binnen deze gematigd expressionistische richting vervaardigde.

Uit de nalatenschap van Jakob Wiersema ontving het museum het schilderij *Bietenooft* van Jannes de Vries. Dit omstreeks 1960 in de buurt van Huizinge geschilderd werk maakte in 2003 deel uit van de tentoonstelling *Vijf kunstenaars van De Ploeg* en toont landbouwwerkzaamheden die thans geheel uit het plattelandsbeeld zijn verdwenen. De twee landarbeiders zijn bezig stekbietenzaad op ruiters te zetten, werkzaamheden die doorgaans aan het eind van de zomer plaats vonden. De man met de witte kiel is Jakob Wiersema. Rechts op de achtergrond is de boerderij van boer Elema aan de Huizingerweg te zien, waar Wiersema vijftig jaar lang werkte.

Betty Geerars-Molenaar zette het bruikleen van werken van haar vader en een aquarel van Wieggers in de zomer van 2006 om in een schenking. Bovendien schonk zij het museum nog een aantal belangrijke voorbeelden van Molenaars reclameontwerpen. Een aantal daarvan werden in *Ploeg Jaarboek 2003* beschreven door Mariëtte Jansen en afgebeeld (M. Jansen, 'Een onbekend Ploeglid belicht – Arnold Molenaar (1904-1981)', *Ploeg Jaarboek 2003*, Groningen 2004, pp. 52-59).

Peter Jordens schonk het Groninger Museum ter gelegenheid van de opening van de tentoonstelling *Jan Jordens en tijdgenoten* een abstracte aquarel van zijn grootvader.

De verzameling van Stichting De Ploeg kon dankzij een schenking van de heer G.J. Smid in het voorjaar worden uitgebreid met een schilderij van Johan Dijkstra uit de jaren twintig, voorstellende een fietser in het Noorderplantsoen. Het schilderij laat goed de overgang zien van een impressionistische schildertoets naar een vlakmatige was/olieverfbehandeling.

De belangrijkste aanwinst van Stichting De Ploeg betrof een schenking van de familie Alkema van uiteenlopende werken op papier van Wobbe Alkema. De omvangrijke schenking geeft een representatief overzicht van Alkema's oeuvre en onderschrijft de betekenis van zijn kunstenaarschap. Voorts kon Stichting De Ploeg enkele werken op papier van Jordens verwerven.

AANWINSTEN PLOEGARCHIEF

De belangrijkste aanwinst van het Ploegarchief betrof een schenking van de familie Alkema van uiteenlopende documenten uit de nalatenschap van Wobbe Alkema. Met de reeds aanwezige documenten vormen de vele aanvullingen (waaronder brieven van Paul van Ostaijen, Jozef Peeters, Felix De Boeck, Herbert Behrens-Hangelier, Hendrik de Vries en Ben van Eyssesteijn, ontwerpschetsen, catalogi, boeken en handgeschreven notities) een nagenoeg compleet en uniek archief van de kunstenaar. Van mevrouw Scharringa-Jansen ontving het museum enkele, weliswaar incomplete maar verrassende brieven van Jan Altink. Naar aanleiding van het wasverfonderzoek dat in het Groninger Museum werd uitgevoerd schonken de heer en mevrouw Den Ouden een zinken bakjespalet afkomstig uit de nalatenschap van Jan Wieggers. De ouderdom ervan is onbekend, maar aangetoond kon worden dat Wieggers er in ieder geval mee werkte in de jaren dertig en veertig. Het bakjespalet stelde de kunstenaar in staat om in de openlucht te werken met relatief vloeibare verven – in het geval van Wieggers olieverf aangelengd met een medium van benzine en bijenwas – zonder dat de kleuren op het palet vermengd raakten. Het gebruik van dergelijke paletten werd vermoed, maar tot op heden kon slechts worden gegist naar uiterlijke vorm en omvang ervan. Het Ploegarchief kon verder worden aangevuld met schenkingen van Richard ter Borg, Betty Geerars-Molenaar, Ben Joosten, Ad Petersen en Willem Strooboscher.

HEDENDAAGSE KUNST

Er zijn dit jaar twee nieuwe stipendiumregelingen aangegaan, met modeontwerper Marga Weimans en met beeldhouwer Folkert de Jong. Marga Weimans (Rotterdam, 1970) is de enige Nederlander die tot nu toe afstudeerde aan de prestigieuze modeopleiding van de Koninklijke Academie voor de Schone kunsten te Antwerpen. Met haar afstudeercollectie won zij in 2005 de *i-D Styling Award*. Al tijdens haar studieperiode ontwierp Weimans een aantal collecties. In het derde jaar ontwierp zij een mannencollectie waarbij zij zich liet inspireren door hiphop, straatcultuur en dandyisme. De centrale vraag was hoe zij het idee van 'trots' en 'stijl' tot uitdrukking kon brengen door het herformuleren van onder andere hiphop kledingcodes, die op hun beurt weer deels afkomstig waren uit het gevangeniswezen. Voor haar vierdejaars collectie *The Power of my Dreams* zocht Weimans naar een nieuw beeld voor de zwarte vrouw. Het is de collectie waarvan de thematiek het dichtst op Weimans' eigen huid zit. Weimans, die haar roots heeft in Suriname, maakte de geschiedenis van haar eigen achtergrond tot onderwerp, zij bouwde voort op de bij de mannencollectie uitgezette lijn en vertaalde de begrippen waardigheid en stijl in een indrukwekkende collectie voor de moderne 'zwarte' vrouw. Zij maakte gebruik van zelfontworpen grafische zwart/wit patronen, losjes geïnspireerd op de kleurige motieven van Afrikaanse stoffen, deels geborduurd, deels geflocked. Daarmee creëerde zij een geheel eigen handschrift waarmee zij thema's als identiteit, verleden en heden met een schijnbaar natuurlijke vanzelfsprekendheid onderzocht en tot draagbare chique wist te maken. Van Marga Weimans bevinden zich in het kader van het eerste jaar van het stipendium momenteel 25 complete outfits in het Groninger Museum. In overleg met de kunstenaar worden 12 stuks eigendom van het museum; de overige blijven als langdurig bruikleen eveneens in de museumcollectie. De definitieve selectie wordt nog gemaakt.

Ook met beeldhouwer Folkert de Jong is met ingang van 2006 een stipendium aangegaan. Pas in 2007 zal voor het eerst werk van hem in de collectie komen.

Van Studio Job werden een aantal aankopen gedaan, die meteen in een presentatie in het Starck Paviljoen werden getoond. Het betrof hier de grote *Unique Paper Chandelier*, en twee series keramiek die hij voor de Koninklijke Tichelaar Makkum maakte. Twee particulieren schonken werk van Job aan het museum; een Amsterdamse verzamelaar schonk de spectaculaire bronzen *Rock Table*; en een verzamelaar uit Groningen schonk twee exemplaren uit de serie *Alphabet*.

Uit de tentoonstelling van Marc Quinn werd *Sphinx* aangekocht dat hiermee een belangrijke aanvulling is op het andere beeld dat het Groninger Museum in langdurig bruikleen heeft uit particuliere collectie. Het maakt deel uit van meerdere sculpturen uit de geschiedenis van de Britse beeldhouwkunst die de collec-

tie van het museum herbergt.

Van Tord Boontje (Enschede 1968) werden drie zitmeubels gekocht. Internationaal staat Boontje al jarenlang aan de top, met name in de Angelsaksische landen. Na zijn studie aan de Design Academy Eindhoven vertrok hij in 1992 naar Londen voor een masters opleiding industrieel ontwerp aan het Royal College of Art. Hij werkte onder meer voor modeontwerper Alexander McQueen. Bij het grote publiek brak hij in 2002 door met zijn Garland Light, een hanglamp met een waterval van kantachtige bloemen. In 2004 tekende hij voor de spraakmakende "Happy Ever After" presentatie van Moroso tijdens de Salone di Mobile in Milaan. Uit deze presentatie zijn drie meubels verworven door het Groninger Museum, waarvan één met steun van de Vereniging van Vrienden van het Groninger Museum.

Van Boontje kocht het Groninger Museum nog niet eerder werk; hetzelfde geldt voor Boris van Berkum (Rotterdam 1968). Van Berkum onderzoekt in zijn werk onderling verbonden thema's als gender, seksualiteit, macht en consumptiecultuur. De serie *Objects of Desire* gaat over de hang naar luxe en exclusiviteit en het verlangen om die tentoon te spreiden met duur uitziende artikelen. Met de bizarre verzameldrift van superesthet des Esseintes, de totaal gedegenereerde hoofdfiguur uit het boek *A Rebours* van J. K. Huysmans (1884), in gedachten, vervaardigde Van Berkum van keramiek een aantal objecten met de hand die even decadent als onpraktisch zijn. Zo lijkt de overdadig versierde suikerpot eerder een decoratieve aberratie dan een gebruiksvoorwerp. Voor een schepje suiker zijn minstens twee man nodig om het ding te verslepen, voor op tafel is het met een hoogte van 140 cm veel te groot. Maar dat onpraktische, schijnbaar functioneloze karakter van het object dient een doel in zichzelf, namelijk het wereldkundig maken van de rijkdom en de goede smaak van de bezitter zelf waarmee deze zich onderscheidt van de rest, de massa. 'Conspicuous Consumption' noemde de socioloog Thorstein Veblen dit verschijnsel al in zijn alom geprezen *The Theory of the Leisure Class* in 1899. Maar Van Berkums werk is geen moreel oordeel over het verleden, of een simpel commentaar op de overspannen consumptiecultuur van tegenwoordig. Zijn werk is een uiting van de oprechte bewondering voor de Europese decoratieve traditie en haar talloze neo-stijlen. De *Wijnfontein* bijvoorbeeld, verwijst niet alleen naar het verhaal van Salomé, Marcel Duchamp en Bruce Nauman, maar ook naar de actualiteit en de afschuwwekkende realiteit van de ont-hoofdingen in het Midden Oosten. Het zijn thema's die parallel aan elkaar lopen en die zijn werk niet alleen een lust voor het oog en de fantasie maken, maar die de kijker wellicht ook achter laat met gevoelens van onbehagen.

Een deel van bovenstaande aankopen kon worden gerealiseerd dankzij financiële steun van de Mondriaan Stichting.

COLLECTIES

In het eerste kwartaal van 2006 is de collectie van het Groninger Museum overgebracht naar het nieuwe depot.

Voor deze omvangrijke logistieke operatie heeft het Groninger Museum een beroep gedaan op de kunst-transporteur Hizkia van Kralingen uit Den Haag en het verhuisbedrijf UTS Van Hoek uit Groningen. Dankzij een goede voorbereiding en het enthousiasme en de inzet van de eigen medewerkers en die van de genoemde bedrijven is de verhuizing buitengewoon voorspoedig verlopen.

Zo'n 40.000 objecten zijn in twee maanden tijd vanuit drie verschillende locaties, zonder schade, overgebracht naar het nieuwe depot.

Na de verhuizing kon worden begonnen met het inruimen van de diverse compartimenten waarbij de objecten hun definitieve standplaats hebben gekregen.

Deze operatie, geheel uitgevoerd door de medewerkers van de afdeling collecties van het Groninger Museum, heeft tot eind 2006 geduurd.

De inspanningen van het afgelopen jaren hebben geresulteerd in een prachtig depot waar het Groninger Museum met recht trots op kan zijn en waarvoor wij inmiddels vanuit het museale veld veel positieve reacties hebben ontvangen. Op 11 januari 2007 is het nieuwe depot officieel geopend door wethouder Karin Dekker van de Gemeente Groningen en gedeputeerde Hans Gerritsen van de Provincie Groningen. Stagiaire Susan Smelt assisteerde bij de inrichting van het nieuwe depot en was mede verantwoordelijk voor drie presentaties uit de eigen collectie: van respectievelijk zeventiende-eeuwse tekeningen, van werk van Hendrik de Vries in het Prentenkabinet, en van kerkzilver in de ovaal west.

BRUIKLEENEN

Het aantal bruikleen aanvragen is afgelopen jaar, ten opzichte van 2005, iets gestegen. Regionale, nationale en internationale museale instellingen weten steeds meer de weg naar de collectie van het Groninger Museum te vinden.

Opvallend is hierbij dat ook in het buitenland steeds meer belangstelling lijkt te ontstaan voor de schilderijen van De Ploeg.

Het bruikleenbeleid is zowel wat toekenning als conditierapportage verder aangescherpt. Gezien de toenemende belangstelling menen wij, nog kritischer dan voorheen, aspecten als veiligheid en klimatologische omstandigheden van de aanvragende instantie onder de loep te moeten nemen. Ook het opmaken van de zogenaamde conditierapportage heeft meer aandacht gekregen.

Geconcludeerd kan worden dat zowel het toenemende aantal aanvragen als de aan het bruikleenverkeer gerelateerde werkzaamheden in 2006 hebben bijgedragen aan een hogere werkdruk binnen de afdeling collecties. Desalniettemin zal het Groninger Museum er ook in 2007 naar streven, binnen de gestelde kaders, zoveel mogelijk bruikleen aanvragen te honoreren.

LIJST VAN AANWINSTEN 2006

BEELDHOUWWERKEN

SIEP VAN DEN BERG

Zonder titel, 1933, ijzer, 106 x 10 x 10, aankoop, 2006.0293

TIDDO NIEBOER

Stilstaande kar, 1984, gelakt ijzer, 27,5 x 25 x 106,5 cm, schenking particulier, 2006.0319

MARC QUINN

Sphinx, 2005, geverfd brons, 88 x 65 x 50 cm, aankoop, 2006.0430

BORIS VAN BERKUM

- *Objects of desire, Sugar-container*, 2003, 140 x 60 cm
 - *Objects of desire, Salome wine fountain*, 2004, 65 x 91 cm
- geglazuurd keramiek, aankoop, 2006.0420 en 421

ANONIEM

Madonna met Kind, 15^e eeuw, pijpjaarde, 10 x 4,5 x 3 cm, bruikleen M.I. Beijen te Groningen, 2006.0010

Christuskind, 15^e eeuw, pijpjaarde, 8,2 x 4 x 2,5 cm, bruikleen M.I. Beijen te Groningen, 2006.0011

SCHILDERIEN

ALBERT MÜLLER

Sitzender Akt, 1925, olieverf en wasverf op doek, 110 x 90 cm (dagmaat), schenking de heer T.W. Maan en mevrouw J.A.J. Maan-Vellinga mede namens Emmaplein Foundation, 2006.0287

ELISABETH GEERTRUIDA WASSENBERGH

Terug van de vismarkt, ca. 1745, olieverf op paneel, 26 x 21 cm (dag-/paneelmaat), aankoop met steun van de Vereniging van Vrienden van het Groninger Museum, 2006.0090.

ANONIEM

Portret van Antje Nieveen - geboren Rasker - met jongste zoon Jacob Nieveen, ca. 1875, olieverf op doek, 63,5 x 50,5 cm (dagmaat), legaat A. Wannijn-Nieveen, 2006.0302

ANONIEM

Portret van de Zalige Franciscus de Hieronymo, ca. 1650-1699, olieverf op paneel, 79 x 57,5 cm, bruikleen van De Nederlandse Provincie der Jezuïeten, 2006.0223

TEKENINGEN, AQUARELLEN, GOUACHES

ANONIEM

Portret van Edzerdina Johanna de Ranitz geb. Tjassens 1767-1848, ca. 1830, potlood, 17,7 x 14,9 cm, aankoop, 2006.0322

ELS AMMAN

- *Zonder titel*, 1955, pen en krijt, 12,5 x 14 cm
 - *De boodschapper uit het dodenrijk*, 1961, inkt en roller, 44,7 x 29 cm
 - *Imaginair portret van Dick L.*, 1961, inkt en roller, 40,5 x 26 cm
- schenking Dick Leutscher en Han Leutscher-Hazelhoff, 2006.0035 t/m 37
- *Landschap met architectonische elementen*, 1954, pen/roller, 19,5 x 30 cm
 - *Landschap met industriële elementen*, 1954, pen/roller, 15 x 30 cm
 - *Landschap met industriële elementen*, 1955, pen en roller, 16,5 x 26 cm
- aankoop, 2006.0288 t/m 290

JO VAN DIJK (1931)

Compositie, z.j., gouache, 27,5 x 35 cm, schenking Kunsthandel/Galerie Richard ter Borg, 2006.0315

JOHANN FABER (1902-1979)

- *Ex-libris Wobbe Alkema* (ontwerp), z.j., pen en penseel, 23 x 12,3 cm
 - *Landschap*, 1931, houtskool, 43 x 40 cm
 - *Tekening*, z.j., potlood en penseel, 25,3 x 31,3 cm
- bruikleen Stichting De Ploeg, 2006.0233, 235, 246

CECILE VAN DER HEIDEN

Zonder titel, 1984, gouache, 55 x 46 cm, schenking Jan van Adrichem en Martijn van Nieuwenhuyzen, 2006.0118

QUIK

Quik!, 1993, vilstift en gouache, 29,6 x 42 cm, schenking Dick Leutscher en Han Leutscher-Hazelhoff, 2006.0119

FIE WERKMAN (1915-2002)

- *Bloemen*, 1963, oostindische inkt, 27,5 x 20 cm
 - *Bloemen op vaas*, 1963, oostindische inkt, 43,5 x 34,5 cm (dagmaat)
 - *Elzekatjes*, z.j., penseel/oostindische inkt, 45,5 x 33,7 cm
- schenking Dick Leutscher en Han Leutscher-Hazelhoff, 2006.0022, 39, 120

HENRI DE WOLF (1938-1986)

- *Zonder titel*, 1961, pen, 22,7 x 14,5 cm
 - *Zonder titel*, 1961, pen, 22,7 x 14,5 cm
 - *Zonder titel*, 1961, aquarel, 21,9 x 28,1 cm
 - *Zonder titel*, z.j., inkt en aquarel, 25,2 x 18,9 cm (beeldkader)
 - *Zonder titel*, z.j., inkt en aquarel, 25,3 x 18,9 cm (beeldkader)
 - *Zonder titel*, z.j., inkt en aquarel, 23,3 x 17,8 cm (beeldkader)
 - *Zonder titel*, z.j., inkt, aquarel, gouache, 25,2 x 18,8 cm (beeldkader)
 - *Zonder titel*, z.j., collage en inkttekening, 50 x 34,7 cm
 - *Zonder titel*, z.j., collage en inkttekening, 50 x 34,5 cm
 - *Zonder titel*, 1963, collage en gouache, 50 x 34,7 cm
 - *Zonder titel*, 1963, collage en gouache op behangpapier, 49 x 32,7 cm
 - *Insekt*, ca. 1973, collage en gouache, 32,5 x 38,7 cm
 - *ST.NO.1970*, 1970, pastelkrijt en gouache, 75 x 100,5 cm
- schenking Dick Leutscher en Han Leutscher-Hazelhoff, 2006.0023 t/m 34, 40

GRAFIEK

ELS AMMAN

- *Twee copulerende vliegen*, 1973, gedrukt, 37 x 46,5 cm

schenking Dick Leutscher & Han Leutscher-Hazelhoff, 2006.0038

- *Zonder titel*, 1954, druksel, ca. 17 x 24 cm (dagmaat)
 - *Zonder titel*, 1955, druksel, 12 x 27 cm (beeldmaat)
- aankoop, 2006.0291-292

POL DOM (1885-1978)

Vrouw in café-interieur, z.j., lino, 28 x 25 cm (beeldmaat), schenking Dick Leutscher & Han Leutscher-Hazelhoff, 2006.0117

JOHANN FABER (1902-1979)

- *Portret van een vrouw*, z.j., litho (handdruk), 26,5 x 15 cm
- *Landschap met damhek*, 1933, houtsnede, ca. 31 x 38,5 cm (beeldmaat)
- *Landschap onder grillige wolkenlucht*, 1933, houtsnede, 30,5 x 39,5 cm
- *Landschap met paard en wagen*, z.j., houtsnede, ca. 17 x 19 cm
- *Zonder titel*, 1953, kleurenlino, 27 x 19 cm
- *Water met bootjes (Op het Wad)*, z.j., houtsnede, 25,5 x 34 cm (dagmaat)
- *Boom*, 1924, litho, 31 x 21,5 cm
- *Landschap met boerderij en paard en wagen*, z.j., litho, 26,2 x 43 cm

- *Vlak land met drie stuks vee*, 1932, litho, ca. 38 x 48,5 cm
bruikleen Stichting De Ploeg, 2006.0231, 238-241, 245, 247-248, 253

BEN JOOSTEN

- *Modulatie*, 2004, handpers, opl. 9/18, 40,8 x 55,5 cm
- *Pakhuis*, 2003, handpers, opl. 7/8, 66 x 50,2 cm
- *Zwijgend pakhuis*, 2004, handpers, opl. 8/8, 70,2 x 50 cm
schenking Ben Joosten, 2006.0002, 295, 296

WILLEM SANDBERG (ONTWERP) / DE BEYERD BREDA (UITGEVER)

Open oog, 1983, zeefdruk, beperkte oplage, 79,6 x 59,9 cm, bruikleen Stichting De Ploeg, 2006.0417

VORMGEVING

TORD BOONTJE

- *Happy rocker*, 2004, wol (bekleding), 81 x 60 x 150 cm
- *The end: Revolution swivel chair*, 2004, wol (bekleding), 81 x 78 x 61 cm
- *Dondola: Swinging bench*, 2005
aankoop met steun van de Vereniging van Vrienden van het Groninger Museum, 2006.0422 t/m 424

FRONT

Horse lamp, 2006, polyester, 210 x 90 x 230 cm, aankoop, 2006.0425

STUDIO JOB

- *Character K*, 2000, gemengde media gecoat met polyvinylchloride, schenking particulier, 2006.0317
- *Character Q*, 2000, gemengde media gecoat met polyvinylchloride, schenking particulier, 2006.0318
- *Rock table*, 2002, brons, 75 x 227 x 132 cm, 800 kg, schenking particulier, 2006.0285
- *Unique paper chandelier*, 2006, papier, aankoop, 2006.0429

JOB I.S.M. PRODUCENT KONINKLIJKE TICHELAAR MAKKUM:

- *Still life (special edition)*, 2004-2006, 5-delige serie, handbeschilderd porselein met goudluster, aankoop, 2006.0428.A-E:
Vase, 22 x 23 cm
Sconce, 26 x 11 cm
Precious box, 18 x 18 x 20 cm
Piggy bank, 2 x 22 cm
Mantel clock, 16 x 16 x 27 cm
- *Biscuit*, 2005, porselein, 14-delige serie, aankoop, 2006.0426.A-N:
Appearance, diameter 11 cm
Cells, diameter 13 cm
Button, diameter 13 cm
Tragicomedy, diameter 17 cm
Day in day out, diameter 19 cm
Fog banks, diameter 21 cm
Innocence, diameter 23 cm
Coded message, diameter 25 cm
Lace undone, diameter 27 cm
Candleholder, 22 x 27 cm
Precious box II, 26 x 20 cm
Vase of Babel, 26 x 23 cm
Lantern, 39 x 13 cm
Cake of peace, 22 x 25 cm
- *Insect tiles*, 2006, keramiek, 13 x 13 cm, aankoop, 2006.0427

ABE KUIPERS (GRAFISCH ONTWERP) / KONINKLIJKE MOSA BV MAASTRICHT (PRODUCTIE)

Kop en schotel met oude logo en belettering van het Groninger Museum, ca. 1978, keramiek, 8,7 x 14 cm (set), intern verworven, 2006.0045

MODEVORMGEVING

MARGA WEIMANS

Collectie 2002, bestaande uit 5 outfits:

- *Little dress*, 2-delig: onder- en bovenjurk.
Synthetisch kant, geborduurd katoen, open gewerkt.
- *Evening gown*, 2-delige + accessoire: top, rok, armband.
Canvas, synthetisch satijn, leer.
- *Twin set*, 2-delig: truitje, rok.
Tule met parels, geweven katoen.
- *Smoking*, 4-delig: broek, jasje, cummerbund, blouse.
Wol, satijn, katoen, leer (grijs).
- *Trenchcoat*, 3-delig: broek, shirt, trenchcoat.
Wit katoen, satijn.

Collectie Orfeu negro, 2004, bestaande uit 8 outfits:

- *Orange*, 5-delig + accessoires: broek, jack, cape, hoed, ketting, schoenen. Synthetisch nylon, synthetisch materiaal, plexi, lakleer.
- *Yellow*, 5-delig + accessoires: broek, jack, cape, hoed, ketting, schoenen. Parachutestof, synthetisch materiaal, plastic, lakleer.
- *Green*, 5-delig + accessoires: broek, jasje, hoed, cape, ketting, schoenen. Kunstleer, synthetisch materiaal, katoen, plexi, lakleer.
- *Black*, 4-delig + accessoires: broek, jack, hoedje, overjack met tutu, schoenen.
Synthetisch materiaal, lakleer.
- *Silver*, 3-delig + accessoires: broek, jasje, hoedje, tuigje met vleugels, schoenen.
Fluweel, synthetisch brocaat, brocaat met pailletten, plastic, crain, leer.
- *Purple*, 5-delig: jasje, broek, hoedje, cape, schoenen.
Synthetische pailletten, moiré-stof, leer.
- *Blue*, 5-delig: broek, jasje, overjas, hoedje, schoenen.
Brocaat, denim, geweten katoen, gecoat textiel, lycra, leer.
- *Gold*, 4-delig + accessoires: broek, jasje, cape, hoedje, schoenen, ketting. Moiré-stof, zijde, synthetisch leer, synthetisch materiaal, leer.

Collectie The power of my dreams, 2005, bestaande uit 12 outfits:

- *Catsuit* (nr 1/12), 2-delig + accessoires: broek, jack, schoenen (zwarte stiletto's).
Zwart lakleer.
- *Armani* (nr 2/12), 3-delig + accessoires: bloes, broek, bolero, schoenen.
Zijde, katoen, wol, kunstzijde met slangenprint, lakleer.
- *Grace* (nr 3/12), 5-delig + accessoires: broek, blouse, colbert, sjerp, shawl, pumps.
Katoen met Flock-print, gevlochten katoen, en synthetisch haar, leer (z/w).
- *Poncho* (nr 4/12), 3-delig + accessoires: legging, blouson, poncho, schoenen (lakpumps).
- *Magic cape* (nr 5/12), 3-delig + accessoires: legging/broek (zilverkleurig), tuniek met aangenaide shawl (wit/zilverkleurig), cape, schoenen
Katoen met Flock-print.
- *Flowing dress* (nr 6/12), 3-delig: jurk, losse mouw 2x, schoenen (muiltjes met katoen)
- *Puffed sleeve* (nr 7/12), 2-delig + accessoires: blouse, broek, schoenen
(muiltjes met witte bijbehorende katoenen opzet).
- *Lala Alaia* (nr 8/12), 5-delig + accessoires: hesje, vestje, capuchonjasje, rok, shawl, schoenen (muiltjes met grijze stof).
- *Flowing skyscraper* (nr 9/12), 3-delig (broekpak) + accessoires: legging (zwart), pofbroek, jakje (geruit), schoenen (zwarte plateaupumps).

- Zijde, wol, bedrukte katoen, zilverdraad, leer.
- *Dresscoat* (nr 10/12), 5-delig + accessoires: legging, broek, jasrok (als rok), jasje blouse, schoenen (witte plateau-sandalen met bolletjes-hak).
 - *Big skirt* (nr 11/12), 5-delig + accessoires: broek, legging, rok, nauwere hes, overgooier, schoenen (zwarte plateausandalen met kristallen).
 - *Silver dress* (nr 12/12), 2-delig + accessoires: jurk, mantel, schoenen (zilverkleurige open sandaaltjes). Textiele materialen, leer, plexi.
- bruikleen Marga Weimans, 2006.0359 t/m 383

OOSTERSE KERAMIEK

Onderschotel voor jardinière, ca. 1750, Japans porselein, ca. 28 x 28 cm, aankoop, 2006.0124

Schotel, 1700-1750, Amsterdams bont, Chinees porselein, emaille, schenking mevr. L.J. Knol, Zoetermeer, 2006.0125

Kendi, ca. 1660-1680, Japans porselein, zilver (details), 21,5 x 18 cm, schenking dhr J.W.C. Loonen, 2006.0243

WESTERSE KERAMIEK

Jubileumbord: 'Christelijk mannenkoor Laus Deo 75 jaar', 1987, Workums aardewerk, 20 x 2,2 cm, schenking Jan van der Molen te Groningen, 2006.0303

GOUDWERK

Kerkboek met goudbeslag, 1870, 17,2 x 10,5 x 5,7 cm, schenking mevr. mr Minke van Wijk-Heeres te Uitgeest, 2006.0048

Halsketting, vermoedelijk eind 19^e eeuw, schenking mevr. S.H. Rieder-Nijdam te Amsterdam, 2006.0343

ZILVERWERK

Avondmaalsgerei:

- Avondmaalschaal, met de wapens Elema Mellema, 1670-1671
 - Avondmaalsbeker, met de wapens Elema Mellema, voor 1723
 - Avondmaalsbeker, vervaardigd door Fa. J.M. van Kempen & Zoon, 1886
 - Twee zilveren bakjes, mogelijk voor wijnflessen
- bruikleen Protestantse Gemeente Ezinge (i.w.), 2006.0304, 306, 307, 305

METAALWERK

Avondmaalsgerei: 3 tinnen wijnbekertjes, vervaardigd door Tinfabriek H. Ansing te Groningen, bruikleen Protestantse Gemeente Ezinge (i.w.), 2006.0308

KUNSTENAARSBOEKEN

BAS JAN ADER

- *What makes me so pure, almost holy? And more + What does it mean? Cheep cheep*, 1967, 24 bladen tekst en tekeningen, gebonden in plastic ringbandje, 28 x 21,5 x 0,8 cm, oplage 11/100

ADER I.S.M. WILLIAM LEAVITT:

- *Aaaarrgh! An at home happening in five fragments (A Landslide production)*, 1970, 6 bladen geniet in

plastic omslag, 21,5 x 17,8 x 0,15 cm
Uitgave van het tijdschrift 'Landslide': handleiding en teksten voor een performance.
schenking particulier, 2006.0320 en 321

CAREL VISSER

Olanda xxxiv biennale venezia 1968, 1968, boek + metalen object in papieren hoes, 38,5 x 11,5 x 1 cm, schenking Infocentrum Groninger Museum, 2006.0194

MUNTEN EN PENNINGEN

Gouden solidus, ca. 885-900, goud, diameter 2 cm, aankoop met steun van de Vereniging van Vrienden van het Groninger Museum, 2006.0257

'Emder Schaf', ca. 1516-1528, zilver, diameter 2,9 cm, dikte 0,02 cm, schenking mevr. B.H. Bogema-Ekema, 2006.0001

Herinneringsmedaille 'Dienst Bescherming Bevolking A-gemeente Groningen', 1955, messing, diameter 3,5 cm, schenking Jan C. van der Wis te Groningen, 2006.0017

'Provincie Groningen 400 jaar', 1994, onedel metaal, diameter 3 cm, schenking Cees Boele te Haren, 2006.0334

6 gasmunten:

- Appingedam, diameter 1,5 cm
 - Bedum, diameter 1,4 cm
 - Onstwedde, diameter 2,3 cm
 - Oude Pekela, diameter 1,5 cm
 - Sappemeer, diameter 2,3 cm
 - Stadskanaal, diameter 1,4 cm
- onedel metaal, schenking Cees Boele te Haren, 2006.0328 t/m 333

'Driehonderdvijftig jaar Nieuwschans 1628-1978//Ernst Casimir, Vereniging vrienden van de nieuwe schans', 1978, onedel metaal, diameter 2,9 cm, schenking Cees Boele te Haren, 2006.0338

'Nieuwschans-Bunde 1e proefboring binnenbad/Ernst Casimir, Vereniging vrienden van de nieuwe schans', 1980, onedel metaal, diameter 3 cm, schenking Cees Boele te Haren, 2006.0337

Solidus '1100 jaar Onstwedde', 1977, onedel metaal, diameter 3 cm, schenking Cees Boele te Haren, 2006.0335

'Vesting Bourtange 1580-1593 1607-1742', 1980, onedel metaal, diameter 3 cm, schenking Cees Boele te Haren, 2006.0336

Betaalpenning Discotheek Skopje Harkstede, 2006, plastic met opdruk, diameter 2,9 cm, schenking Cees Boele te Haren, 2006.0340

Betaalpenning 'Dorpshuis Weersterheem, Garrelswaar', 2006, plastic met opdruk, diameter 2,9 cm, schenking Egge Knol te Groningen, 2006.0341

TEXTILIA

Vaandel 'Rederijkerskamer Phoenix Delfzijl 1865-1895 'Door oefening tot hoger'', 115 x 65 cm (doek), bruikleen Stichting Museum en Zeeaquarium Delfzijl, 2006.0012

Vlag 'Mallemolen bij gelegenheid met een lustrum van de Rijksuniversiteit Groningen (RuG)', schenking Jan C. van der Wis te Groningen, 2006.0018

Vlag 'Civiele verdediging A-kring Groningen West BB (Bescherming Bevolking)', ca. 1960, schenking Jan C. van der Wis te Groningen, 2006.0019

Vaandel 'Fanfarecorps ADVENDO, 't Zandt, 1898-1913', vervaardigd door Fa. C.M. van Diemen te Dordrecht, 120 x 60 cm (doek), schenking dhr A. Slager te 't Zandt, 2006.0041

Vaandel 'Muziekvereniging Ons genoeg, Wagenborgen, opgericht mei 1927', 134 x 68 (doek), schenking Cornelis Heelhuis te Wagenborgen, 2006.0042

HISTORISCHE VOORWERPEN

Duitse legerdolk uit de nazi-tijd, 1933-1945, vervaardigd door E. & F. Hörster te Solingen, met schede, foudraal en uniformnestel, 49 x 7,5 x 4 cm, metalen, leer, textiel, schenking familie E. van Bolhuis te Groningen, 2006.0008

Herinneringsbord: '12? jaar Het Beerenhuis Groningen', vervaardigd door Ambacht Haalderen, beschilderd en geglazuurd roodbakkend steengoed, 4,5 x 25 cm, aankoop, 2006.0242

Reclamebord: 'W. Hofman, woninginrichting, Steentilstraat 30-32, Groningen', 1911, mechanisch vervaardigde litho in originele lijst, 31,3 x 51,2 x 2,6 cm, aankoop, 2006.0047

3 ijzeren knijpertjestangen (wafeltangen):

- 1746, 83 x 15 x 8 cm
- 1837, 85 x 17 x 5,5 cm
- 19^e eeuw, 88 x 16,5 x 11,5 cm

bruikleen Stichting Museum en Zeeaquarium Delfzijl, 2006.0013 t/m 15

Collectebus, 18^e/19^e eeuw, koper, 39 x 10 cm, bruikleen Stichting Museum en Zeeaquarium Delfzijl, 2006.0016

Glas met afbeelding stadhuis Groningen, 1925, 14,5 x 7 cm, aankoop, 2006.0096

Kistje van 'Het groninger koekhuis', ca. 1950-1969, vurenhout met opdruk, schenking dhr A.W. Spiering te Haren, 2006.0163

GRAFISCHE VORMGEVING

RUDO MENGE

Drukwerk (affiches, uitnodigingen, flyers e.d., diverse afmetingen) t.b.v. tentoonstellingen, 2006:

in het Groninger Museum:

- *Jan Jordens & tijdgenoten, lyrisch abstracte kunst 1948-1962*
 - *Marc Quinn, recent sculpture*
 - *Akseli Gallen-Kallela (1865-1931), de magie van Finland*
- 2006.0009, 44, 281

in het Groninger Museum door het Groninger Forum:

- *Cha cha, fenomeen Herman Brood*, 2006.0298
- in het Groninger Museum i.s.m. Noorderlicht Fotogalerie:

- *Miguel Rio Branco, Out of nowhere/Dislecsia*, 2006.0252

MICHAËL SNITKER

Drukwerk (affiches, uitnodiging) t.b.v. tentoonstelling in Groninger Museum, 2006: *Jan Cremer, zeegezichten*, 2006.0043

BEN JOOSTEN

- *Koppermaandag in de marge 2006*, 2006, 21 x 21 cm (beeld), ca. 23 x 23 (papier), 2006.0111
- *Ex-libris Elisabeth Pennings-Schreurs*, 2006, 9,4 x 8,8 cm (beeld), ca. 12,3 x 15 (papier), 2006.0112
- *Grafisch museum Groningen, 11 februari 2005, medestanders*, 2005, 64,8 x 48 cm, 2006.0020
- *Proefblad met letter E en motief*, 2004, 64,2 x 48 cm, 2006.0222
- *Cijfers, letters en ornamentjes vormen lopende figuurtjes*, 2006, 32 x 48 cm, 2006.0224
- *Cijfers, letters en ornamentjes vormen lopende figuurtjes*, 2006, 32,5 x 48 cm, 2006.0225
- *Affiche voor optreden Brass Band Gelderland (10-09-2005)*, 55,5 x 35 cm, 2006.0003
- *Affiche voor optreden Brass Band Gelderland (30-01-2004)*, 38,7 x 49,2 cm, 2006.0218
- *Affiche voor optreden Brass Band Gelderland (29-10-2005)*, 45 x 32 cm, 2006.0219
- *Affiche voor optreden Brass Band Gelderland (22-04-2006)*, 47,4 x 39,5 cm, 2006.0294
- *Affiche voor: Mini-expositie affiches Ben Joosten, CBK Arnhem*, 2006, 64 x 45 cm, 2006.0004
- *Affiche en catalogus voor: Jubileumtentoonstelling Emmy Eerdmans & Ben Joosten 17/09-29/10/2006, De Buytensael Arnhem*, 64 x 45 en 32,5 x 23,4 x 0,5 cm, 2006.0220
- *Twee affiches voor tentoonstellingen in Haus Hans van der Grinten, Kranenburg (D)*, 2004, 63,5 x 48 cm, 2006.0221

Alles gedrukt op de handpers, schenking Ben Joosten.

DOCUMENTATIE

FIE WERKMAN

Poëzieprent/Nieuwjaarsprent, 1964-1990, drukwerk, met geschreven opdracht, 65 x 50 cm, schenking Dick Leutscher en Han Leutscher-Hazelhoff, 2006.0121

DE PLOEG

WOBBE ALKEMA (1900-1984)

De Eikel, nr II.3, ex-librisnummer, opl. 36/50, 1925, Bevat originele ex-librissen van diverse kunstenaars, o.a. H.J. Prakke H.Hzn en Wobbe Alkema. Uitgever: Bibliofielen-Liga Eelderwolde, drukwerk 18 x 16 x 0,3 cm, schenking familie Alkema, 2006.0300

Verder 307 werken in diverse objectcategorieën, in bruikleen van Stichting De Ploeg; aan de stichting geschonken door de familie Alkema. Zie hiervoor de aparte lijst, na De Ploeg.

JAN ALTINK (1885-1971)

- *Paarden in landschap*, z.j., krijt op papier, 46,3 x 61,3 cm, bruikleen Stichting De Ploeg, 2006.0314
- *Vismarkt Groningen*, z.j., ets, 39,5 x 29,5 cm (beeldmaat), 59,8 x 38,5 cm (papiermaat), opl. V 131/546, bruikleen Stichting De Ploeg (schenking Dick Leutscher en Han Leutscher-Hazelhoff), 2006.0115

JAN JORDENS (1883-1962)

- *Helles, dorp in Italië*, z.j., oostindische inkt en aquarel op papier, 34,5 x 43 cm, bruikleen Stichting De Ploeg (schenking Dick Leutscher en Han Leutscher-Hazelhoff), 2006.0021
- *Zonder titel*, 1959, gouache op papier, 59,5 x 48 cm, schenking Peter Jordens, 2006.0267
- *Zelfportret*, ca. 1950-59, penseeltekening op papier, 50 x 33 cm (dagmaat), 63 x 48 cm (papiermaat), schenking Kunsthandel/Galerie Richard ter Borg, 2006.0005
- *Compositie met rode en blauwe vormen*, 1961, druksel (sjabloondruk en roller), 30 x 43 cm, bruikleen Stichting De Ploeg (via Richard ter Borg), 2006.0309

- *Compositie met ronde vormen*, 1961, druksel (sjabloondruk en roller), 25 x 32,5 cm, bruikleen Stichting De Ploeg (via Richard ter Borg), 2006.0310
- *Nieuwjaarswens: Geluk en voorspoed in 1955*, 1954, druksel, 50 x 35 cm, bruikleen Stichting De Ploeg (schenking familie Alkema), 2006.0237
- *De 1e twintig*, 1925, boekje met linoleumsneden, geschreven en uitgegeven door Jordens, gedrukt door H.N. Werkman, drukwerk, 20,5 x 19,5 x 0,5 cm, bruikleen Stichting De Ploeg (via Richard ter Borg), 2006.0311
- *De 2e twintig*, 1925, boekje met linoleumsneden, geschreven en uitgegeven door Jordens, gedrukt door H.N. Werkman, drukwerk, 20,5 x 19,5 x 0,5 cm, bruikleen Stichting De Ploeg (via Richard ter Borg), 2006.0312
- *De 3e twintig*, 1930, boekje met linoleumsneden, geschreven en uitgegeven door Jordens, gedrukt door H.N. Werkman, drukwerk, 20,5 x 19,5 x 0,8 cm, bruikleen Stichting De Ploeg (via Richard ter Borg), 2006.0313

GEORGE MARTENS

Portret van Jan Altink, 1927, krijt en oostindische inkt op papier, 30,8 x 22,7 cm, bruikleen Stichting De Ploeg (schenking R.G.E.G. Martens), 2006.0046

HENK MELGERS

- *Danspaar*, ca. 1930, lino (handdruk), 18,5 x 14,5 cm (beeldmaat), 31 x 21,5 cm (papiermaat) bruikleen Stichting De Ploeg
- *Vaandeldragers, optocht A.J.C.*, ca. 1930, lino, 34,5 x 17 cm (beeldmaat), 43,5 x 35 cm (papiermaat), bruikleen Stichting De Ploeg (schenking Dick Leutscher en Han Leutscher-Hazelhoff), 2006.0113 en 114

ARNOLD MOLENAAR

- *Portret van Jo Melgers-Pieters (schets)*, 1925, potlood op papier, 16 x 13,5 cm
 - *Portret van Jo Melgers-Pieters*, 1925, krijt op papier, 37 x 32,5 cm
 - *Portret van Jan Wiegers*, 1925, potlood op papier, ca. 12,5 x 11,5 (beeldmaat) 31,3 x 23,9 (papiermaat)
 - *Landschap met trein*, 1925, pastelkrijt op papier, 23,7 x 30,5 cm
 - *Landschap met boerderij*, 1925, lino ingeschilderd met zinkwit, 25,5 x 36 cm (beeldmaat), 32,5 x 49,5 (papiermaat)
 - *Ontwerpschetsen voor Snooky de kleine chimpansee*, 1930-1939, potlood en gouache op papier, 27,4 x 21,1 cm
 - *Reclame-ontwerp voor verffabriek TEO*, 1937, gouache op papier, 10 x 7 cm
 - *Reclame-ontwerp voor De Lindeboom kaasbiscuits*, 1941, gouache en collage, 17,5 x 20,5 (ontwerp), 40 x 17,5 (papiermaat)
- schenking Betty Geerars-Molenaar, 2006.0102 t/m 109

HENDRIK DE VRIES (1896-1989)

Toreador met stier, z.j., olieverf op doek, 50 x 69,5 (dagmaat), bruikleen Stichting De Ploeg (schenking Stichting Hendrik de Vries-Riek van der Zee), 2006.0116

JANNES DE VRIES (1921-1986)

- *Oogsten van bietenzaad*, z.j., olieverf op doek, 59 x 79 cm (dagmaat), legaat Jakob Wiersema, 2006.0244
- *Ex-libris G. de Jong 'it boek jowt my wirk en wille'*, z.j., drukwerk, 8,2 x 4,1 cm (beeldmaat), aankoop, 2006.0110

HENDRIK NICOLAAS WERKMAN

Proclamatie bij de opbouw van een nieuw seizoen oktober 1932 (facsimile 1977), 1932/1977, facsimile reproductie, 57,9 x 48,8 cm, bruikleen Stichting De Ploeg (schenking familie Alkema), 2006.0418

JAN WIEGERS

- *Portret van Luppo Klaassen*, 1934, was/olieverf op doek overgedragen op multiplex (marouflé), 59,9 x 40 cm (dagmaat), bruikleen Stichting De Ploeg (schenking dhr L.G. Klaassen), 2006.0006
- *Sneeuwlandschap met skiërs*, 1936, krijt op papier, 45,5 x 34 cm, bruikleen Stichting De Ploeg (schenking dhr L.G. Klaassen), 2006.0007
- *Zugensee met Pilatus*, 1926, houtsnede, 36 x 73,5 cm (beeldmaat), 47,5 x 84,5 cm (papiermaat), bruikleen Stichting De Ploeg, 2006.0316
- *Aan het Zugermeer, herinneringen aan een vrolijk zomerleven*, 1926, boekje (auteur Herman Poort) met houtsneden en ex-libris van Jan Wiegers, drukwerk, 15 x 16,5 x 0,5 cm, schenking familie Alkema, 2006.0299

DE PLOEG DIVERSEN

ANONIEM, *Albertville Beaufort (Weg door de bergen)*, z.j., pastelkrijt op geelgroen papier, 25 x 33 cm, bruikleen Stichting De Ploeg (schenking familie Alkema), 2006.0251

HENK PRAKKE (UITG.), *Den koperen enck*, 1936, tweede map handdrukken en handschriften in kringen van kameraden verzameld (1923-1935), opl. 1/15, genummerd en opdracht aan Wobbe Alkema, drukwerk, 2,5 x 17,8 x 0,8 cm, schenking familie Alkema, 2006.0301

ZALSMAN GRAFISCH BEDRIJF BV, *Affiche: Wobbe Alkema schilderijen en grafiek, Galerie 3 Kampen 16 jul.-20 aug. 1988*, drukwerk, 42 x 26 cm, bruikleen Stichting De Ploeg (schenking familie Alkema), 2006.0280

TEKENINGEN, AQUARELLEN, GOUACHES

- *Verf op papier*, 1958, verf op papier, 29,3 x 23,7 cm, 2006.0202
- *Compositie in grijs en zwart op wit (67/7)*, 1967, verf op papier, 42 x 50 cm, 2006.0211
- *Compositie in grijs en zwart op wit (67/8)*, 1967, verf op papier, 42 x 50 cm, 2006.0212
- *Compositie met lijnen*, 1959, verf op papier, ca 31 x 38 cm (compositie), 50 x 68 (papier), 2006.0214
- *Ziekenhuis (Kind in ziekenhuisbed)*, 1920, aquarel, 13 x 7,5 cm, 2006.0056
- *Ontwerp voor tapijt*, z.j., aquarel, 12 x 18 cm, 2006.0076
- *Ontwerp voor tapijt*, 1930, aquarel, 12,5 x 17,5 cm, 2006.0078
- *Ontwerp voor tapijt*, 1929, aquarel, 16 x 21 cm, 2006.0079
- *Ebbingbrug te Groningen bij nacht*, 1924, aquarel, 75 x 55 cm, 2006.0228
- *Zonder titel*, 1924, aquarel, 72 x 42,5 cm, 2006.0232
- *Zonder titel*, maart 1924, aquarel met krijtaccenten, 50 x 37,5 cm, 2006.0265
- *Ontwerp voor tapijt*, z.j., gouache, 10 x 15 cm, 2006.0077
- *Ontwerp voor tapijt*, z.j., gouache, 8,9 x 13,9 cm, 2006.0080
- *Diepzeedroom*, 1947, gouache, 6 x 9 cm, 2006.0185.A
- *Diepzeedroom*, 1947, gouache, 5,8 x 8,5 cm, 2006.0185.B
- *Diepzeedroom*, 1947, gouache, 4,6 x 4,2 cm, 2006.0185.C
- *Diepzeedroom*, 1947, gouache, 6 x 8,5 cm, 2006.0185.D
- *Diepzeedroom*, 1947, gouache, 7 x 8,8 cm, 2006.0185.E
- *Diepzeedroom A - F (voorstudies)*, 1947, gouache, 14,5 x 10,8 cm, 2006.0186
- *Diepzeedroom*, 1947, gouache, 5,5 x 8,8 cm, 2006.0195
- *Diepzeedroom*, 1947, gouache, 6,8 x 9,2 cm, 2006.0196
- *Figuur*, 1955, gouache, 28 x 23 cm (tekening), 65 x 50 (papier), 2006.0213
- *Studie voor 58-6*, 1958, gouache, 54 x 49 cm (compositie), 68 x 50 (papier), 2006.0226
- *Kermis te Groningen*, 1924, gouache, 51 x 42 cm (gouache), 71 x 50 (papier), 2006.0229.A
- *Ontwerp voor een prent in grijs en zwart*, z.j., potlood en gouache, ca. 30 x 42 cm (tekening), 49,7 x 65,3 (papier), 2006.0259
- *Zonder titel (XV 51)*, 1951, gouache, 49,5 x 32 (dagmaat), 2006.0260
- *Gouache II 66*, 1966, gouache, ca. 52 x 67,5 cm, 2006.0261
- *Gouache III 66*, 1966, gouache, 48 x 68 cm, 2006.0262
- *Gouache VII 66*, 1966, gouache, ca. 48 x 68 cm, 2006.0263
- *Gouache O 66*, 1966, gouache, 45 x 60 cm, 2006.0264
- *Ontwerp: ornament*, z.j., houtskool, 31,5 x 22,5 cm, 2006.0052
- *Zonder titel*, z.j., potlood en oostindische inkt, 24,4 x 29,6 cm, 2006.0171
- *Ontwerptekening voor kerk te Kampen: schema rozetten*, okt. 1967, potlood, 20 x 20 cm per tekening, ca. 43,5 x 29 (papier), 2006.0346
- *Ontwerptekening voor sterrozet*, 1967?, potlood, 27,5 x 21,5 cm, 2006.0347
- *Schetsje abstract figuur*, 1921, potlood, 11 x 6 cm, 2006.0192
- *Schets in kleur*, 1952, kleurpotlood, 12,4 x 9,9 cm, 2006.0204
- *Studie op ruitjespapier*, z.j., potlood en oostindische inkt, 12,7 x 11,7 cm (tekening), 21 x 16 (papier), 2006.0164.A
- *Studie op ruitjespapier*, z.j., potlood en oostindische inkt, 13,7 x 11,7 cm (tekening), 21 x 16 (papier), 2006.0164.B
- *Studie op ruitjespapier*, z.j., potlood en oostindische inkt, 13 x 11,7 cm (tekening), 21 x 16 (papier), 2006.0164.C
- *Studie op ruitjespapier*, z.j., potlood en oostindische inkt, 12,8 x 11,7 cm (tekening), 21 x 16 (papier), 2006.0164.D
- *Studie op ruitjespapier*, z.j., potlood en oostindische inkt, 11,9 x 10,4 cm (tekening), 21 x 16 (papier), 2006.0164.E
- *Studie op ruitjespapier*, z.j., potlood en oostindische inkt, 12,8 x 11,7 cm (tekening), 21 x 16 (papier),

- 2006.0164.F
- *Studie op ruitjespapier*, z.j., potlood en oostindische inkt, 16,7 x 11,7 cm (tekening), 21 x 15,2 (papier), 2006.0164.G
- *Studie op ruitjespapier*, z.j., potlood en oostindische inkt, 16,6 x 12 cm (tekening), 21 x 15 (papier), 2006.0164.H
- *Studie*, z.j., potlood en oostindische inkt en verfaccenten, 26 x 26 cm, 2006.0182
- *Studie in kleur*, z.j., krijt, 9,5 x 10 cm, 2006.0188
- *Studie op overtrekpapier*, z.j., potlood, 11,5 x 10,2 cm (tekening), 18,5 x 11,7 cm (papier), 2006.0189
- *Twee bladen met studies*, z.j., vetkrijt, ca. 32,5 x 25 per blad, 2006.0199
- *Studie op bruin papier (geel, zwart, rood)*, z.j., krijt, 34 x 27,5 cm, 2006.0200
- *Studies voor plastic*, z.j., potlood, 16,2 x 3,8 cm per tekening, 20,6 x 14,5 (papier), 2006.0203
- *Vier landschappen*, z.j., houtskool, 14,5 x 21,5 cm per tekening, 2006.0050
- *Kale boom*, z.j., houtskool, 22,7 x 14,1 cm, 2006.0053
- *Schets: Wandelend paar in park*, z.j., vetkrijt, 28 x 24,5 cm, 2006.0055
- *Ontwerp omslag dissertatie E.A. Alkema*, z.j., potlood, inkt, ecoline, 13,8 cm (diameter beeld), 2006.0089
- *Zonder titel*, z.j., krijt, 11 x 12 cm, 2006.0091
- *Portret van Dora Alkema-Bittkow, echtgenote van de kunstenaar*, z.j., krijt, 29,7 x 21 cm, 2006.0098
- *Detail van schilderij 3-1924*, 1924, oostindische inkt, 14,5 x 14,5 cm (tekening), 28,9 x 22,5 (papier), 2006.0099
- *Zelfportret*, 1923, zwart krijt, 50 x 32,5 cm, 2006.0147
- *Figuur in wit/zwart op bruin*, 1955, oostindische inkt en witte verf, 36 x 30,5 cm, 2006.0148
- *Zittend meisje*, 1933, kleurpotlood, 25 x 21 cm, 2006.0149
- *Zonder titel (Abstract landschap)*, 1928, potlood, 12,5 x 19 cm, 2006.0187
- *EL. du SENNE*, 1924, potlood, 14 x 9 cm, 2006.0193
- *Rode figuren tegen wit*, z.j., krijt, 24,4 x 29,3 cm, 2006.0201
- *Boerderij (recto), Tak van een es (verso)*, z.j., zwart krijt, 14,5 x 23,5 cm, 2006.0206
- *Kermis te Groningen*, 1924, houtskool, 66 x 47 cm (tekening), 75 x 50 (papier), 2006.0229.B
- *Drie zelfportretten*, 1923, houtskool, vetkrijt, ca. 50,5 x 32,5 cm per blad, 2006.0230
- *Zweefmolen (schets)*, z.j., houtskool, 70,5 x 56 cm, 2006.0236
- *Zonder titel (Compositie)*, 1967, pastelkrijt, 59,5 x 43 cm, 2006.0250
- *Wit op zwart*, z.j., potlood en witte verf, 40,5 x 47,8 cm, 2006.0266
- *Voorstudie voor schilderij*, 1947, kleurpotlood, 23 x 7,8 cm (tekening), ca. 33 x 20 (papier), 2006.0190
- *Voorstudie voor schilderij*, 1947, kleurpotlood, 23 x 7,8 cm (tekening), ca. 31 x 24,5 (papier), 2006.0191
- *Ontwerpen voor brochures*, z.j., potlood, 17,5 x 24,8 per vel, 2006.0087
- *Zonder titel (ontwerptekening)*, z.j., potlood en oostindische inkt, 14 x 10 cm (tekening), 2006.0153.C
- *Ontwerp voor: Affiche: Wobbe Alkema exposeert schilderijen, gouaches en grafiek, Koornmarktspoort Kampen 9-21 juni*, z.j., potlood en verf, 65,2 x 37,2 cm, 2006.0268.C
- *Ontwerptekening voor affiche: Werken van Wobbe Alkema in het Instituut voor Kunstgeschiedenis, 15 nov.-15 jan.*, z.j., potlood, 51 x 33 cm, 2006.0276
- *Wapens van Drentse gemeenten*, 1945-1950, Drukinkt op drukpapier, 27 x 33,3 cm, 2006.0086
- *Ontwerp Wapen van Drenthe*, z.j., aquarel, 17 x 20,7 (beeld) 32,5 x 43,7 (papier), 2006.0088
- *Abstracte schets*, z.j., zwarte verf, inkt, ca. 42,5 x 30 cm, 2006.0419

GRAFIEK

- *Portret van Mien Kruger-Alkema, zuster van de kunstenaar*, 1923, gedrukt, ca. 23,5 x 21,5 cm (beeld), 34 x 27,5 (papier), 2006.0097
- *Circels en driehoeken*, z.j., gedrukt, 13 x 12,5 cm (beeld), 40 x 32 (papier), 2006.0162
- *Kop*, z.j., gedrukt, 15,5 x 17 cm (beeld), 21 x 24 (papier), 2006.0172
- *Kop*, z.j., gedrukt, 19 x 16,5 (beeld), 25 x 21 (papier), 2006.0173
- *Kop*, z.j., gedrukt, 18 x 14 cm (beeld), 31,5 x 24,5 (papier), 2006.0174
- *Kop*, z.j., gedrukt 19,5 x 16,5 (beeld), 27 x 24,5 (papier), 2006.0175

- *Kop*, z.j., gedrukt, 16,5 x 15,5 (beeld), 28 x 22 (papier), 2006.0176
- *Kop*, z.j., gedrukt, 18 x 15,5 (beeld), 27,5 x 22 (papier), 2006.0177
- *Kop*, z.j., gedrukt, 20,5 x 16,5 cm (beeld), 28 x 22 (papier), 2006.0178
- *Kop*, z.j., gedrukt, 17,5 x 14 cm (beeld), 28 x 22 (papier), 2006.0179
- *Kop*, z.j., gedrukt, 19 x 16,5 cm (beeld), 27,5 x 21,5 (papier), 2006.0180
- *Kop*, z.j., gedrukt, 15,3 x 16,5 cm (beeld), 27,8 x 22 (papier), 2006.0181
- *Compositie met trapeziumvorm (1e staat) (Groen)*, 1931-08, ets, ca. 10,3 x 9,7 cm (beeld), 16,2 x 16,7 (papier), 2006.0054
- *Zonder titel (Rechte lijnen)*, 1923/1974, ets, 10,7 x 10,2 cm, 2006.0057.A
- *Compositie met circels en driehoeken*, 1931/1974, ets, 11,2 x 14,8 cm, 2006.0058.A
- *Compositie met trapeziumvorm (2e staat) (Zwart/wit)*, 1931, ets, 10,5 x 10,1 cm (beeld), 25,5 x 22 (papier), 2006.0059.A
- *Zonder titel (Abstracte compositie)*, 1923, ets, 19,8 x 13,8 cm (beeld), 25 x 22 (papier), 2006.0062.A
- *Compositie met rechte lijnen*, 1923, ets, 20 x 14 cm (beeld), 25 x 22 (papier), 2006.0066.A
- *Zonder titel (Abstracte compositie)*, 1931, ets, 5 x 10 cm (beeld), 8,2 x 14,4 (papier), 2006.0068
- *Compositie met rechte en gebogen lijnen (E5)*, 1930, ets, 10 x 10,5 cm (beeld), 26,5 x 22,5 (papier), 2006.0071
- *Compositie met rechte en gebogen lijnen (E6)*, 1930, ets, 10 x 10,5 cm (beeld), 26,5 x 22,5 (papier), 2006.0072
- *Zonder titel*, 1974, ets, 7,5 x 9 cm, 2006.0092.A
- *Zonder titel*, 1974, ets, 10,5 x 10 cm (beeld), 33 x 25 (papier), 2006.0093.A
- *Zonder titel*, 1931, ets, 20,5 x 20 cm (beeld), 29,5 x 24,5 (papier), 2006.0094
- *Zonder titel*, 1931, ets, 10,5 x 9,7 cm (beeld), 14,5 x 11,5 (papier), 2006.0146.A
- *Zonder titel*, 1923, ets, 19,7 x 13,5 cm (beeld), 25 x 21,5 (papier), 2006.0150.A
- *Compositie in rood en zwart*, 1925-1926, houtsnede, 21 x 12 cm (beeld), 33,5 x 24 (papier), 2006.0061
- *Zonder titel (Abstracte compositie)*, 1925, houtsnede, 13,7 x 10,6 cm (beeld), 21 x 16,5 (papier), 2006.0064
- *Zonder titel (Abstracte compositie)*, 1926, houtsnede, 7,5 x 7,5 cm (beeld), 16,5 x 20,5 (papier), 2006.0065
- *Zonder titel (Abstracte compositie)*, 1927, houtsnede, 10,5 x 7,5 cm (beeld), 23,5 x 18 (papier), 2006.0067
- *Zonder titel (Abstracte compositie)*, 1926, houtsnede, 12 x 17,5 cm (beeld), 20,3 x 24 (papier), 2006.0069
- *Vrouw zittend naast tafeltje*, 1923, houtsnede, 11,7 x 13,4 cm (beeld), 29 x 24,2 (papier), 2006.0095
- *Kop*, z.j., houtsnede, 8,5 x 6,5 cm (beeld), 13,5 x 11 (papier), 2006.0151
- *Proefdruk tweekleuren houtsnede Blauw/Rood*, 1926, houtsnede, 21 x 16 cm, 39,5 x 27,2, 2006.0159.A
- *Zonder titel*, 1951, houtsnede, 11,2 x 11,2 cm, 25 x 21,4 (papier), 2006.0197.A
- *Illustratie*, z.j., houtsnede, 21 x 10 cm (beeld), 25 x 12,5 (papier), 2006.0207
- *Zonder titel*, 1953, houtsnede, 37,5 x 27,5 cm, 53 x 44,5 (papier), 2006.0216.A
- *Kop (Johan Faber?)*, z.j., houtsnede, 21 x 14 cm (beeld), 28 x 22 (papier), 2006.0234
- *Zonder titel (Compositie in rood)*, 1977, houtsnede, 47,8 x 31,8 cm (beeld), 69,7 x 49,7 (papier), 2006.0254.A
- *Zittende man*, 1923, lino, 20 x 9,7 cm (beeld), 31 x 21,5 (papier), 2006.0051
- *Zonder titel (Abstracte compositie)*, 1925, lino, 10 x 14 cm (beeld), 17 x 21 (papier), 2006.0060
- *Compositie met drie circels, driehoeken, vierkant op punt*, 1925, lino, 11,5 x 11,5 cm (beeld), 30,5 x 21 (papier), 2006.0063
- *Compositie met driehoeken en drie circels*, 1925, lino, 15,8 x 15,8 cm (beeld), 29 x 24,3 (papier), 2006.0070.A
- *Zonder titel (Abstracte compositie)*, 1926, lino, 10,7 x 6,8 cm (beeld), 28 x 22 cm (papier), 2006.0073.A
- *Zonder titel*, z.j., lino op rijstpapier, 8,3 x 14 cm (beeld), 21 x 30,5 (papier), 2006.0152.A
- *Zonder titel*, z.j., lino, 14 x 10 cm (beeld), 20 x 18,5 (papier), 2006.0153.A
- *Zonder titel*, z.j., lino, 14 x 10 cm (beeld), 17,5 x 11 cm (papier), 2006.0153.B
- *Zonder titel*, 1954, lino, 26,5 x 17,5 cm (beeld), 51,2 x 32,5 (papier), 2006.0154.A
- *Zonder titel*, 1968, lino, 8,5 x 18,5 cm (beeld), 21,5 x 34 cm (papier), 2006.0155.A
- *Zonder titel*, z.j., lino, 17,5 x 12,5 cm (beeld), 27,5 x 21,5 (papier), 2006.0156.A
- *Zonder titel*, 1964, lino, 15,5 x 11,3 cm (beeld), 22,8 x 15,3 (papier), 2006.0157.A
- *Zonder titel*, 1967, lino, 10,7 x 15,1 cm (beeld), 15,5 x 22,7 (papier), 2006.0158.A
- *Zonder titel*, 1925, lino, 15,3 x 9,8 cm (beeld), 27,5 x 21,5 (papier), 2006.0160
- *Zonder titel*, z.j., lino, 7,5 x 12,5 cm (beeld), 34 x 21,5 cm (papier), 2006.0161.A
- *Figuur in zilver op zwart fond*, z.j., lino, 10 x 14 cm (beeld), 16,3 x 20,2 cm (papier), 2006.0165
- *Figuur in zwart op wit papier*, z.j., lino, 10 x 14 cm (beeld), 22,8 x 30,5 (papier), 2006.0166.A
- *Witte uitsparingen op zwart fond (19 x 10)*, 1966, lino, 19 x 10 cm (beeld), 30,5 x 22,7 (papier), 2006.0167.A
- *Witte uitsparingen op zwart fond (19 x 10)*, 1966, lino, 19 x 10 cm (beeld), 30,5 x 22,7 (papier), 2006.0167.B
- *Witte uitsparingen op zwart fond (10 x 23,5)*, 1966, lino, 10 x 23,5 cm (beeld), 23 x 30,5 (papier), 2006.0169.A
- *Witte uitsparingen op zwart fond (9,5 x 9,5)*, 1966, lino, 9,5 x 9,5 cm (beeld), 28 x 22 cm (papier), 2006.0170.A
- *Diepzeedroom A*, 1947, lino op Japans papier, 16,5 x 19 cm (beeld), ca. 30,5 x 31 (papier), 2006.0183.A
- *Diepzeedroom B*, 1947, lino op Japans papier, 16,5 x 19 cm (beeld), ca. 31 X 31 (papier), 2006.0183.B
- *Diepzeedroom C*, 1947, lino op Japans papier, 16,5 x 19 cm (beeld), ca. 30,5 x 31 (papier), 2006.0183.C
- *Diepzeedroom D*, 1947, lino op Japans papier, 16,5 x 19 cm (beeld), ca. 31 x 30 (papier), 2006.0183.D
- *Diepzeedroom E*, 1947, lino op Japans papier, 16,5 x 19 cm (beeld), ca. 31 x 31 (papier), 2006.0183.E
- *Diepzeedroom F*, 1947, lino op Japans papier, 16,5 x 19 cm (beeld), ca. 31 x 31 (papier), 2006.0183.F
- *Diepzeedroom A*, 1947, lino op transparant papier, 16,5 x 19 cm (beeld), ca. 24,5 x 31 (papier), 2006.0184.A
- *Diepzeedroom B*, 1947, lino op transparant papier, 16,5 x 19 cm (beeld), ca. 25 x 30,5 (papier), 2006.0184.B
- *Diepzeedroom C*, 1947, lino op transparant papier, 16,5 x 19 cm (beeld), ca. 25 x 30,5 (papier), 2006.0184.C
- *Diepzeedroom D*, 1947, lino op transparant papier, 16,5 x 19 cm (beeld), ca. 25 x 31 (papier), 2006.0184.D
- *Diepzeedroom E*, 1947, lino op transparant papier, 16,5 x 19 cm (beeld), ca. 25 x 29 (papier), 2006.0184.E
- *Diepzeedroom F*, 1947, lino op transparant papier, 16,5 x 19 cm (beeld), ca. 24,5 x 31 (papier), 2006.0184.F
- *Zonder titel (Abstracte compositie)*, 1926, lino, 10,7 x 6,8 cm (beeld), 24 x 15 (papier), 2006.0198
- *Zonder titel (Compositie) (8/12)*, 1963, lino, ca. 22,5 x 22,5 cm (beeld), 2006.0208
- *Zonder titel*, z.j., lino, 30 x 42 cm (beeld), 50 x 65,2 (papier), 2006.0209
- *Vogel*, 1953, lino, 32 x 22 cm (beeld), ca. 45 x 38,5 (papier), 2006.0210.A
- *Compositie*, 1964, lino, ca. 41 x 29 cm (beeld), 61 x 45 (papier), 2006.0215
- *Zonder titel (Compositie)*, 1963, lino, ca. 22,5 x 22,5 cm (beeld), 61 x 45,5 (papier), 2006.0217.A
- *Zelfportret*, 1924, lino, 25,3 x 17,2 cm (beeld), 30,5 x 20,5 (papier), 2006.0249
- *Zonder titel (Abstracte compositie)*, 1967/1976, lino, ca. 49,5 x 37 cm (beeld), 62,2 x 47 (papier), 2006.0255.A
- *Grijs en zwart*, 1961, lino, 22 x 30,2 cm (beeld), ca. 30,5 x 48,5 cm (papier), 2006.0258
- *Zes lino's (1947)*, 1977, Cassette met zes nadrukken van Diepzeedroom A – F, lino, 5 x 38 x 43,5 cm (cassette), 2006.0283
- *Vrouwenkop (Bovine Faber?)*, 1923, litho, 23,5 x 20,5 cm (beeld), 29,5 x 25 (papier), 2006.0205.A
- *Vrouwenkop (Bovine Faber?)*, 1923, litho, 23,5 x 20,5 cm (beeld), 32,3 x 25 (papier), 2006.0205.B
- *Vrouwenkop (Bovine Faber?)*, 1923, litho, 23,5 x 20,5 cm (beeld), 33 x 26,5 (papier), 2006.0205.C
- *Vrouwenkop (Bovine Faber?)*, 1923, litho, 23,5 x 20,5 cm (beeld), 32,5 x 25 (papier), 2006.0205.D
- *Zonder titel*, 1957, monotype, 6,7 x 10,9 cm, 2006.0100
- *Zonder titel*, 1965, monotype, 15,5 x 21,5 cm, 2006.0101
- *Zonder titel*, 1964, monotype, 21 x 14 cm (beeld), 30 x 22,5 (papier), 2006.0122

- *Zonder titel*, 1950-1958, monotype (procédé), 16,5 x 14 cm (beeld), 27 x 21 (papier), 2006.0123
- *Zonder titel*, 1968, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0126
- *Zonder titel*, 1968, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0127
- *Zonder titel*, 1968, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0128
- *Zonder titel*, 1968, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0129
- *Zonder titel*, 1968, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0130
- *Zonder titel*, 1968, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0131
- *Zonder titel*, 1968, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0132
- *Zonder titel*, 1968, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0133
- *Zonder titel*, 1968, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0134
- *Zonder titel*, 1968, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0135
- *Zonder titel*, 1968, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0136
- *Zonder titel*, 1968, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0137
- *Zonder titel*, 1969, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0138
- *Zonder titel*, 1969, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0139
- *Zonder titel*, 1969, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0140
- *Zonder titel*, 1969, monotype, ca. 12,5 x 12,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0141
- *Zonder titel*, 1957, monotype, 10,5 x 13,5 cm (beeld), 21,5 x 34 (papier), 2006.0142
- *Zonder titel*, 1957, monotype, ca. 10,5 x 13,5 cm (beeld), 20 x 22,5 (papier), 2006.0143
- *Zonder titel*, 1960, monotype, 8,7 x 8,3 cm, 2006.0144
- *Zonder titel*, 1963, monotype, 21,5 x 15,5 cm (beeld), 30,5 x 22,8 (papier), 2006.0145
- *Fundgrube II*, 1968, monotype, 30,5 x 45 cm (beeld), 40,5 x 55 (papier), 2006.0227
- *Exp/press print 3*, 1923, reproductie, 59 x ca. 40,5 cm (beeld), 64,8 x 49,7 (papier), 2006.0256

GRAFISCHE VORMGEVING

Informatiebiljet en mededelingenformulier van de Nederlandsche Vereeniging voor Hedendaagsche Muziek, 1931, drukwerk, 24,5 x 15,2 en 22,6 x 14,6 cm, 2006.0084

- *Album van grafversieringen, grafzerken, grafpalen, monumenten*, z.j., drukwerk en tekeningetjes, diverse afmetingen tussen 26,8 x 16,5 cm, 2006.0085
- *Affiche: Wobbe Alkema exposeert schilderijen, gouaches en grafiek, Koornmarktspoort Kampen 9-21 juni*, z.j., drukwerk, 65,2 x 37 cm, 2006.0268.A
- *Affiche: Wobbe Alkema exposeert schilderijen, gouaches en grafiek, Koornmarktspoort Kampen 9-21 juni*, z.j., drukwerk, 65,2 x 37 cm, 2006.0268.B
- *Affiche: Wobbe Alkema exposeert schilderijen, gouaches, en grafiek, Domeinkantoor Emmeloord, 16 sept-2 okt*, z.j., drukwerk, 65 x 37 cm, 2006.0269.A
- *Affiche: Wobbe Alkema exposeert schilderijen, gouaches, en grafiek, Domeinkantoor Emmeloord, 16 sept-2 okt*, z.j., drukwerk, 65 x 37 cm, 2006.0269.B
- *Affiche: Wobbe Alkema, schilderijen, tekeningen, grafiek, Museum 't Coopmanshûs Franeker 23 juni-22 juli*, wrsch. 1978, drukwerk, 60 x 29,9 cm, 2006.0270.A
- *Affiche: Wobbe Alkema, schilderijen, tekeningen, grafiek, Museum 't Coopmanshûs Franeker 23 juni-22 juli*, wrsch. 1978, drukwerk, 60 x 29,9 cm, 2006.0270.B
- *Affiche: Wobbe Alkema, schilderijen, tekeningen, grafiek, Dordrechts Museum 20 mei-18 juni 1978*, drukwerk, 59,9 x 29,9 cm, 2006.0271
- *Affiche: Wobbe Alkema, Pictura & Galerie Magazijn Groningen, 25 febr.-7 mrt 1978*, drukwerk, 58,4 x 29,9 cm, 2006.0272.A
- *Affiche: Wobbe Alkema, Pictura & Galerie Magazijn Groningen, 25 febr.-7 mrt 1978*, drukwerk, 58,4 x 29,9 cm, 2006.0272.B
- *Affiche: Wobbe Alkema, schilderijen-grafiek, Librije Zwolle, 8 apr-7 mei 1978*, drukwerk, 59,9 x 29,85 cm, 2006.0273
- *Affiche: Schilderijen, gouaches en grafiek van Wobbe Alkema, Galerie Waalkens Finsterwolde en Mangelgang Groningen, tot 15 febr.*, z.j., drukwerk, 64 x 35 cm, 2006.0274.A
- *Affiche: Schilderijen, gouaches en grafiek van Wobbe Alkema, Galerie Waalkens Finsterwolde en*

Mangelgang Groningen, tot 15 febr., z.j., drukwerk, 64 x 35 cm, 2006.0274.B

- *Affiche: Wobbe Alkema, Stedelijk Museum Kampen 3 apr.-5 jun. 1993*, drukwerk, 42 x 29,6 cm, 2006.0275.A
- *Affiche: Wobbe Alkema, Stedelijk Museum Kampen 3 apr.-5 jun. 1993*, drukwerk, 42 x 29,6 cm, 2006.0275.B
- *Affiche: Groninger grafiek vernieuwing in de jaren 20, Haags Gemeentemuseum 23 mrt-16 mei*, z.j., drukwerk, 70,3 x 35,3 cm, 2006.0277
- *Affiche: Werken van W. Alkema, Prov. Museum 19 dec.-2 jan.*, in of na 1953, lino, details aquarel, 56,3 x 36,5 cm, 2006.0278.A
- *Affiche: Wobbe Alkema schilderijen, gouaches, tekeningen, grafiek, dia's, Koornmarktspoort Kampen 8-30 mei 1982*, drukwerk, 44 x 19,2 cm, 2006.0279
- *Drie ontwerpen voor Jeugdboekengids De kleine vuurtoren*, 1931-1932, aquarel, 19 x 13,5 cm per ontwerp, 2006.0081
- *Ontwerp voor omslag Midwintersproken*, voor of in 1932, potlood, pen, aquarel, 15 x 10,5 (beeld), 2006.0082
- *Ontwerp voor vignet De koperen enck*, 1936, houtsnede, 6,7 x 11,3 cm, 2006.0083

ETSPLATEN

- *Zonder titel (ontwerp cliché)*, 1974, bewerkt formica, 7,5 x 9 cm, 2006.0092.B
- *Zonder titel (Rechte lijnen) (etsplaat)*, 1923, geëtst koper, 10,7 x 10,2 x 0,1 cm, 2006.0057.B
- *Compositie met circels en driehoeken (etsplaat)*, 1931-1974, geëtst ijzer, 11,2 x 14,8 x 0,1 cm, 2006.0058.B
- *Compositie met trapeziumvorm (2e staat) (Zwart/wit) (etsplaat)*, 1931, geëtst koper, 10,5 x 10,1 x 0,1 cm, 2006.0059.B
- *Zonder titel (Abstracte compositie) (etsplaat)*, 1923, geëtst ijzer, 19,8 x 13,8 x 0,1 cm, 2006.0062.B
- *Compositie met rechte lijnen (etsplaat)*, 1923, geëtst ijzer, 20 x 14 x 0,1 cm, 2006.0066.B
- *Zonder titel (etsplaat)*, 1974, geëtst ijzer, 10,5 x 10 x 0,1 cm, 2006.0093.B
- *Zonder titel (etsplaat)*, 1931, geëtst koper, 10,5 x 9,7 x 0,1 cm, 2006.0146.B
- *Zonder titel (etsplaat)*, 1923, geëtst ijzer, 19,7 x 13,5 x 0,1 cm, 2006.0150.B
- *Compositie met circels (etsplaat)*, 1931/1974, geëtst koper, 10,5 x 10 x 0,1 cm, 2006.0350
- *Compositie met diverse vormen (etsplaat)*, z.j., geëtst ijzer, 14,7 x 14,8 x 0,1 cm, 2006.0351

HOUTBLOKKEN

- *Proefdruk tweekleuren houtsnede Blauw/Rood (houtblokken)*, 1926, bewerkt hout, 21 x 16 cm, 2006.0159.B
- *Zonder titel (houtblok)*, 1951, bewerkt hout, ca. 11,2 x 11,2 cm (beeld), 12,5 x 12 x 1,2 (blok), 2006.0197.B
- *Zonder titel (houtblok)*, 1953, bewerkt hout, 37,5 x 27,5 cm (beeld), 39,5 x 30 x 1,5 (blok), 2006.0216.B
- *Zonder titel (Compositie in rood) (houtblok)*, 1977, bewerkt hout, 47,8 x 31,8 cm (beeld), 50 x 34 x 0,6 (blok), 2006.0254.B
- *Houtblok 'Houtsnede rood-zwart 1924'*- 1924, bewerkt hout, 15 x 10 (blok), 2006.0339
- *Houtblok*, z.j., bewerkt hout, 11,5 x 14,5 cm (beeld), 13,3 x 17,7 x 2,2 cm (blok), 2006.0407
- *Houtblok*, z.j., bewerkt hout, 5 x 11,2 cm (beeld), 5,8 x 12,3 x 2,2 (blok), 2006.0408

LINOLEUMBLOKKEN

- *Compositie met driehoeken en drie circels (linoleumblok)*, 1925, bewerkt linoleum, 15,8 x 15,8 cm (beeld), 16,2 x 16,2 (blok), 2006.0070.B
- *Zonder titel (Abstracte compositie) (linoleumblok)*, 1926, bewerkt linoleum, 10,7 x 6,8 cm, 11,5 x 7,5 (blok), 2006.0073.B
- *Linoleumblok, gebruikt voor afdrucken in rood/oranje*, z.j., bewerkt linoleum, 30,5 x 26 cm, 2006.0074

- *Linoleumblok, gebruikt voor afdrukken in groen*, z.j., bewerkt linoleum, ca. 43 x 30 cm, 2006.0075
- *Zonder titel (linoleumblok)*, z.j., bewerkt linoleum, 8,3 x 14 cm (beeld), 9 x 14,5 (blok), 2006.0152.B
- *Zonder titel (linoleumblok)*, z.j., bewerkt linoleum, 14 x 10 cm (beeld), 14,2 x 10,3 (blok), 2006.0153.D
- *Zonder titel (linoleumblok)*, 1954, bewerkt linoleum, 26,5 x 17,5 cm, 2006.0154.B
- *Zonder titel (linoleumblok)*, 1968, bewerkt linoleum, 8,5 x 18,5 cm (beeld), 9 x 20 x 0,3 (blok), 2006.0155.B
- *Zonder titel (linoleumblok)*, z.j., bewerkt linoleum, 17,5 x 12,5 cm, 2006.0156.B
- *Zonder titel (linoleumblok)*, 1964, bewerkt linoleum, 15,5 x 11,3 cm (beeld), 2006.0157.B
- *Zonder titel (linoleumblok)*, 1967, bewerkt linoleum, 10,7 x 15,1 cm (beeld), 15,5 x 22,7 (blok), 2006.0158.B
- *Zonder titel (linoleumblok)*, z.j., bewerkt linoleum, 7,5 x 12,5 cm (beeld), 8,5 x 13,3 (blok), 2006.0161.B
- *Figuur in zilver op zwart papier (linoleumblok), Figuur in zwart op wit papier (linoleumblok)*, z.j. bewerkt linoleum, 10 x 14 cm (beeld), 10,7 x 14,7 (blok), 2006.0166.B
- *Witte uitsparingen op zwart fond (19 x 10)(linoleumblok)*, 1966, bewerkt linoleum, 19 x 10 cm (beeld), 20 x 11 x 2,5 (blok), 2006.0167.C
- *Witte uitsparingen op zwart fond (10 x 23,5) (houtblok)*, 1966, bewerkt linoleum, 10 x 23,5 cm (beeld), 11 x 24,5 x 2,5 (blok), 2006.0169.B
- *Vogel (linoleumblok)*, 1953, bewerkt linoleum, 32 x 22 cm (beeld), 32,5 x 22,5 x 0,3 (blok), 2006.0210.B
- *Zonder titel (Compositie) (linoleumblok)*, 1963, bewerkt linoleum, ca. 22,5 x 22,5 cm (beeld), 23 x 23 (blok), 2006.0217.B
- *Zonder titel (Abstracte compositie) (linoleumblok)*, 1967/1976, bewerkt linoleum, ca. 49,5 x 37 cm (beeld), 49,8 x 37,2 x 0,3 (blok), 2006.0255.B
- *Affiche: Werken van W. Alkema, Prov. Museum 19 dec.-2 jan. (linoleumblok deels)*, 1953, bewerkt linoleum, 23,5 x 30 cm, 2006.0278.B
- *Linoleumblok van: Affiche: Wobbe Alkema exposeert schilderijen, gouaches en grafiek, Domeinkantoor Emmeloord, 16 sept-2 okt*, z.j., bewerkt linoleum op triplex, 2 delen: 54,2 x 34 x 2,3 cm en 5 x 33,5 x 2,3 cm, 2006.0284
- *Linoleumblok waarin de tekening 'Figuur in wit/zwart op bruin' is uitgesneden*, ca. 1955, bewerkt linoleum, 32 x 22 x 2 cm, 2006.0286
- *Linoleumblok waarin de tekening 'Figuur in wit/zwart op bruin' is uitgesneden*, ca. 1955, bewerkt linoleum, 36 x 30 x 2,3 cm, 2006.0297
- *Linoleumblok Grijs (groot)*, z.j., bewerkt linoleum op hardboard, 31 x ca. 42,5 x 0,5 cm, 2006.0323
- *Linoleumblok Grijs (klein)*, z.j., bewerkt linoleum op hardboard, ca. 22,5 x ca. 31 x 0,7 cm, 2006.0324
- *Linoleumblok Zwart (groot)*, z.j., bewerkt linoleum op hardboard, ca. 42,5 x 31 x 0,5 cm, 2006.0325
- *Linoleumblok Zwart (klein)*, z.j., bewerkt linoleum op hardboard, ca. 22 x 30,9 x 0,7 cm, 2006.0326
- *Linoleumblok Groen*, z.j., bewerkt linoleum op hardboard, 43 x 30 x 0,5 cm, 2006.0327
- *Linoleumblok Groen*, 1967, bewerkt linoleum, 41,5 x 30,5 x 0,3 cm, 2006.0342
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, 48 x 32 cm, 2006.0344
- *Rood (linoleumblok)*, z.j., bewerkt linoleum op hout, ca. 19,5 x 13 cm (beeld), 22 x 14,5 x 2 (blok), 2006.0345
- *Figuur (linoleumblok)*, z.j., bewerkt linoleum, 8,2 x 11,9 cm (beeld), 9 x 12,7 (blok), 2006.0348
- *Diepzeedroom A (linoleumblok)*, 1947, bewerkt linoleum, ca. 16,5 x 19,3 x 0,2 cm, 2006.0349.A
- *Diepzeedroom B (linoleumblok)*, 1947, bewerkt linoleum, ca. 16,5 x 19,3 x 0,2 cm, 2006.0349.B
- *Diepzeedroom C (linoleumblok)*, 1947, bewerkt linoleum, ca. 16,5 x 19,3 x 0,2, 2006.0349.C
- *Diepzeedroom D (linoleumblok)*, 1947, bewerkt linoleum, ca. 16,5 x 19,3 x 0,2 cm, 2006.0349.D
- *Diepzeedroom E (linoleumblok)*, 1947, bewerkt linoleum, ca. 16,5 x 19,3 x 0,2 cm, 2006.0349.E
- *Diepzeedroom F (linoleumblok)*, 1947, bewerkt linoleum, ca. 16,5 x 19,3 x 0,2 cm, 2006.0349.F
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, 40 x 30,5 x 0,3 cm, 2006.0352
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum op hout, ca. 32 x 19,5 cm (beeld), 34 x 22 x 0,7 (blok), 2006.0353
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum op hout, 32,5 x 21 cm (beeld), 22 x 34 x 0,5 (blok), 2006.0354
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, 24,5 x 22,5 (beeldkader), 26 x 24,1 x 0,2 (blok), 2006.0355
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, ca. 32 x 20 cm (beeld), 32,3 x 20,3 x 0,2 (blok), 2006.0356
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, ca. 30 x 21,5 cm (beeld), 33,5 x 24,5 x 0,3 (blok), 2006.0357
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, ca. 32,5 x 21 cm (beeld), 33 x 21,8 x 0,3 (blok), 2006.0358
- *Ex-libris E.A. Alkema + Ex-libris H.W. Alkema (linoleumblok)*, z.j., bewerkt linoleum op hout en karton, 7 x 4,7 cm (beeld per exlibris), 9,3 x 17 x 2,2, (blok), 2006.0384
- *Groen (linoleumblok)*, 1926, bewerkt linoleum op hout, 12 x 18,7 cm (beeld), 14 x 22 x 2 (blok), 2006.0385
- *Witte uitsparingen op zwart fond (9,5 x 9,5) (linoleumblok)*, 1966, bewerkt linoleum, 9,5 x 9,5 cm (beeld), 11 x 11 x 2,4 (blok), 2006.0170.B
- *Linoleumblok van abstracte voorstelling met plantachtige motieven*, z.j., bewerkt linoleum, ca. 11 x 9 cm (beeld), 12 x 12,2 x 0,3 (blok), 2006.0386
- *Linoleumblok van abstracte voorstelling met vis- of vogelachtige*, z.j., bewerkt linoleum, 6,5 x 11 cm (beeld), 7,8 x 12 x 0,2 (blok), 2006.0387
- *Linoleumblok van abstracte voorstelling met grillige lijnen*, z.j., bewerkt linoleum, 19,2 x 14,3 cm (beeldkader), 20,5 x 15,5 x 0,2 (blok), 2006.0388
- *Linoleumblok van geometrischabstracte compositie*, z.j., bewerkt linoleum, 8 x 17,5 cm (beeld), 10 x 22,8 x 0,3 (blok), 2006.0389
- *Linoleumblok van geometrischabstracte compositie*, z.j., bewerkt linoleum, ca. 8,5 x 19 cm (beeld), 10 x 20 x 0,3 (blok), 2006.0390
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, 12,3 x 9,3 cm (beeld), 12,6 x 9,7 x 0,3 (blok), 2006.0391
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, 10,5 x 11,5 x 0,3 cm, 2006.0392
- *Linoleumblok (gezicht)*, z.j., bewerkt linoleum, 12,8 x 10,2 cm (beeld), 13,2 x 10,5 x 0,3 (blok), 2006.0393
- *Linoleumblok (Compositie met grote cirkel)*, z.j., bewerkt linoleum, 13 x 11 cm (beeld), c . 13,5 x 12 x 0,2 (blok), 2006.0394
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, ca. 17 x 12,5 cm (beeld), 17,5 x 13 x 0,3 (blok), 2006.0395
- *Linoleumblok (gesigneerd)*, z.j., bewerkt linoleum, ca. 11 x 15 cm (beeld), 11,8 x 15,8 x 0,3 (blok), 2006.0396
- *Linoleumblok (Abstracte voorstelling)*, z.j., bewerkt linoleum, ca. 22,5 x 14,5 x 0,3 cm, 2006.0397
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, 11,5 x 11 cm (beeld), 12 x 11,5 x 0,3 (blok), 2006.0398
- *Linoleumblok (gesigneerd)*, z.j., bewerkt linoleum, 11 x 13,5 cm (beeld), 12 x 14,5 x 0,3 (blok), 2006.0399
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, 11 x 12,2 cm (beeld), 11,7 x 12,7 x 0,3 (blok), 2006.0400
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, ca. 11 x 13 cm (beeld), 11,7 x 13,7 x 0,2 (blok), 2006.0401
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, ca. 12 x 14 cm (beeld), 12,7 x 15 x 0,3 (blok), 2006.0402
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, 10,5 x 11,5 x 0,3 cm, 2006.0403
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, ca. 6,5 x 15,5 cm (beeld), 7,5 x 17 x 0,2 (blok), 2006.0404
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, 8,8 x ca. 10 cm (beeld), 9,7 x 12,5 x 0,3 (blok), 2006.0405
- *Linoleumblok*, z.j., bewerkt linoleum, ca. 9,5 x 8,5 cm (beeld), 11,7 x 9,7 x 0,8 (blok), 2006.0406
- *Linoleumblok (Twee vormen en cirkel)*, z.j., bewerkt linoleum, 8,8 x 24,5 cm (beeld), 9 x 24,5 x 2,5 (blok), 2006.0409
- *Linoleumblok (Vorm en cirkel)*, z.j., bewerkt linoleum, 7 x 20,5 x 2 cm, 2006.0410
- *Linoleumblok: Geopend van 10-4u*, z.j., bewerkt linoleum, 10 x 30 x 0,3 cm, 2006.0411
- *Linoleumblok: Werken van Wobbe Alkema*, z.j., bewerkt linoleum, 10,5 x 41 x 0,1 cm, 2006.0412
- *Linoleumblok: Werken van Wobbe Alkema*, z.j., bewerkt linoleum, 11,5 x 29,7 x 0,3 cm, 2006.0413
- *Linoleumblok: Wobbe Alkema*, z.j., bewerkt linoleum, 6 x 32,5 x 0,2 cm, 2006.0414
- *Linoleumblok: Prov. Museum*, z.j., bewerkt linoleum, 4,5 x 29,7 x 0,3 cm, 2006.0415
- *Linoleumblok: Wij wensen u een gelukkig 1922*, 1921, bewerkt linoleum, 2,5 x 17 x 0,2 cm, 2006.0416

DOCUMENTATIE

- *Twee werktekeningen van kerk te Kampen*, z.j., inkt op papier, ca. 93 x 63 en 2,5 x 94 cm, 2006.0282

PUBLIEKSACTIVITEITEN

MUSEALE PUBLIEKSACTIVITEITEN

De museale publieksactiviteiten stonden in 2006 vooral in het teken van de tentoonstellingen *Professor van Giffen en het geheim van de Wierden*, *Cha Cha. Fenomeen Herman Brood* en *Akseli Gallen-Kallela, De magie van Finland*. Bij deze maar ook bij andere tentoonstellingen zijn diverse evenementen en/of openingsmanifestaties georganiseerd.

TENTOONSTELLINGSOPENINGEN

Jan Jordens en Tijdgenoten was de eerste tentoonstelling in 2006 die officieel geopend werd. De opening bestond uit een programma met bijdragen van o.a. Peter Jordens en het openingswoord door de Commissaris van de Koningin Hans Alders.

Andere 'kleinere' tentoonstellingen die geopend zijn in 2006 zijn *Anuschka Blommers & Niels Schumm*; *Jan Cremer – Zeegezichten*; *Hendrik de Vries*; *Geloven in glans – Groninger Kerkzilver* en *Beeld van een verzameling* (verzameling Wim Koops).

Er zijn vier grote openingsmanifestaties georganiseerd.

De inhoudelijke inleiding op de opening van de tentoonstelling *Marc Quinn – Recent Sculpture* werd verzorgd door de kunstenaar zelf: in een tweegesprek met Tim Marlow (directeur tentoonstellingen White Cube, Londen) vertelde hij over zijn ideeën en zijn werk. Daarna was er gelegenheid de tentoonstelling te bekijken. Muziek en speciale cocktails zorgden voor een feestelijke sfeer. Afsluitend was voor de kunstenaar en een kleine groep speciale gasten elders in de stad een diner georganiseerd.

Voor deze opening zijn relatief veel kunstenaars en studenten aan kunstacademies uitgenodigd.

De opening van de najaarstentoonstelling *Miguel Rio Branco – Out of Nowhere* was georganiseerd in samenwerking met Galerie Noorderlicht, die ook een tentoonstelling van Rio Branco presenteerde. Een gecombineerd openingsprogramma stelde alle gasten in de gelegenheid beide tentoonstellingen te bekijken.

De opening van de tentoonstelling *Cha Cha. Fenomeen Herman Brood* bestond uit een dag met allerlei evenementen, georganiseerd in samenwerking met diverse partijen (Hanzehogeschool, Groninger Forum en meerdere organisaties uit de filmwereld).

Het debat over het kunstenaarschap van Brood werd 's middags, voorafgaand aan de opening georganiseerd in (samenwerking met) Academie Minerva. Een viertal museumdirecteuren en/of conservatoren voerden een fel debat over de museale waarde van het werk van Brood.

Het officiële openingsprogramma ging van start met de landelijke première van de bioscoopfilm *Wild Romance* over de Groninger jaren van Brood. De première vond plaats in de nabijgelegen Pathé bioscoop voor 1500 genodigden. Deze gasten (vrienden en bekenden van Herman Brood, relaties Groninger Museum, Groninger Forum en filmaatschappijen) vertrokken daarna naar het Groninger Museum voor het openingsprogramma daar. Zij konden genieten van echt premièrefeest met optredens van de originele 'Wild Romance' met Mieke (Gigantjes) en Ellen ten Damme en toepasselijke cocktails als de 'Grand Herman'.

De openingsdag was tegelijkertijd de aftrap van de gelijknamige Groninger Forum manifestatie.

De serie openingen in 2006 werd afgesloten met het 'klassieke' openingsprogramma van de grote wintertentoonstelling *Akseli Gallen-Kallela – De magie van Finland*. Voor ca. 1100 genodigden is een matinee-opening georganiseerd in De Oosterpoort met een indrukwekkend optreden van het Finse Lahti Symphony Orchestra (Sibelius) onder leiding van Jukka-Pekka Saraste, een inleiding van David Jackson en het openingswoord van de Finse president Tarja Halonen (tevens beschermvrouw van het project). Aansluitend begaf men zich naar het museum voor de bezichtiging van de tentoonstelling en een feestelijke receptie.

Voorafgaand aan de opening hebben er twee andere evenementen plaatsgevonden: een lezing door president Halonen in de Rijksuniversiteit Groningen (700 aanmeldingen) én een zeer exclusieve bedrijfslunch in het Groninger Museum met prominente gasten uit de Nederlandse kunstwereld, politiek en het bedrijfsleven. Negen bedrijven kochten een lunchtafel en nodigden daarvoor hun eigen relaties uit. In totaal telde de gastenlijst ruim 150 gasten.

EVENEMENTEN

De tentoonstelling *Professor Van Giffen en het geheim van de wierden* was de kern van het eerste samenwerkingsproject van het Groninger Forum. Het museum, als initiator, heeft hiervoor samenwerking gezocht met partner- en participerende instellingen als het Noordelijk Scheepvaartmuseum, de Openbare Bibliotheek, filmtheater Images, de Volksuniversiteit en de Groninger Archieven. Het resultaat van deze samenwerking was een uitgebreid activiteitenprogramma met in het Groninger Museum iedere zondag 'familiezondag' met passende activiteiten, diverse presentaties op locatie, een Groninger Forum Magazine, de Groninger Forum Website en de Groninger Forum Informatie zuil.

Naast het uitgebreide activiteitenprogramma bij Van Giffen werden in 2006 diverse andere activiteiten georganiseerd, zoals een 'Ploegdag' met allerlei activiteiten bij de tentoonstelling Jordens en Tijdgenoten, i.s.m. het televisieprogramma 'Kunstschatten' van TV Noord en met medewerking van o.a. Martin Tissing; daarnaast heeft het Museum samengewerkt in het kader van bestaande manifestaties en of evenementen als Midnight Express (Jazz in Groningen), het door Stichting Prime en NNO georganiseerde Goebbels & Gubaidulina Festival (openings- en concertlocatie), het festival Peter de Grote/Muzikale Zomer en Big Connection (Conservatorium). Ook fungeerde het Museum als locatie voor diverse presentaties, zoals de boekpresentatie over Hendrik de Vries (biografie door Jan van der Vegt) en de documentaire over Rutger Kopland (Stichting Beeldlijn).

Een nieuw concept werd neergezet middels de 'kunstsalon': een samenwerkingsverband met de studentenvereniging van de studie KCM (Kunst, Cultuur en Media) van de Rijksuniversiteit Groningen dat resulteerde in een voor studenten aantrekkelijk programma bij diverse tentoonstellingen in het Museum. Voor en in samenwerking met de Vereniging Vrienden van het Groninger Museum zijn bij veel tentoonstellingen bezichtigings- en lezingavonden georganiseerd, met sprekers als Martin Tissing, Kees van der Ploeg en diverse museummedewerkers.

Bij de twee grote tentoonstellingen in het najaar zijn uitgebreide activiteitenprogramma's ontwikkeld.

De tentoonstelling *Cha Cha. Fenomeen Herman Brood* was het start- en middelpunt van het 2° Groninger Forum project, met een scala aan activiteiten, presentaties en feesten. De bijdrage van het Museum bestond o.a. uit het Museaal Debat op de openingsdag, voordrachten van Bart Chabot en Martin Bril en een serie van documentaires over Brood. De bijzondere avond met Koos van Dijk en Dany Lademacher moest helaas wegens extreme weersomstandigheden worden geannuleerd.

Bij de wintertentoonstelling *Akseli Gallen-Kallela – De magie van Finland* is een uitgebreid activiteitenprogramma georganiseerd, deels in samenwerking met diverse (culturele) instellingen in de stad. Het programma, dat bestond uit lezingen, concerten, filmprogramma etc., vond voornamelijk plaats in de eerste maanden van 2007.

INFORMATIEBALIES

De beschikbaarheid, en (de bewaking van de) kwaliteit van functioneren bleven in 2006 belangrijke aandachtspunten. De reorganisatie, die in 2006 is ingezet, is ook aanleiding geweest om de organisatie van taken en de inzet van het personeel opnieuw te bekijken. De resultaten zullen in 2007 wellicht aanleiding zijn voor aanpassingen.

De informatiebalie is voor veel bezoekers hét contactpunt met het Museum; de plek voor o.a. het invullen van een publieksreactieformulier. In 2006 zijn er 68 reacties ontvangen en beantwoord.

COMMERCIELE PUBLIEKSACTIVITEITEN

ONTVANGSTEN

In het jaar 2006 was het Groninger Museum 63 keer locatie voor een commerciële ontvangst, waaraan in totaal 4827 bezoekers hebben deelgenomen.

Het totaal aantal ontvangsten is licht gedaald, maar is wel hoger dan in voorgaande jaren. Het totaal aantal deelnemers is gestegen ten opzichte van 2005, evenals het aantal deelnemers per ontvangst. De totale huuropbrengst is gedaald, deze daling is een trend. De cateringopbrengst is in totaal en per ontvangst licht gestegen. De totale winst en de winst per ontvangst steeg licht.

In 2006 heeft het informatiepakket commerciële ontvangsten een restyling ondergaan, waarbij de ont-

vangstmogelijkheden en het cateringaanbod inhoudelijk en qua vormgeving vernieuwd zijn. Het vernieuwde informatiepakket is bij relaties van het museum onder de aandacht gebracht middels een mailing. In oktober is een uitgebreide mailing uitgegaan naar bestaande en potentiële ontvangstreliaties met daarin vast een voorproefje van de wintertentoonstelling en de speciale ontvangstmogelijkheden zoals het nieuwjaarsarrangement.

RONDLEIDINGEN EN ARRANGEMENTEN

Aan de rondleidingen en arrangementen tijdens openingsuren hebben in 2006 in totaal 6880 bezoekers deelgenomen.

Bijna eenderde bestaat uit groepen uit het voortgezet en middelbaar onderwijs, en eenderde heeft de rondleiding gecombineerd met catering (arrangement).

De inhoud en vormgeving van het informatiepakket is conform het informatiepakket ontvangsten aangepast, zodat nu een uniforme stijl is ontstaan. Het aantal arrangementen is met de helft teruggebracht. Ook werd een klein prijsverschil ingevoerd tussen de Nederlandstalige en de anderstalige rondleidingen. Dit prijsverschil komt ten goede aan de rondleiders.

In december werd overgestapt naar een andere uitzendorganisatie.

FONDS KUNST EN ECONOMIE

Diverse deelnemers van het Fonds Kunst en Economie hebben in 2006 gebruik gemaakt van de mogelijkheid van een exclusieve rondleiding voor relaties of klanten. Bij de wintertentoonstelling is er een kortingsactie ontwikkeld.

Voor 2007 zijn plannen om het aantal deelnemers en het aanbod verder uit te breiden.

MUSEUMCAFÉ

In samenwerking met het Museumcafé is bij meerdere tentoonstellingen 'themacatering' ontwikkeld. Hoewel de reacties erg goed waren, is er niet veel gebruik gemaakt van deze speciale arrangementen.

SAMENWERKING

In 2006 vond de oprichtingsbijeenkomst plaats van het landelijke Platform voor Museale Ontvangsten en Evenementen, een ontmoetingsplaats voor musea die dagelijks te maken hebben met de organisatie van ontvangsten. Het Groninger Museum overweegt lidmaatschap.

MARKETINGACTIES, ARRANGEMENTEN & SAMENWERKINGSVERBANDEN

Samenwerkingsverbanden, lezersacties en arrangementen vormen een wezenlijk onderdeel van de marketing van het Groninger Museum. Het zijn niet meer weg te denken instrumenten waarmee een zo breed mogelijk publiek wordt bereikt. Uitgangspunt daarbij is steeds het extroverte en veelkleurige karakter van het Groninger Museum zoals geformuleerd in het mission statement.

Ook in 2006 heeft dit weer veel vruchten afgeworpen en heeft het gezorgd voor extra bezoekers, free publicity en een brede bekendheid van het Groninger Museum.

TENTOONSTELLINGSGERELATEERDE ACTIES EN SAMENWERKINGSVERBANDEN

Per tentoonstelling zijn vooraf specifieke doelgroepen geformuleerd. Op basis van deze doelgroepanalyse is per tentoonstelling een strategisch actieplan ontwikkeld.

PROFESSOR VAN GIFFEN

Met lezersacties en arrangementen werden accenten gelegd op historisch en archeologisch geïnteresseerden, regionaal geïnteresseerden, families, wandelaars en natuurliefhebbers, kunst & cultuurliefhebbers, toeristen en commerciële relaties van het museum.

In samenwerking met de Volkskrant heeft het Groninger Museum een lezersaanbieding georganiseerd, gericht op historici en wandelaars. Geograaf en reisauteur Gerrit Jan Zwier vertelde een reisverhaal over het Wierdenpad. Na afloop werd een bezoek gebracht aan de tentoonstelling.

Met de AVRO is een arrangement georganiseerd met een exclusief middagprogramma met o.a. een inleiding door de conservator en samensteller van de tentoonstelling Egge Knol.

Er is zeer succesvol samengewerkt met Stichting Het Groninger Landschap, met wie een bijzondere

excursie voor volwassenen en jeugd is georganiseerd: een wierdenwandeling o.l.v. deskundige gidsen van Het Groninger Landschap met een inleiding over de tentoonstelling door Egge Knol. Deze excursie verscheen o.a. in het kwartaalblad van de Stichting en genereerde daarnaast uitgebreide aandacht in de regionale media.

Samen met het Dagblad van het Noorden vond een excursiedag plaats o.l.v. Egge Knol met als thema 'ontdek de wierden'. Startpunt vormde een bezoek aan de tentoonstelling het Groninger Museum.

Er zijn lezersacties verschenen in diverse tijdschriften, zoals het *Archeologie Magazine*, *Op Lemen Voeten*, *Spiegel Historiael*, *Kijk op het Noorden*, *Familia van de ANWB*, *Groter Groeien*, *Zo Zit Dat*, *Museummagazine* (NMV), *Noorderbreedte*, *nlstreets magazine*, *Midi* en *Arriva*. In vrijwel alle gevallen was de lezersactie aanleiding voor uitgebreide artikelen.

Er verschenen Uittips in de *Kampioen*, *Plus Magazine* en op de website van *Taptoe*.

Er is een mailing gestuurd naar verenigingen, bedrijven, netwerkorganisaties en bestaande relaties over de diverse ontvangstmogelijkheden van het Groninger Museum (rondleidingen, activiteiten, programma's op maat).

MARC QUINN

De sculptuur van supermodel Kate Moss bleek een belangrijk marketingtool. Het leverde lezersacties op in lifestyle bladen als *BLVD* en *Esta*; in beide gevallen was de lezersactie aanleiding voor een uitgebreid artikel. De zoektocht van Quinn naar wat de mens uniek maakt was de invalshoek voor het *Filosofie Magazine*; een lezersactie vormde ook in dit geval de aanleiding voor een filosofisch artikel over de tentoonstelling. De doelgroep hoogopgeleiden werd bereikt door een lezersaanbieding in het magazine *Carp*.

JAN CREMER

Met de Volkskrant werd een lezersactie georganiseerd: Kees van Twist in gesprek met Jan Cremer te midden van zijn schilderijen. Na het gesprek werd een bezoek gebracht aan de tentoonstelling. Generatiegenoten van Jan Cremer werden bereikt door lezersactie en uittip in het tijdschrift *Nu de Tijd van je Leven* (ANWB) en door een zeer succesvolle aanbieding in *Libelle*.

MIGUEL RIO BRANCO

In samenwerking met het Fotografiemuseum Amsterdam FOAM werd een nieuwsbriefactie en een ledenactie (voor leden van Club Foam) ontwikkeld.

HERMAN BROOD

De opening van de tentoonstelling en de filmpremiere bleek een goed marketingmiddel. Zo was er een Mail & winactie in het *BLVD* nummer van november met als inzet enkele felbegeerde kaarten voor het openingsevent.

In samenwerking met de *Volkskrant* werd een zeer succesvolle lezersaanbieding georganiseerd met Martin Bril als spreker; zijn lezing over Herman Brood was in korte tijd uitverkocht.

Met de Bijenkorf en Uitgeverij Nijgh en Van Ditmar werd een arrangement georganiseerd voor de Bijsluiter (flyer voor BIJcardhouders), met onder andere een lezing door Bart Chabot en een bezoek aan de tentoonstelling.

Samen met Marketing Groningen, Mercure Hotels en de tijdschriften *VIVA* en *Esta* werd een weekendarrangement voor lezers ontwikkeld. Dit leverde in beide tijdschriften uitgebreide reportages over Brood en over de tentoonstelling op.

Lezersacties werden georganiseerd met het tijdschrift *OOR* (inclusief artikel), *Telegraaf* (website-actie) en *Kampioen* (uittip).

ALGEMENE ACTIES

In 2006 is een schema ontwikkeld waarin alle lopende acties zijn opgenomen; dit werd wekelijks geactualiseerd. Niet alleen is dit schema zeer overzichtelijk en werkbaar gebleken voor alle betrokken afdelingen, op deze wijze werd voor het eerst het succes van acties zichtbaar en meetbaar. Het is inmiddels een belangrijk marketingdocument op basis waarvan conclusies voor de toekomst kunnen worden gebaseerd. Jongeren: het Groninger Museum participeerde succesvol in de KUNST!-actie met Lowlands van CJP; alle CJP-leden en bezoekers kregen bonnen voor gratis theater- en museumbezoek.

Bedrijfsleven: Voordeelgidsen en agenda's (bijvoorbeeld: Friesland Zorgverzekeraar, Centraal Beheer Achmea, ASN Bank), Fortis, SVB Bankstijl, Bedrijfscultureel Abonnement (BCA)

Reizigers: NS (zomertoer en herfstoer), ANWB Show Your Card

Landelijk: Tintelingen, Pluimen, Bontime Hotelbon, VT Wonen
Regionaal: Boelens Jorritsma, NOVO, Stadspas, Friese Boekenweek
Duitsland: Barometer, Public Express
Senioren: Seniorenuitsapjes van Toeristisch Nederland, de Unie KBO (ouderenorganisatie)
Hoogopgeleiden: Alumni Hanzehogeschool, Intermediair, nlstreets magazine

ALGEMENE SAMENWERKINGSVERBANDEN

In samenwerking met de Vrije Academie te Amsterdam zijn lezingen georganiseerd rondom de tentoonstelling van Herman Brood en Akseli Gallen-Kallela.

Met de Stichting KEI werd een actie voor studenten georganiseerd in het kader van het evenement Sightseeing tijdens de jaarlijkse Keiweek in ruil voor promotie.

Met Marketing Groningen werd in 2006 het Fietsarrangement ontwikkeld: een fietsroute langs opmerkelijke plaatsen in de stad Groningen, bezoek aan het Groninger Museum tegen gereduceerd tarief en korting op een lunch bij paviljoen Kaap Hoorn (beide gelegen aan de fietsroute). Het arrangement werd in 2006 met veel succes aangeboden aan lezers van *Libelle*. Ook in 2007 zal dit arrangement worden aangeboden, dan weer voor nieuwe doelgroepen.

In 2006 vond de 4^e editie van de jaarlijkse Rabobank Museumdag plaats. Ruim 1150 Rabobankleden bezochten het Groninger Museum.

Ook in 2006 werd met veel hotels in stad en provincie samengewerkt in de vorm van hotelvouchers; gasten van het hotel kunnen op vertoon van dit voucher met korting het museum bezoeken. In 2006 konden het Golden Tulip Paterswolde, Best Western Hotel Stadskanaal en het nieuwe Hampshire Hotel Groningen (voorheen Meerwold) aan het hotelvoucherbestand worden toegevoegd.

Sinds 2006 maakt het Groninger Museum deel uit van het Groninger Studenten Uitbureau, een initiatief van alle culturele organisaties in Groningen. Dit heeft onder andere geleid tot de Culturele Studentenweek, een initiatief waarbij studenten voor *low-budget* toegang krijgen tot *high culture*. De eerste Culturele Studentenweek zal in 2007 plaatsvinden.

In 2006 is intensiever samengewerkt met de Q-park parkeergarage City Zuid. Directe aanleiding was de naamswijziging per 1 augustus in Q-Park Museum Centrum. Naast de Museumuitrijkaart zijn er plannen om speciale museumacties te ontwikkelen voor de gebruikers van de parkeergarage.

Sinds 2006 participeert het Groninger Museum participeert in de actie voor nieuwe inwoners van de Gemeente Groningen. Nieuwe inwoners krijgen een begroetingstasje uitgereikt met daarin informatie over de stad. Per jaar schrijven ca. 14.000 nieuwe inwoners zich in; ongeveer 3000 daarvan halen het tasje op. In 2006 ging het om flyers en museumkranten; voor 2007 zijn er plannen om kortingsvouchers op te nemen.

ADVERTENTIES

Toeristisch Nederland : Compagne (Nieuwsbrief voor de Nederlands Vereniging van Huisvrouwen) en Seniorenuitsapjes

Vergaderaccommodatiegids 2006

Jaarboek Evenementenlocaties 2006 en bedrijfspresentatie op www.locaties.nl

Handboek Meetings, Conventions, Incentives, Exhibitions Noord Nederland Bureau 2006-2007 van het Groningen Congresbureau

EDUCATIE EN PUBLIEKSINFORMATIE

PUBLIEKSINFORMATIE

In dit jaar verschenen museummagazines bij de tentoonstellingen *Marc Quinn*, *Miguel Rio Branco*. *Out of nowhere*, en *Akseli Gallen-Kallela*. *De magie van Finland*, onder eindverantwoordelijkheid van de coördinator educatie. De redactieraad kwam drie keer bijeen.

Audiotoers werden gemaakt bij Marc Quinn, Jan Jordens en Akseli Gallen-Kallela (met Finse muziekfragmenten). De kindertoe Art trek over het gebouw bleef gehandhaafd en bij de expositie Akseli Gallen-Kallela werd een speciale trek ontwikkeld over de magie van de Sampo. Met een door kunstenaars Mildred & George vervaardigd gidsdier van vilt, een speurtocht met blacklight en antwoordblad, kwamen de kinderen in een magische donkere kamer uit, waar zij hun diepste wens met speciale marker op een wensbord konden schrijven, alleen voor hen zichtbaar dankzij het blacklight. Het basisidee was afkomstig van en een deel van de uitvoering werd gedaan door studenten van Academie Minerva.

Bij de tentoonstelling Gallen-Kallela werd voor het eerst een gratis tekstboekje voor elke bezoeker gemaakt, in Nederlands en Engels. Hierin werden 50 werken kort beschreven.

Voor de digitale nieuwsbrief werden inhoudelijke bijdragen geleverd.

VOORTGEZET ONDERWIJS

Het in 2004 gestarte ckv project Van Giffen werd met succes voortgezet. Het aanbod bestond uit workshops voor vmbo en havo/vwo op school; een voor de doelgroep spannende digitale lesbrieven; een speciaal door Minerva kunstenaars gemaakte dvd met animaties, een inleidende film in de workshops over archeologie volgens Hollywood en diverse kijkwijzers. Dit project werd verzorgd door Lotte Kleijssen; stagiair Evert Dagelet maakte de film. De workshops op scholen werden gegeven door studenten van Academie Minerva. In het voorjaar deed Yoeri Meessen onderzoek naar een nieuw aanbod in de periode winter 2006-2009, waarvoor scholen zich voor de zomervakantie konden intekenen. Hieraan gekoppeld was een speciaal aanbod van een gratis museumjaarkaart, waardoor leerlingen vaker het museum kunnen bezoeken. Ook voor het basisonderwijs werd een soortgelijk aanbod ontwikkeld, rondom het gebouw en de grote wintertentoonstellingen, met een jaarkaart per klas. Voor scholen buiten de regio werd een aangepast aanbod per flyer gedaan; deze werd landelijk verspreid en aangekondigd in vakblad Kunstzone. Docenteninformatiebijeenkomsten werden gehouden bij de tentoonstellingen Marc Quinn en Miguel Rio Branco. Op de educatie website verschenen lesbrieven over Marc Quinn en Miguel Rio Branco (verzorgd door stagiaire Rianne Schoonderbeek), Herman Brood (i.s.m docent Ronald Tieben van het Maartenscollege, verzorgd door stagiair Rob Smit) en Akseli Gallen-Kallela (verzorgd door stagiaire Rosanne Bakker). De lesbrieven werden vergezeld door kijkwijzers voor vmbo en havo/vwo. Het deel over de architectuur van het gebouw werd uitgebreid met een downloadbare kijkwijzer en filmpjes van Minerva studenten. Voor de (externe) museumdocenten werd een speciaal intranet deel toegevoegd om gemakkelijk documenten en informatie uit te wisselen.

In 2006 werden ook de bestaande projecten *Artogather* en *Kunst in Bedrijf* voor vmbo verder aangeboden en gebruikt. Daarnaast werd maatwerk geboden voor speciale verzoeken.

KINDEREN EN BASISONDERWIJS

Ook voor het basisonderwijs werden grote projecten ontwikkeld rondom Van Giffen en Gallen-Kallela. Twee scholen lieten zich door het Van Giffen project inspireren tot eigen tentoonstellingen en schoolmuur, namelijk de Nassauschool en de Kimkiel. Yoeri Meesen zorgde voor een aanbod aan basisscholen om zich voor de zomer in te tekenen voor een workshop op school, gevolgd door museumprogramma en met klassikale museumjaarkaart. De workshops werden inhoudelijk uitgewerkt door de vaste museumdocenten en stagiair Rob Smit. Evenals vorige jaren werden studenten van de Pabo onder begeleiding van Elsje Huij aangezocht en ingewerkt om de workshops op scholen uit te voeren.

Geertje de Groot startte vanaf november met subsidie van het VSB Fonds een onderzoek naar een programma voor het speciaal onderwijs, een nieuwe doelgroep voor het museum. In 2005 ontwikkelde het team museumdocenten ook programma's bij de lopende tentoonstellingen en zorgde voor een passende aankleding van het kinderatelier.

SAMENWERKING

Voor educatie is samenwerking met collega's en verwante instellingen heel belangrijk. Afgezien van de structureel samenwerking met de docentenopleiding van Academie Minerva en de Pabo voor het verzorgen van workshops op scholen, werden dit jaar enkele nieuwe verbanden aangegaan. Vanaf begin oktober tot eind november draaide het project *VHZ watch it!*, een samenwerking met Maatschappelijke en Juridische Dienstverlening, Stichting Kinderopvang Groningen, STIEL en buurtorganisaties in de wijk Vinkhuizen. Belangrijke basis voor het project was het bekijken van je eigen wijk, door jong en oud samen, geïnspireerd door de tentoonstelling van Miguel Rio Branco in het museum. In een achttal bijeenkomsten o.l.v. beeldend kunstenaar Lysbeth Demmer i.s.m. stagiair Rob Smit werden allerlei aspecten van beeldend werken en leren van elkaar behandeld, resulterend in een eindpresentatie in de Vensterschool, een film en boekje.

Een andere nieuwe samenwerking was met de studentenvereniging IK (studierichting Kunst, Cultuur en Media van de RUG). Bij Marc Quin en Miguel Rio Branco werden museumstudentensalons georganiseerd, met toelichting op de tentoonstelling, inhoudelijke en muzikale acts en een feestelijke ambiance. Deze avonden werden zeer goed bezocht.

Met de afdeling grafische en driedimensionale vormgeving van Academie Minerva werd een samenwerking aangegaan, waarbij studenten kleine opdrachten voor het museum uitvoeren. Allereerst in de vorm van een projectweek, waarin groepen studenten ontwerpen maakten voor een nieuwe architectuurkijwizer, de Gallen Kallela kindertrek en vijf vrije filmpjes over het gebouw. De 'winnende' ontwerpen werden ook uitgevoerd en de filmpjes op de educatie website geplaatst.

Met collega's van de Kunsthalle Emden werd een project gestart voor een kinderboek begeleid door workshops en het uitwisselen van gegevens in het museummagazine.

WORKSHOPS

In de loop van het jaar werden diverse workshops voor kinderen gegeven: dagworkshops over Van Giffen door Keramiekatelier Krullebaar (3 x), museumdocenten (Maak je eigen magische schat), en op verzoek van de Stichting Kinderopvang Groningen een buitenschoolse cursus, gegeven door Lysbeth Demmer. De museumdocenten verzorgden verder een open kinderatelier bij Van Giffen (4 x), het nationale museumweekend en op de Ploegdag van mei en een presentatie op de Noorderzon markt van 27 augustus. Op de 9 familiezondagen bij Van Giffen verzorgden zij instaprondeleidingen voor kinderen. In oktober (herfstvakantie) vond de succesvolle fotografie workshop *Black Box* plaats.

De coördinator educatie verzorgde lezingen over Marc Quinn en Herman Brood in het museum en daarnaast lezingen / ontvangsten voor studenten kunstgeschiedenis en studenten van de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden. Tevens was hij betrokken bij landelijk gerichte symposia in het museum van het ABCG en van Spacesoup (architectuurproject voor het voortgezet onderwijs). Verder verzorgde hij de instructierondeleidingen bij nieuwe tentoonstellingen voor medewerkers van het museum.

De afdeling educatie werkte dit jaar in de volgende samenstelling: naast de coördinator, werkte Geertje de Groot in de eerste maanden aan de afronding van het Ploegproject voor onderbouw basisonderwijs en vanaf november aan een nieuwe project voor speciaal onderwijs. Daarnaast vertegenwoordigde zij het museum in de werkgroep Herinnerdingen over cultureel erfgoed.

Stagiaires Evert Dagelet (CMV) tot juli en Rob Smit (CMV) vanaf september leverden belangrijke bijdragen aan de programma's voor kinderen en basisonderwijs. Rianne Schoonderbeek (KCM, kunstgeschiedenis) en Rosanne Bakker (Academie Minerva) ontwikkelden programma's voor het voortgezet onderwijs. Yoeri Meessen verzorgde het programma voor het totaalaanbod aan basisscholen en voortgezet onderwijs met museumjaarkaart en was betrokken bij de museumsalons.

Tot groot verdriet overleed op 28 december medewerker Ad de Jonge, die nog betrokken was bij de totstandkoming van de audiotoer Marc Quinn.

De afdeling educatie ontving de CKV topper award 2006 voor de provincie Groningen. In het juryrapport werd het aantal gebruikte ckv vouchers genoemd en daarnaast het feit dat het museum zoveel verschillende scholen bereikte.

Leerlingenbezoek in klassenverband: basisonderwijs 196 groepen, 4545 leerlingen

Voortgezet onderwijs: 196 groepen, 6554 leerlingen

Studenten: 2749.

Totaal bezoek: 13848

Workshops op school basisonderwijs Van Giffen en De Ploeg: 65 groepen, totaal 1471 leerlingen

Workshops op school voortgezet onderwijs: Van Giffen 40 workshops met in totaal 760 leerlingen;

Architectuur en fotografie 10 workshops met in totaal 260 leerlingen

INFORMATIECENTRUM

Een groot deel van de boekenkasten zijn dit verslagjaar verhuisd naar vrij gekomen depotruimte in de gouden toren. Zo is meer ruimte ontstaan om publiek te ontvangen. Er zijn meer tafels gekomen om te lezen en te studeren. Nieuw zijn de balies waar, in 2007, publiekscomputers worden geplaatst, met informatie over het museum, educatie, de collecties en de tentoonstellingen. Speciaal hiervoor is geheel kosteloos door het bedrijf Knowlogy een computerprogramma geschreven, met google-achtige zoekfuncties.

BIBLIOTHEEK

De in 2004 gestarte retrospectieve invoer van artikelen en de registratie van de beëindigde jaargangen tijdschriften is in 2006 vervolgd.

Aantal ingevoerde records 2005: 2.278 (boeken 432, av-media 39, artikelen 1.732)

Totaal ingevoerd: 45.136 (boeken 32.723, av-media 270, artikelen 11.139)

BEELDARCHIEF EN FOTOGRAAF

Marten de Leeuw heeft de vakopleiding aan de Fotovakschool te Apeldoorn met goed gevolg afgerond. Hij is in toenemende mate ingezet als de fotograaf van het museum. Het maken van digitale zaaloverzichten en andere foto-opdrachten ten behoeve van tentoonstellingen behoren tot zijn takenpakket. Hij is ook doorgegaan met het digitaal fotograferen van de werken op papier ten behoeve van registratie in Adlib Museum. Medewerkers van het museum (conservatoren, pr en educatie) en derden worden met grote regelmaat voorzien van digitale afbeeldingen. De afbeeldingen van de topstukken uit de collectie worden in hoge resolutie op cd-rom of dvd bewaard.

COLLECTIeregistratie

In dit verslagjaar is de uitgebreide invoer van objectgegevens in het collectieregistratiesysteem voortgegaan. Alle beschikbare gegevens worden gecontroleerd en ingevoerd. Dit jaar de objectnummers beginnend met 1977 t/m 1996 en een deel van de schilderijen en andere topstukken.

Aantal nieuw ingevoerde records (aanwinsten): 397. (Totaal 29.334)

DIGITALE INFORMATIEVOORZIENING

De aantallen bezoekers van de website zijn meer dan verdubbeld. De bezoekers bekijken 10 pagina's per visit tegen bijna 9 vorig verslagjaar. Door te adverteren (zie hieronder) en meer diensten via de site aan te bieden proberen we meer bezoekers te trekken en deze langer op de site te houden. Gezien de getallen lukt dit goed.

De in het vorige verslagjaar aangekondigde aanpassing van het uiterlijk van de site, aan de nieuwe huisstijl, is door drukke werkzaamheden van de vormgever, uitgesteld tot 2007.

Het gemiddelde aantal visits per dag 1645. Totaal aantal bezoekers 600.706

Het gemiddelde aantal pageviews per dag 7529,83. Totaal aantal pageviews 6.079.439

Om meer websitebezoekers te genereren is, in samenspraak met de afdeling Public relations, besloten om te adverteren via Adwords. Dit is een service van de meest gebruikte zoekmachine Google. Met deze service kan geadverteerd worden in het zoekscherm van Google.

Het werkt als volgt: allereerst worden door het museum een aantal zoekwoorden die betrekking hebben op het Groninger Museum of een actuele tentoonstelling vastgesteld; zgn. keywords. Zodra een Google-

gebruiker met één van deze keywords informatie zoekt, verschijnt een korte advertentie aan de rechterkant in het Google-zoekscherm. Klik de bezoeker dan op deze advertentie, dan wordt hij rechtstreeks naar www.groningermuseum.nl doorgestuurd. Ook als de bezoeker niet daadwerkelijk op de advertentie klikt, dan is de advertentie toch te zien geweest.

Er zijn binnen Adwords mogelijkheden voor uitgebreide reclamecampagnes. Daarnaast zijn ook de zoekstatistieken interessant.

Bij de tentoonstellingen *Professor van Giffen* en *Marc Quinn* zijn publiekswbsites gemaakt. De computers in de trapzaal werden zoals gebruikelijk de hele dag door het publiek gebruikt.

Er zijn voorbereidingen getroffen om in 2007 digitale informatie in het informatiecentrum te presenteren.

Dankzij een bijdrage van het informatiecentrum is een reconstructie van de Taco Mesdagzalen, die van 1903 tot na de oorlog in het Groninger Museum te zien waren, op het webmuseum Geesje Mesdag van Calcar (<http://www.mesdagvancalcar.nl>) te bekijken.

PLOEGARCHIEF VAN HET GRONINGER MUSEUM EN HET WERKMAN ARCHIEF

Dit verslagjaar is een begin gemaakt met het documenteren en archiveren van de nieuwe aanwinsten. Tevens is gestart met het digitaliseren van alle aanwezige krantenknipsels en artikelen betreffende de Ploeg. Deze gedigitaliseerde stukken zullen in de loop van 2008 te zien zijn op de publiekscomputers in het informatiecentrum.

PR / COMMUNICATIE

Het Groninger Museum heeft 157.000 bezoekers gehad in 2006.

De best bezochte tentoonstellingen waren: *Professor van Giffen en het geheim van de wierden*, 51.528 bezoekers, *Marc Quinn*, 45.961 bezoekers en *Miguel Rio Branco. Out of Nowhere* 36.819 bezoekers. Het bezoekersaantal van *Cha Cha. Fenomeen Herman Brood* is moeilijk te geven in verband met de grote A tentoonstelling *Akseli Gallen- Kallela (1865-1931). De magie van Finland* die op 16 december 2006 werd geopend.

TENTOONSTELLINGEN

Ook in 2006 presenteerde het Groninger Museum een onderscheidend tentoonstellingsprogramma. De grote archeologische tentoonstelling *Professor Van Giffen en het geheim van de wierden* trok de meeste bezoekers als tentoonstelling. Het werk van beeldend kunstenaar Marc Quinn en de fotografie en installaties van de Braziliaanse fotograaf Miguel Rio Branco waren goede publiekstrekkers. Het jaar werd afgesloten met de opening van de grote overzichtstentoonstelling van de Finse kunstenaar Akseli Gallen-Kallela. Naast deze grote tentoonstellingen zijn er ook nog andere bijzondere presentaties geweest. Tentoonstellingen die ook regelmatig in de publiciteit kwamen waren: *Jan Cremer: Zeegezichten* en in het kader van het Groninger Forum de tentoonstelling *Cha Cha. Fenomeen Herman Brood* vanaf 4 november.

De andere presentaties waren *Vaandels uit eigen collectie, Jan Jordens en tijdgenoten: lyrisch abstracte kunst 1948-1962, Anuschka Blommers en Niels Schumm, Geloven in glans: kerkzilver in Groningen, Hendrik de Vries (1896-1989), Beeld van een verzameling, Zilveren eeuw in Groningen*, eigen collectie en Kunstenaars van De Ploeg.

MEDIA

De grote persbijeenkomsten in 2006 zijn georganiseerd rondom Marc Quinn, Miguel Rio Branco, Herman Brood, Akseli Gallen-Kallela. Een persbijeenkomst werd gemiddeld door 35 journalisten bezocht.

Er zijn 49 persberichten uitgegaan over verschillende onderwerpen.

De tentoonstellingen en het museum kwamen veel in de publiciteit. Ook andere onderwerpen trokken de aandacht. Kees van Twist kwam regelmatig in het nieuws en werd geïnterviewd voor verschillende bladen: *The Art of Living, Think too, Hanze Magazine, Uk Krant, ZZI, Magazines voor Staalbankiers, Museumvisie, BBK krant, Gay Krant, Economisch Magazine, Volkskrant Banen*. Bij de radioprogramma's *De*

Avonden en het programma *Opium* was Kees live in de uitzending. Daarnaast is hij veel in de publiciteit geweest rondom het Groninger Forum en Omroep C.

Bij iedere grote tentoonstelling is een publiciteitsoverzicht verschenen.

DE MEDIA EN PROFESSOR VAN GIFFEN EN HET GEHEIM VAN DE WIERDEN

Deze tentoonstelling kreeg in 2006 de meeste bezoekers.

Er was veel aandacht op verschillende momenten in de media: dagbladen 135, magazines 47, televisie regionaal 2, nationale televisie 3, radio regionaal 2, radio nationaal 1x.

Naast de persbijeenkomst in het Groninger Museum werd er ook een persreis en persbijeenkomst georganiseerd in de provincie Groningen. In Duitsland hield Egge Knol een presentatie voor Duitse journalisten.

PUBLIEKSONDERZOEK

De tentoonstelling *Professor van Giffen en het geheim van de wierden* heeft een grotere aantrekkingskracht gehad op middelbare ouderen (46-55 jaar): 30% van de bezoekers. 57 % van de bezoekers komt uit de drie noordelijke provincies. Er kan geconcludeerd worden dat Van Giffen een regionale aantrekkingskracht heeft gehad.

35 % van de bezoekers heeft het Groninger Museum voor de eerste keer bezocht en 31 % van de bezoekers kwam speciaal voor deze tentoonstelling.

De bezoekers van Professor Van Giffen gaven gemiddeld € 49,77 per persoon uit (inclusief museumentree en bestedingen buiten het museum). De bestedingen werden via de volgende formule berekend $51.528 \times €49.77 = € 2.564.549$. Dit is exclusief de uitgaven in de museumwinkel en het museumrestaurant.

De respondenten die een bezoek hebben gebracht aan het restaurant hebben daar gemiddeld € 5,94 p.p. uitgegeven. Bezoekers aan de winkel gaven gemiddeld een hoger bedrag uit, te weten € 13.33 p.p. De waardering voor de tentoonstelling is 7,7.

SAMENWERKINGSVERBANDEN

De persbijeenkomst in de provincie Groningen voor de tentoonstelling van Professor van Giffen werd in samenwerking met Marketing Groningen georganiseerd . Er waren veel samenwerkingsverbanden met partners en organisaties van het Groninger Forum. Ook is de tentoonstelling *Cha Cha Fenomeen Herman Brood* in het kader van Groninger Forum georganiseerd. Het Groninger Museum heeft veel samengewerkt met: Marketing Groningen. Jan Cremer heeft een belangrijke bijdrage geleverd voor de publiciteit rondom de tentoonstelling *Jan Cremer. Zeegezichten*. De outdoor reclame Viacom heeft tijdens de zomer de abri's gesponsord voor de tentoonstelling van Jan Cremer. Het Groninger Museum heeft ook veel samengewerkt met de Public Express (Duitse busonderneming) in verband met de verspreiding van het promotiemateriaal van het museum in Duitsland.

EXTRA ACTIES

Het Groninger Museum heeft deelgenomen aan de Dag van de Geschiedenis.

In samenwerking met Public Express organiseerde het museum een persbijeenkomst in Oldenburg in verband met de tentoonstelling Akseli Gallen-Kallela.

Speciale flyers voor Akseli Gallen-Kallela voor Duitsland werden ontwikkeld met Public Express.

Er werd een samenwerkingsverband aangegaan met de Entdecker Card in Noord Duitsland en een samenwerking met de Minicards gestart.

DANK

Dankzij de enorme inzet van de stagiaires Jolien Kunst en Roel van Venrooij heeft de afdeling pr/comunicatie volop kunnen draaien. De afdeling werd ondersteund door de afdeling publieksactiviteiten.

PERSONEEL EN ORGANISATIE

ORGANISATIEONTWIKKELING

Ter verbetering van de efficiency en het realiseren van een gezonde financiële situatie is in het voorjaar van 2006 een voorstel gepresenteerd voor een organisatieverandering. Via een uitgebreide inventarisatie bij de medewerkers zijn meerdere ideeën en creatieve oplossingen aangedragen om de interne organisatie van het museum efficiënter te laten functioneren. Dit heeft geleid tot een Plan van Aanpak dat in september door de Raad van Toezicht is geaccordeerd en vanaf november in werking is getreden.

Het Plan van Aanpak bestaat uit een herstructurering van taken en een aantal organisatorische en personele maatregelen om daarmee een maximaal resultaat en een optimaal rendement te bereiken.

De maatregelen betreffen in grote lijnen herstructurering van taken:

- samenvoeging van enkele afdelingen;
- schrappen van enkele taken;
- medewerkers volgen hetzelfde werk naar een andere afdeling of zij worden inzetbaar op meerdere taken op meerdere afdelingen en krijgen daarmee een combinatiebaan.

Een aantal tijdelijke contracten is niet verlengd.

Daarnaast worden de taken van de vrijwilligers herzien.

Voor alle medewerkers voor wie de functie en / of de afdeling is veranderd, zijn in overleg nieuwe functiebeschrijvingen opgesteld. Dit proces is nog niet afgerond in 2006 en wordt voortgezet in 2007.

MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN

Op P&O-gebied wordt 2006 vooral gekenmerkt door een aantal wetswijzigingen die sterk van invloed zijn op de persoonlijke situaties van medewerkers. Te denken valt aan de veranderingen in de pensioenwetgeving, het afschaffen van de FPU-regelingen en de invoering van de Zorgverzekeringswet. Door de gevolgen moeten medewerkers andere keuzes maken over hun verzekeringen, loopbaan en financiële lange termijn planning.

Naast de genoemde herstructurering en de wetswijzigingen hebben veranderingen in administratieve verplichtingen op fiscaal en juridisch terrein een sterk beslag gelegd op de beschikbare capaciteit van de P&O-afdeling. De door de landelijke overheid met veel verve aangekondigde maatregelen in het kader van de Wet Walvis die tot vereenvoudiging in administratieve processen moesten leiden, leverden in de praktijk lang niet altijd het beoogde resultaat op en soms zelfs het tegendeel.

Aan het eind van 2006 zijn werkgever en werknemers bovendien geconfronteerd met wijzigingen in de Kinderopvangregeling, die voor de betreffende medewerkers tot extra administratieve handelingen heeft geleid. Het is een jaar geweest met bijzonder veel administratieve omzettingen.

VACATUREBELEID

Het Groninger Museum heeft ook in 2006 een vacaturestop gehanteerd en uitsluitend voor tijdelijke projecten extra medewerkers aangetrokken. Dit betreft vooral assistenten bij tentoonstellingsprojecten. Ondanks de toenemende werkgelegenheid is de belangstelling om bij het Groninger Museum te willen werken onverminderd groot. De afdeling P&O kan bij een tijdelijke vacature dan ook vaak goed gekwalificeerde kandidaten selecteren uit een groot bestand van kandidaten in portefeuille.

SAMENSTELLING PERSONEELSBESTAND

Het Groninger Museum kenmerkt zich al jaren door een relatief kleine kern aan vast personeel en een grote groep vrijwilligers, medewerkers met een gesubsidieerde baan, uitzendkrachten en stagiaires. De verhouding is momenteel bijna 1:2. Dit beeld komt overeen met de situatie in andere musea. Voor de samenstelling van het totale personeelsbestand en de instroom / uitstroom zie de bijlagen 1 t/m 3. Het overzicht van alle medewerkers werkzaam op 31 december 2006 staat vermeld in bijlage 6.

WSW- EN WWB-BANEN

In 2005 is met de Dienst Sociale Werkvoorziening van de gemeente Groningen een plezierige samenwerking ontstaan voor het plaatsen van WSW-werknemers bij de afdeling Beveiliging. Kandidaten doen via een detacheringcontract gedurende twee jaar ervaring op in het toezicht houden op bezoekers en de

collectie en in het optreden als gastheer of gastvrouw van het Groninger Museum. Bij goed functioneren, kan een kandidaat de opleiding tot Beveiliging niveau 2 volgen.

In 2006 is gebleken, dat een aantal WSW-deelnemers de werkzaamheden moeilijk kan volhouden in verband met persoonlijke beperkingen. In overleg met DSW wordt naar oplossingen gezocht.

Vanuit de Dienst Sociale Zaken en Werk zijn nauwelijks nieuwe kandidaten ingestroomd.

De reden hiervoor is de afname van werkgelegenheidsprojecten en de mogelijkheden om gedurende langere tijd werkzoekenden te kunnen detacheren.

ID-BANEN

Vijf ID-banen zijn aangemerkt als reïntegratiebanen. De desbetreffende medewerkers volgen onder aansturing van en in samenwerking met de Stichting WeerWerk re-integratieprojecten. Deze trajecten hebben nog niet tot uitstroom naar regulier werk geleid.

De overige ID-banen, de maatschappelijk gesubsidieerde banen, zijn voorlopig veilig gesteld tot 1 januari 2009.

UITZENDBANEN

Na een jarenlange goede samenwerking met Start heeft het museum per medio december een contract afgesloten met Randstad, waarbij uitzendkrachten op pay-roll basis werkzaam zijn. Hiermee is enerzijds een meer flexibele inzet van uitzendkrachten mogelijk geworden en anderzijds een besparing gerealiseerd.

KINDEROPVANG

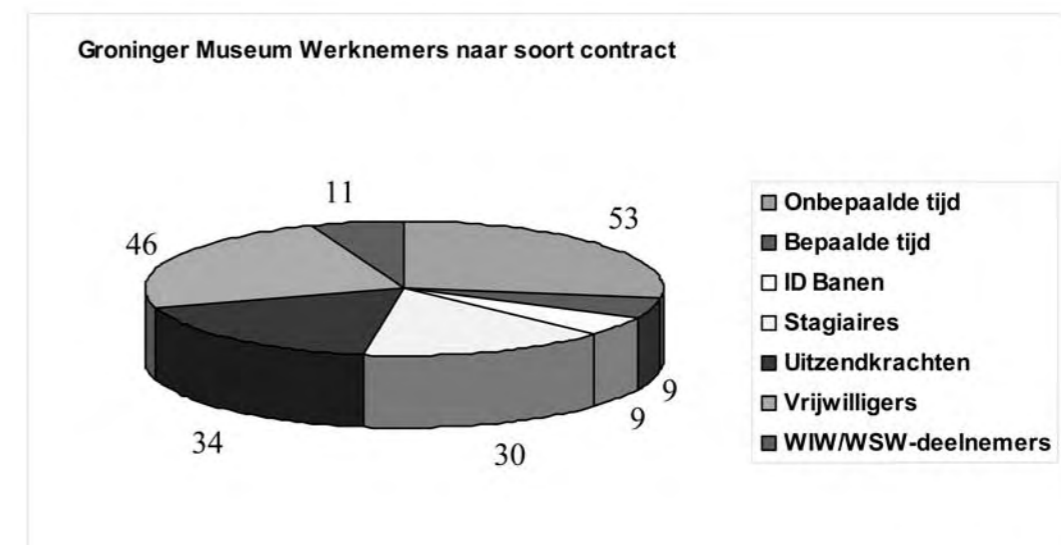
Van de tegemoetkomingregeling in de kosten voor kinderopvang hebben vijf medewerkers gebruik gemaakt voor acht kinderen.

STAGEBELEID

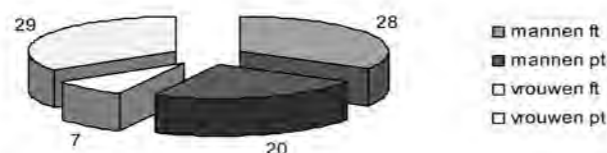
De reeds meerdere jaren bestaande samenwerking met de opleidingsinstellingen in de stad Groningen en in de noordelijke regio is voortgezet. In totaal hebben 30 leerlingen en studenten aan een stageprogramma deelgenomen. De verdeling over de afdelingen naar aantallen en niveaus staat vermeld in bijlage 4.

ZIEKTEVERZUIM

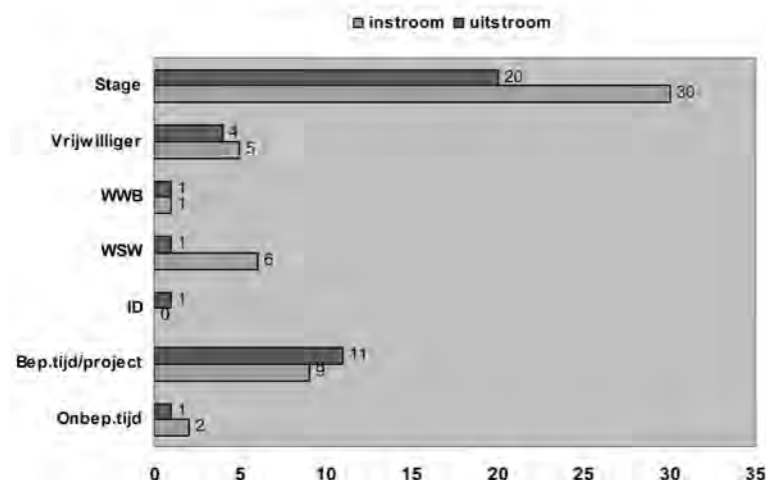
Het bruto ziekteverzuim is licht gedaald van 5,6% naar 5,3% inclusief zwangerschapsverlof van 0,7%. Daarmee bedraagt het netto verzuimpercentage 4,6%. Er is opnieuw geen sprake geweest van functie of organisatie gerelateerd verzuim en ook de herstructurering van taken heeft niet geleid tot extra ziekteverzuim.

verdeling m/v (incl. vast, project, ID, WIW en WSW)

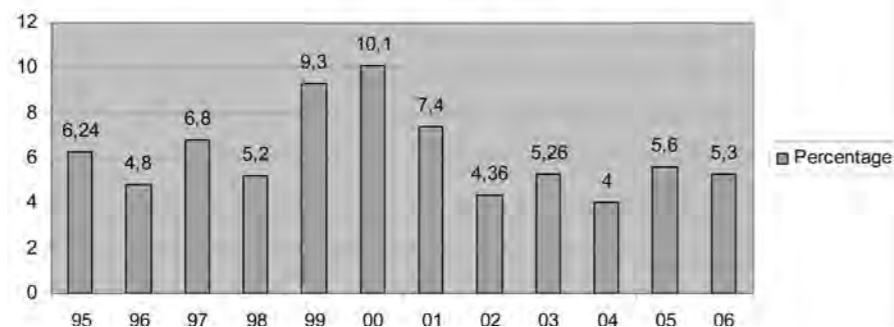
Instroom/Uitstroom Personeel

Overzicht aantal geplaatste stagiaires Groninger Museum 2006

Afdeling	MBO	HBO/Universitair
Presentaties/Collecties		4
Publieksactiviteiten		2
Educatie		4
Financiën		1
Communicatie/Marketing		2
P&O		3
Beveiliging	14	

Ziekteverzuim vanaf 1995

PERSONEEL 2006

MEDEWERKERS OP 31 DECEMBER 2006

Mw. Antonio-van Veen, J.	(Facilitaire Zaken/Kassa)
Mw. Bakker, K.	(Publieksactiviteiten/Secretariaat)
Dhr. Boer, A.G.	(Facilitaire Zaken/Technische Dienst)
Mw. Beer, J.	(Museum winkel)
Mw. Bonvanie, B.	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Mw. Boo, A.S. de	(Publieksactiviteiten/Informatiecentrum)
Dhr. Boonstra, T.	(Facilitaire Zaken/Technische dienst)
Dhr. Bos, W.	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Mw. Burema, A.R.	(Presentaties/Beeldende Kunst)
Mw. Cazemier, D.	(Facilitaire Zaken/Huishoudelijke Dienst)
Mw. Cranenburg, T.H. van	(Secretariaat)
Mw. Cutaia, A.	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Dhr. Dijk, J.H. van	(Collecties)
Mw. Dijkstra, H.J.	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Dhr. Dijkstra, K.M.	(Facilitaire Zaken/Huismeesters)
Dhr. Dijkstra, R.	(Publieksactiviteiten/Informatiecentrum)
Mw. Eriks, G.W.	(Secretariaat)
Mw. Frima, M.E.	(Museumwinkel)
Mw. Faucon-Kromojahjo, K.L.	(Secretariaat)
Mw. Gerritsma, A.J.	(Publieksactiviteiten)
Dhr. Graaf, J de	(Museumwinkel)
Mw. Heikens, I.	(Museumwinkel)
Dhr. Hekert, B.	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Mw. Hoeve, S.D. ten	(Presentaties/Collecties)
Dhr. Hoogendorp Stam, M.	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Mw. Jager, S.	(Publieksactiviteiten)
Dhr. Jonge, B. de	(Collecties)
Dhr. Kamminga, H.A.	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Dhr. Kemper, H.H.	(Facilitaire Zaken/Technische Dienst)
Dhr. Kiewiet, P.	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Dhr. Knol, E.	(Presentaties/Archeologie)
Dhr. Kolsteren, S.	(Publieksactiviteiten/Educatie)
Dhr. Kremer, R.	(Publieksactiviteiten/Informatiecentrum)
Dhr. Lammerts, H.N.	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Dhr. Latumakulita, J.	(Facilitaire Zaken/Kassa)
Mw. Loenhout, M. van	(Collecties)
Dhr. Leeuw, M. de	(Publieksactiviteiten/Informatiecentrum)
Mw. Marcis-Bakory, K.	(Facilitaire Zaken/Huishoudelijke dienst)
Dhr. Martens, C.	(Collecties)
Mw. Martijn, A.	(Facilitaire Zaken/Garderobe)
Mw. Mourik, I. van	(Facilitaire Zaken/Garderobe)
Dhr. Nijborg, E.	(Facilitaire Zaken/Technische dienst)
Dhr. Noeken, J.	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Dhr. Nooitgedagt, W.J.	(Collecties)
Mw. Oosten, H.P.W.M. van	(Secretariaat)
Dhr. Palmans, R.	(Publieksactiviteiten/Informatiecentrum)
Dhr. Pattiwael, E.W.F.	(Personeel & Organisatie)
Mw. Postma, G.	(Secretariaat)
Dhr. Raats, D.J.	(Informatiecentrum)

Mw. Rongen, B.M. (Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Mw. Rozema-Woldhuis, H.A. (Secretariaat)
Mw. Rustebiel, T.T. (Collecties)
Dhr. Schenk, R. (Presentaties/Beeldende Kunst)
Mw. Schoonderbeek, R. (Presentaties/Collecties)
Mw. Schumacher, H.A.M. (Personeel & Organisatie)
Mw. Selbach, J.G.T.M. (Communicatie/Public Relations)
Dhr. Sferrazza, D. (Facilitaire Zaken/Huismeesters)
Dhr. Sinderen, K. van (Informatiecentrum/Automatisering)
Mw. Siwalette, L. (Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Dhr. Slagter, G.R. (Financiën)
Dhr. Snellaars, J.K.F. (Automatisering)
Dhr. Steenbruggen, H. (Presentaties/Beeldende Kunst)
Mw. Sterk, T. (Museumwinkel)
Dhr. Straten, R. van (Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Dhr. Twist, K. van (Directie)
Mw. Topf-Lamberts, B.A.J. (Secretariaat)
Dhr. Tuinstra, F.J. (Financiën)
Dhr. Vrieling, J. (Facilitaire Zaken, Huismeesters)
Mw. Vrugteman, G.H. (Publieksactiviteiten)
Mw. Wageman, P. (Directie)
Dhr. Waldmann, H.I. (Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Dhr. Wilson, M. (Presentaties/Inrichter)
Mw. Zijpp, S. van der (Presentaties/Beeldende Kunst)
Mw. Zwarts-Westerhuis, H. (Facilitaire Zaken/Huishoudelijke Dienst)
Dhr. Zwarts, P.J. (Facilitaire Zaken/Huismeesters)

Mw. Boo, A.S. de (Publieksactiviteiten/Rondleidingen)
Mw. Cingel, C. van der (Publieksactiviteiten/Rondleidingen)
Mw. Diertens, M. (Publieksactiviteiten/Rondleidingen)
Mw. Dijkhuis, A.M.H. (Publieksactiviteiten/Rondleidingen)
Mw. Dreu, M. de (Publieksactiviteiten/Rondleidingen)
Mw. Geboers, M. (Publieksactiviteiten/Rondleidingen)
Mw. Passchier, A.J.C. (Publieksactiviteiten/Rondleidingen)
Mw. Vecht, E. van der (Publieksactiviteiten/Rondleidingen)
Dhr. Wichgers, J.M. (Publieksactiviteiten/Rondleidingen)
Mw. Wollerich, M.G. (Publieksactiviteiten/Rondleidingen)

Mw. Cingel, C. van der (Educatie/Museumdocenten)
Mw. Cupédo, A.H. (Educatie/Museumdocenten)
Mw. Groot, G. W. de (Educatie/Museumdocenten)
Mw. Holman, A. (Educatie/Museumdocenten)
Mw. Janssens, B.E. (Educatie/Museumdocenten)
Mw. Lier, G.J. (Educatie/Museumdocenten)
Mw. Rinds, T. (Educatie/Museumdocenten)
Dhr. Veen, J. van (Educatie/Museumdocenten)
Mw. Veen, I.J. van der (Educatie/Museumdocenten)

VRIJWILLIGERS

Mw. Asselbergs, S.E. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Bak, H.F. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Beekhuis-Winter, W. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Boer, A. de (Publieksactiviteiten/Infobalie)

Mw. Boo-Huizenga, S.H.W. de (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Bolt, F. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Dhr. Bos, A.A. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Broer, F.W. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Brinkgreve, W.H. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Broekema, E.W. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Caspers, G.M.H. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Dhr. Dilling, J. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Groothuis, H.J.M. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Heeg, C.G. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Dhr. Heeringa, N. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Hemmen, J. van (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Hendrikse-Ouwelaan, M. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Dhr. Hoek, K. van der (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Huisman, J.U.M. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Idema-Vissers, J.G. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Jansen, M.M.M. (Presentaties)
Mw. Japink, W. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Kiewiet, Y.G. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Kolk, N.A. van der (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Koster, B.E. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Kuipers, J.H. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Leemhuis, G.J. (Collecties)
Mw. Mensink-Staals, G. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Messel-Waiboer, J.A. van (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Moerman, M. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Muller, M.C. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Sanders, H.J. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Schmidt-Zechner, W.C. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Schotborgh, M.J. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Schuurman, C.T.J. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Seijen-Nijlaan, T.J. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Smeth, W.A. de (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Spanjer, H. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Starreveld-Oom, M. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Tijdens, W. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Vries, A. de (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Willemsen, G.H. (Publieksactiviteiten/Infobalie)
Dhr. Zwijnenberg, H.E. (Informatiecentrum)

Rekening Groninger Museum 2006

Omschrijving	Jaar rekening 2005	Jaar rekening 2006
Algemene baten		
800 Exploitatiesubsidies	3.593	3.926
820 Budgetsubsidie huur	442	442
830 Entreegelden	825	755
840 Pachten	33	33
900 Diverse baten	72	55
Totaal algemene baten	4.965	5.211
Algemene lasten		
400 Personeelskosten	2.407	2.487
410 Afschrijving en contracten	531	585
420 Huisvesting	886	1.117
430 Algemene kosten	274	278
470 Marketing en communicatie	29	27
900 Diverse lasten	27	33
Totaal algemene lasten	4.154	4.527
Saldo algemene baten minus algemene lasten	811	684
Activiteiten		
440 Kosten collecties	414	593
850 -/- Omzet collecties	-7	-7
851 -/- Doelsubsidies collectie	-306	-661
Netto kosten collecties	101	-75
450 Kosten presentaties	2.168	1.075
860 -/- Gegeneerde omzet presentaties	-1.103	-331
Netto kosten presentaties	1.065	744
460 Kosten publieksactiviteiten museaal	93	101
870 -/- Omzet publieksactiviteiten museaal	-44	-41
Netto kosten PBA museaal	49	60
460 Kosten publieksactiviteiten commercieel	648	511
870 -/- Omzet publieksactiviteiten commercieel	-746	-564
Netto omzet PBA commercieel	-98	-53
Saldo netto kosten activiteiten	1.117	676
Saldo baten minus lasten	-306	8

BALANS GRONINGER MUSEUM PER 31-12-2006

	Jaar rekening 2005	Jaar rekening 2006	Afwijking 2005 <-> 2006
ACTIVA - bedragen x € 1.000			
Immateriële vaste activa			
Bijdrage tweede fase bouw Groninger Museum	116	87	-29
Financiële vaste activa			
Lening U/G	16	13	-3
Materiële vaste activa			
Kunstschaten	PM	PM	
Investeringen	745	657	-88
Totaal vaste activa	877	757	-120
Vlottende activa			
Vorderingen	735	526	-209
Overlopende activa	276	426	150
Voorraad	188	142	-46
Voorfinanciering projecten	460	381	-79
Totaal vlottende activa	1.659	1.475	-184
Liquide Middelen			
Kas, bank en giro	78	125	47
Totaal liquide middelen	78	125	47
TOTAAL ACTIVA	2.614	2.357	-257
PASSIVA - bedragen x € 1.000			
Kapitaal			
Stichtingskapitaal	0	0	0
Algemene reserve	-80	-385	-305
Resultaat	-306	8	314
Aansprakelijk vermogen	-386	-377	9
Voorziening			
Voorziening onderhoud depot		44	44
Totaal voorziening	0	44	44
Vreemd vermogen			
Lening aan GM	1.096	999	-97
Totaal langlopende schulden	1.096	999	-97
Kortlopende schulden			
Verplichtingen	1.698	976	-722
Overlopende passiva	112	214	102
Totaal kortlopende schulden	1.810	1.190	-620
Liquide Middelen			
Kas, bank en giro	94	501	407
Totaal liquide middelen	94	501	407
TOTAAL PASSIVA	2.614	2.357	-257

PUBLICATIES

BOEKEN

Steenbruggen, H. en A. Burema (samenst.) - *Jan Jordens : geen kunstenaar der voleinding, maar des wordens.* - Groningen; Warffum : Groninger Museum; Openluchtmuseum Het Hoogeland, 2006. - 127 p. : ill. ISBN 90-71691-61-6

Hamming, A. ; voorw. K. van Twist, F. de Vree. - *Jan Cremer: Zeegezichten = Seascapes.* - Amsterdam; Groningen : Centaur; Groninger Museum, 2006. - 63 p. : ill.

Zijpp, S. van der, R. Mengham, M. Quinn. - *Marc Quinn: Recent werk = Recent sculpture.* - Groningen; Rotterdam : Groninger Museum; NAI Uitgevers, 2006. - 143 p. : ill. - ISBN 90-5662-511-X

A. Burema (samenst.). - *In het spoor van de Ploeg : de verzameling Wim Koops.* - Groningen : Groninger Museum, 2006. - 60 p. : ill. - ISBN 90-71691-65-4

Wageman, P. en D. Jackson (red.) ; adviseur J. Gallen-Kallela-Sirén. - *Akseli Gallen-Kallela: de magie van Finland.* - Groningen : Groninger Museum; NAI Uitgevers, 2006. - 264 p. : ill. - ISBN 90-5662-523-3

ALMA BUREMA

BOEKEN

Steenbruggen, H. en A. Burema (samenst.) - *Jan Jordens : geen kunstenaar der voleinding, maar des wordens.* - Groningen; Warffum : Groninger Museum; Openluchtmuseum Het Hoogeland, 2006. - 127 p. : ill. ISBN 90-71691-61-6

ARTIKELEN

Burema, A. - *In het spoor van de Ploeg : de verzameling Wim Koops.* - Groningen : Groninger Museum, 2006. - 60 p. : ill. - ISBN 90-71691-65-4

Burema, A. - Duitse expressionisten in het Groninger Museum. - In: Ploeg jaarboek 2006. - Groningen : Stichting De Ploeg; Groninger Museum, 2006. - p. 23-26

Burema, A. - Collages van Ploegkunstenaars. - In: Ploeg jaarboek 2006/2006. - Groningen : Stichting De Ploeg; Groninger Museum, 2006. - p. 56-61

EGGE KNOL

REDACTIE

Knol, E. (gastred.). - Stad & Lande; Jrg. 15, nr. 1 (2005), p. 1-25.

ARTIKELEN

Knol, E. - *Het rijke wierdenland langs de Waddenzee.* - In: Geschiedenis Magazine (Spiegel Historiaal); Jrg. 41 (2006), nr. 1, p. 38-41.

Knol, E. - *Groninger Vaandels.* (Zaalblad Groninger Museum, ook als pdf op internetsite www.groninger-museum.nl). - 2006, p. 1-8.

Knol, E. - *Kauri's in wierdenland.* - In: Stad en Lande; Jrg. 15, nr. 1 (2006), p. 6-7.

Knol, E. - *Bedreigd door noormannen? De schat van Marsum.* - In: Stad en Lande; Jrg. 15, nr. 1 (2006), p. 16-20.

Knol, E. - *Een teken van strijd: het paardengraf van Ezinge.* - In: Stad en Lande; Jrg. 15, nr. 1 (2006), p. 12-15

Knol, E. - *Taco digitaal.* - In: Groninger Museummagazine; Jrg. 19, nr. 1 (2006), p. 51.

Knol, E. - *Vroege bewoning langs de Fivel en op het veen.* - In: Pastoor, Boerderijen Gemeente Ten Boer en Overschild 1595-2005 (2006), p. 18-26.

Knol, E. - *Professor Van Giffen en het geheim van de wierden.* - In: Van Wierden en terpen, mededelingen van de Vereniging voor Terpenonderzoek, nr. 10 (juni 2006), p. 5-6.

Knol, E. - *Een Emder schaap uit Niekerk.* - In: Van Wierden en terpen, mededelingen van de Vereniging voor Terpenonderzoek, nr. 10 (juni 2006), p.11. (Ook in: H. Groenendijk (red.). - Cultureel Erfgoed 2005,

Historisch Jaarboek Groningen 2006, p. 133-154, p. 134-135.

Knol, E., & S. Smelt. - *Geloven in glans, kerkzilver in Groningen.* - In: zaalblad Groninger Museum, Groningen (als pdf op internetsite www.groningermuseum.nl). - 2006 p. 1-4.

Buursma, A. & H. Feenstra (redactie), Borstlap, E., M. Bosch, Buursma, K. Essink H. Feenstra, D. Hagen, A. Heinze, E. Knol, Y. Nijlunsing, A. Oost, O. Overdijk, J. de Vlas & K. de Vries (auteurs). - *Bosch, eiland in de nevelen van de historie.* - In: Stad en Lande; Jrg. 15, nr. 2 (2006), p. 4-33.

Knol, E. - Egge Knol (Bijdrage in: *De voornamen van de auteurs van Groninga*). - In: Groninga, Jaarboek voor genealogie, naam- en wapenkunde; nr. 50 (2006), p. 57-65'.

Knol, E. - *De Zilveren eeuw.* - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 19, nr. 2 (2006), p. 38-41.

Knol, E. - *Matheus, de laatste evangelist van De Stomme.* - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 19, nr. 2 (2006), p. 38-41.

Knol, E. - *Terug van de vismarkt, een onbekend werk van Elisabeth Geertruida Wassenbergh (1729-1782).* - Stad en Lande; Jrg. 15, nr. 3 (2006), 16-17 & omslag.

Knol, E. - *Een Japanse kendi en een Groninger dienblad, twee geschenken voor het Groninger Museum.* - In: Groninger Museummagazine; Jrg. 19, nr. 3 (2006), p. 70-71.

Feiken, H. & E. Knol. - *Stenen bijlen uit de Groninger klei.* - In: Paleo-Aktueel; Jrg. 17 (2006), p. 75-81.

WEB-PUBLICATIES

Knol, E. - *De grote kolonisatie (10^e eeuw).* In: www.hetverhaalvangroningen.nl. - 2006.

Knol, E. - *De westerwoldse kamer in het Groninger Museum (20^e eeuw).* - In: www.hetverhaalvangroningen.nl. - 2006.

KOLSTEREN, STEVEN

ARTIKELEN

Kolsteren, S. - *Het kunstwerk in zijn ontstaansomgeving.* - In: Groninger Museummagazine; Jrg. 19, nr. 2 (2006), p. 30-35.

Kolsteren, S. - *Een idool verinnerlijken: Docent Ronald Tieben over Herman Brood.* - In: Groninger Museummagazine; Jrg. 19, nr. 3 (2006), p. 58-63.

Kolsteren, S. - *Groninger Museum.* - In: Kunstzone. Tijdschrift voor kunst en cultuur in het onderwijs, Jrg. 5, nr 10 (september 2006), p.4-5.

Kolsteren, S. - *Aha momenten.* - In: VHZ Watch it!. - Groningen, 2006.

RUUD SCHENK

ARTIKEL

Schenk, R. - *Anuschka Blommers en Niels Schum.* - In: Groninger Museummagazine; Jrg. 19, nr. 1 (2006), p. 17- 21.

HAN STEENBRUGGEN

BOEKEN

Steenbruggen, H. en A. Burema (samenst.) - *Jan Jordens : geen kunstenaar der voleinding, maar des wordens.* - Groningen; Warffum : Groninger Museum; Openluchtmuseum Het Hoogeland, 2006. - 127 p. : ill. ISBN 90-71691-61-6

Steenbruggen, H. en D. Sijens. - *Ploegjaarboek 2005.* - Groningen : Plantijn Casparie, 2006. - 92 p. : ill. - ISBN 90 5048 092 6.

ARTIKELEN

Steenbruggen, H. - *Jan Jordens en tijdgenoten: Lyrisch-abstracte kunst 1948 - 1962.* - In: Kunst & antiekRevue; Jrg. 20, nr. 8 (feb./maar 2006), p. 7-9.

Steenbruggen, H. - *Jan Cremer - Gezichten op zee: Een atelierbezoek.* - In: Groninger Museummagazine; Jrg. 19, nr. 1 (2006), p. 31-35

Steenbruggen, H. - *Schilder, Brood, Brood, schilder.* - In: Groninger Museummagazine; Jrg. 19, nr. 3 (2006), p. 54-57

Steenbruggen, H. - *Albert Müller: Sitzender Akt: een nieuwe dimensie voor de Collectie De Ploeg.* - In: Groninger Museummagazine; Jrg. 19, nr. 3 (2006), p. 74-75

Steenbruggen, H. - *De wasverftechniek.* - In: Ploeg jaarboek 2006. - Groningen : Stichting De Ploeg;

Groninger Museum, 2006. - p. 32-42

Sijens, D. en H. Steenbruggen. - 'Handschrift, teekenschrift, runenschrift, hieroglyphenschrift'. - In: Ploeg jaarboek 2006. - Groningen : Stichting De Ploeg; Groninger Museum, 2006. - p. 94-103

Steenbruggen, H. - *Een foto, een tentoonstelling, een ontdekking en een verdwenen schilderij...* - In:

Ploeg jaarboek 2005. - Groningen : Stichting De Ploeg; Groninger Museum, 2006. - p. 27-31

Steenbruggen, H. - *Voortdurend op zoek naar het volgend schilderij.* - In: *Jan Jordens – Geen kunstenaar der voleinding, maar des wordens, De Ploeg 8.* - Groninger Museum, Groningen 2006.

Steenbruggen, H. - *Herman Brood-schilder – dramatische ontladingen van oppervlakkigheid.* - In:

Groninger Forum Magazine; Jrg 1, nr. 1 (oktober 2006/januari 2007). - p. 6-7

Sijens en H. Steenbruggen, *De collectie Koops.* - In: In het spoor van De Ploeg – de verzameling Wim

Koops. - Groninger Museum, Groningen 2006. - p. 12-21

PATTY WAGEMAN

BOEK

Wageman, P. en D. Jackson (red.) ; adviseur J. Gallen-Kallela-Sirén. - *Akseli Gallen-Kallela: de magie van Finland.* - Groningen : Groninger Museum; NAI Uitgevers, 2006. - 264 p. : ill. - ISBN 90-5662-523-3

ARTIKEL

Wageman, P. - Beste Miguel. - In: Groninger Museummagazine; Jrg.19, nr. 2 (2006), p. 4 – 5

SUE-AN VAN DER ZIJPP

BOEK

Zijpp, S. van der, R. Mengham, M. Quinn. - *Marc Quinn: Recent werk = Recent sculpture.* - Groningen; Rotterdam : Groninger Museum; NAI Uitgevers, 2006. - 143 p. : ill. - ISBN 90-5662-511-X

ARTIKEL

Zijpp, S. van der. - *Lichaam en geest: Het werk van Marc Quinn = Body and soul, The work of Marc*

Quinn. - In: Groninger Museummagazine; Jrg. 19, nr. 1 (2006), p. 5-3, 59-61

Zijpp, S. van der. - *Hussein Chalayan: Vriendenaankoop Panoramic.* - In: Groninger Museummagazine;

Jrg. 19, nr. 2 (2006), p. 52

Zijpp, S. van der. - *Family Viewing.* - Rotterdam: Mama, 2006.

VERENIGING VAN VRIENDEN VAN HET GRONINGER MUSEUM

INLEIDING

Afgelopen jaar is wederom een zeer actief en geslaagd jaar geweest. Er zijn voor de Vrienden op zes avonden lezingen gehouden over zeer uiteenlopende onderwerpen, ook vond er een geslaagde excursie plaats. Ondanks al deze activiteiten is de opbrengst van de contributies gedaald doordat het ledental iets is teruggelopen. Sinds 2006 is digitale aanmelding voor activiteiten en lidmaatschap mogelijk. Onze huisstijl heeft dit verslagjaar een metamorfose ondergaan en sluit nu weer aan bij de nieuwe huisstijl van het Groninger Museum.

BESTUUR

Het bestuur van de vereniging werd gedurende het verslagjaar gevormd door de volgende personen:

Mr.drs. C.W.A. Hendrikse	voorzitter
Mevr. Mr. G.R. van Baak – Klijnsma	vice-voorzitter
Mevr. J. de Vries – de Bruin	secretaris
J.J. Bijker	penningmeester
Mevr. Drs. F.G. Bos	lid, redactielid Groninger Museummagazine
Prof.dr. J.M.M. Hermans	lid, redactielid Groninger Museummagazine
Mevr. Drs. E.A. Geers	lid
Mevr. G. Talsma	lid

BESTUURSVERGADERINGEN

In het verslagjaar vergaderde het bestuur vier keer. Tussentijds waren er regelmatig contacten over actuele zaken.

OVERLEG MUSEUMDIRECTIE

Er vond driemaal in het verslagjaar overleg plaats tussen een delegatie van ons bestuur en de museumdirectie.

JAARVERGADERING

Op 17 mei 2006 vond de ledenjaarvergadering plaats. Deze werd bijgewoond door 64 personen (inclusief bestuursleden). In het auditorium waar de vergadering plaatsvond, stonden ter aanschouwing de twee aankopen die het Groninger Museum in 2005 heeft gedaan met behulp van een bijdrage van onze vereniging. Het gaat hier om een 17e eeuwse schilderij van de Groninger schilder J.J. de Stomme en één van de twee outfits uit de collectie Panoramic van de hedendaagse kunstenaar Hussein Chalayan.

Tijdens deze vergadering werden de jaarstukken over 2005 goedgekeurd en het bestuur gedechargeerd voor het gevoerde beleid.

Het volgens rooster aftredende bestuurslid de heer Hermans werd bij acclamatie herkozen.

Besloten is in verband met kostenstijgingen, bijdragen aan het Groninger Museum en de reserves de contributie met ingang van 1 januari 2007 te verhogen: het individuele lidmaatschap van € 24,- naar € 27,50, het partnerlidmaatschap van € 40,- naar € 45,- en het studentenlidmaatschap van € 11,50 naar € 12,50.

In de Kascommissie werd de aftredende heer Idema opgevolgd door de heer Meeder.

Gezien de doelstelling van de VVGM en de toekomst van de Museumkaart zal niet worden overgegaan op een combinatiekaart VVGM-lidmaatschapskaart – Museumkaart.

In overleg met het Museum is besloten dat er voor de VVGM geen gezinskaarten zullen worden geïntroduceerd.

BIJDRAGEN AAN HET MUSEUM

In 2006 is een bedrag van € 23.500,- ter beschikking gesteld van het Groninger Museum en daarnaast is er een bijdrage gedaan van € 3.500,- in verband met de aanschaf van een beamer. Voor wat betreft de aanschaf van de beamer, die € 6.000,- kostte, is in 2006 een bijdrage aan het Groninger Museum gedaan

van € 3.500,- en zal het restant in 2007 worden betaald.

Het beschikbaar gestelde bedrag van € 23.500,- is door het Groninger Museum gebruikt als bijdrage bij de aankoop van een drietal kunstwerken.

De belangrijkste aankoop in 2006 was een klein schilderij (26 x 21 cm) van Elisabeth Geertruida Wassenbergh "Terug van de Vismarkt". Tevens is er door middel van een bijdrage van onze vereniging een imitatie van een solidus van Lodewijk de Vrome aangekocht. Dit is een bijzondere gouden munt uit de 9e eeuw na Christus. Uit de spraakmakende "Happy Ever After" presentatie van Moroso tijdens Salone di Mobile in Milaan zijn drie meubels van Tord Boontje verworven door het Groninger Museum waarvan één met steun van onze vereniging.

(zie voor uitgebreide toelichting het hoofdstuk 'Aanwinsten' elders in dit jaarverslag)

(VOOR)BEZICHTIGING VAN NIEUWE EXPOSITIES EN LEZINGEN DOOR DE VERENIGING GEORGANISEERD

PROFESSOR VAN GIFFEN EN HET GEHEIM VAN DE WIERDEN

Op 10 januari 2006 heeft Egge Knol, conservator archeologie, geschiedenis en regionale kunstnijverheid een lezing gegeven over deze tentoonstelling. Na de lezing vond een bezichtiging van de tentoonstelling plaats. Er namen 215 Vrienden deel aan deze avond.

JAN JORDENS & TIJDGENOTEN – LYRISCH ABSTRACTE KUNST 1948-1962

Op 21 maart 2006 heeft een inleiding plaatsgevonden door Alma Burema, assistent conservator Groninger Museum. Martin Tissing, beeldend kunstenaar in Groningen, heeft aansluitend een lezing gegeven over de tentoonstelling en zijn relatie met Jan Jordens.

Deze avond werd door 230 Vrienden bezocht.

MARC QUINN

Na afloop van de ledenjaarvergadering op 17 mei 2006 heeft Steven Kolsteren voor 64 Vrienden een lezing gegeven in het kader van de tentoonstelling van Marc Quinn, waarna de tentoonstelling kon worden bezichtigd.

MIGUEL RIO BRANCO - OUT OF NOWHERE

Op 18 september 2006 heeft Patty Wageman, adjunct-directeur en samensteller van de tentoonstelling van Miguel Rio Branco, een lezing gehouden waarna de tentoonstelling kon worden bezichtigd. Op deze Vriendenavond waren 100 Vrienden aanwezig.

BEELD VAN EEN VERZAMELING: COLLECTIE KOOPS

Op 14 november 2006 gaf Kees van der Ploeg, als kunsthistoricus verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen en de Radboud Universiteit Nijmegen, een lezing over de tentoonstelling "Beeld van een verzameling" rond de kunstverzameling van Wim Koops. De heer en mevrouw Koops waren deze avond ook aanwezig. Deze avond werd bezocht door 120 Vrienden.

CHA CHA. FENOMEEN HERMAN BROOD

Op 21 november 2006 heeft er voor de Vrienden een Brood-avond plaatsgevonden. Het museum was aan het begin van de avond opengesteld voor Vrienden die de tentoonstelling konden bezichtigen, waarna een ontvangst in filmtheater Pathé plaatsvond. Kees van Twist hield daar een inleiding over de tentoonstelling en de film, waarna de film Wild Romance kon worden bekeken. De avond werd afgesloten met een drankje. Deze avond werd bezocht door 165 Vrienden.

EXCURSIE

Op 9 december 2006 heeft een excursie plaatsgevonden naar de Kunsthalle in Emden. Daar werd een rondleiding gegeven over de grote tentoonstelling van de schilder Emil Nolde die als één van de belangrijkste en meest veelzijdige schilders van het expressionisme geldt. In zijn portretten speelt het motief van het paar een sleutelrol. In deze tentoonstelling worden Nolde's "paren" voor het eerst op deze grote

schaal bijeengebracht. Aan de excursie hebben 80 personen deelgenomen waarvoor 2 bussen werden ingezet. Na de rondleiding was een ieder even vrij om zelf op verkenning in Emden te gaan naar b.v. Weihnachtsmarkt, andere musea o.i.d.. Hierna keerden de Vrienden weer huiswaarts. Eén bus had een technisch mankement en heeft hierdoor helaas een paar uur vertraging opgelopen.

LEDENBESTAND

	individueel <u>lidmaatschap</u>	partner <u>lidmaatschap</u>	studenten <u>lidmaatschap</u>	totaal aantal <u>lidmaatschappen</u>
31 december 2005	862	1.234	31	2.127
31 december 2006	809	1.212	37	2.058

Ik wil dit jaar afsluiten met een tekst waar wij ook het VVGM Jaarverslag 1990 mee afsloten. Deze tekst is te vinden op een gevelsteen aan de Ubbo Emmiusingel en blijft toepasselijk!

**"Elk die als vriend hier binnen gaat,
komt nooit te vroeg, maar steeds te laat".**

COLOFON
TEKSTBIJDRAGEN

Alma Burema, Egge Knol, Ruud Schenk, Han Steenbruggen,
Patty Wageman, Sue-an van der Zijpp, Caspar Martens, collecties,
presentaties en aanwinsten; Jan-Henk van Dijk, lijst aanwinsten;
Rob Dijkstra, Ademiek Gerritsma, Steven Kolsteren, Josee Selbach,
Gerda Vrugteman, publieksactiviteiten, publicaties en p.r. / marketing;
Mieke Schumacher, sociaal jaarverslag; Geert Slagter, financiën;
J. de Vries-de Bruin, Vereniging van Vrienden

EINDREDACTIE
BASISLAYOUT & OMSLAG
OPMAAK TEKST
DRUK
COVER

Steven Kolsteren, Ruud Schenk
Rudo Menge
Uitgeverij Intermed
Catch Print Consult
Marc Quinn Sphinx, 2005, Painted bronze - Photo Stephen White

GRONINGER MUSEUM
MUSEUMEILAND 1
POSTBUS 90
9711 ME GRONINGEN
T 050-3666555
I 0900-8212132
WWW.GRONINGERMUSEUM.NL
INFO@GRONINGERMUSEUM.NL